

$$1 + 1 = 1$$

Vystavěli jsme si svůj svět.

Svět odtržený od přírody, boha a základních hodnot. Svět, který nehledá příčinu, jen se snaží léčit důsledky. Svět, který se točí rychlostí světla a palivem jsme my samotní.

Cílem mé práce je vytvořit místo za hranicí světa, který známe. Okamžik, kdy my sami řídíme jeho rychlost ...
Okamžik, kdy se člověk může zastavit, nadechnout, uklidnit se a uvědomit si, že je jen 1.

mlha přede mnou, mlha za mnou

lázně (nejen) pro Kolín

martina homolková

1+ xx

LS 2016

00
úvod

01
obecné informace

lázeňství

02
rešerše

00
úvod

01
nezbytné náležitosti

02
analýza

03
teorie

04
koncept

05
návrh

06
závěrem

výběr z diplomního semináře

úvodní slovo

kult vody
voda a náboženství

vývoj
kategorizace
typologie
procedury

diplomní projekt

úvodní slovo
autorská zpráva

zadání diplomní práce
prohlášení studenta

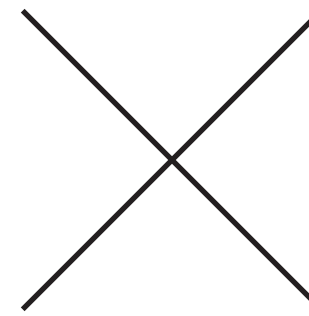
ČR
kolínsko
Kolín
Zálabí
Podskalského mlýn
shmutí

XL
L
M
S
XS

detaily aj.

vpravo: termální prameny Northeast,
Island

Kdo by si kdy nepřál alespoň na malý okamžik vypnout - každodenní peripetie, svou rodinu, přátele, svůj život. Prostě na chvíli na vše zapomenout, uklidnit se a smět zhluboka nadechnout.

Překotné změny 20. století naší společnost mrštily do ledové vody a člověk dostal na první pohled jednoduchý úkol, na ten druhý však už lze říci, že je jeden z nejtěžších – víru pouze v sebe sama. To spolu s rychlým a hektickým životem, kdy se ani nenadějeme a celý týden proteče mezi prsty, pomalu míchá jed. Tělo a hlavně mysl si zaslouží čas od času zpomalit a ohlédnout se.

Musí zmizet. Zmizet i od sebe sama.

Ale kam?

Někdy stačí zavřít oči a představit si kousek nebe, pářící les a jeho vůni, sluneční paprsky běhající po vodní hladině, a to ticho...

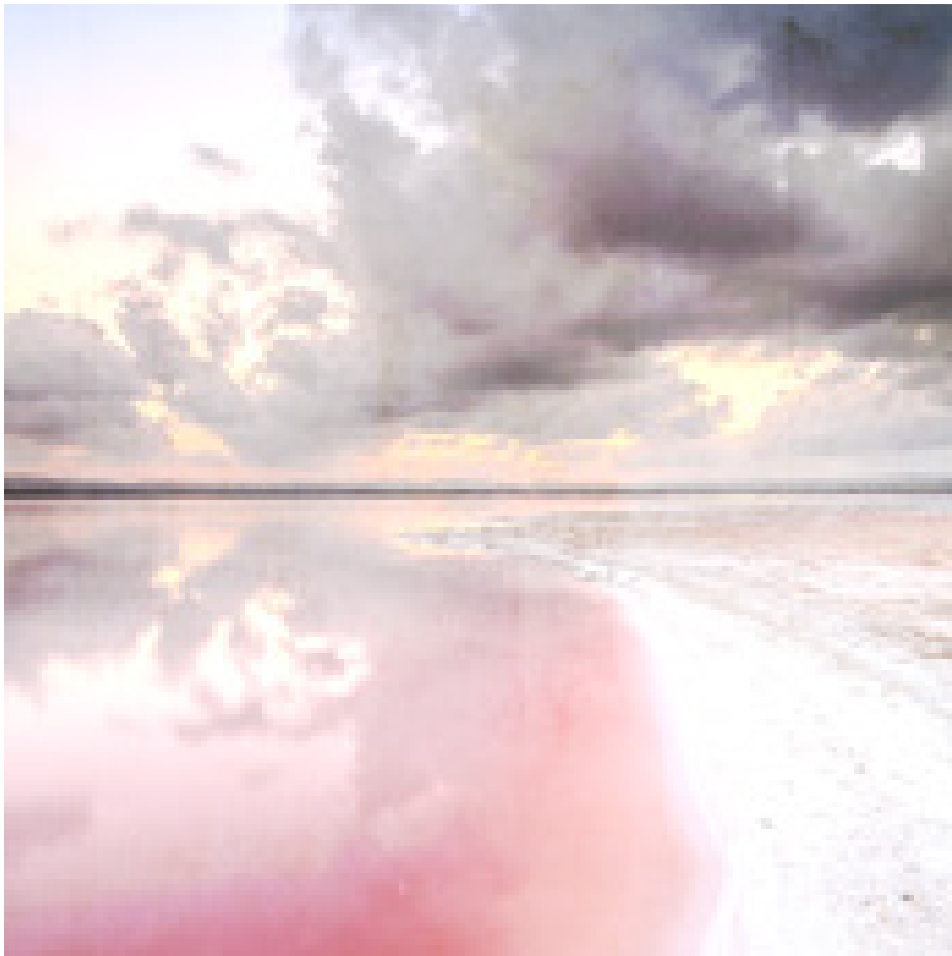
Jindy je však třeba se „rituálně“ najít útočiště, aby bylo každé části těla jasné, že teď je mu dovoleno relaxovat.

Útočiště, kde je nadmíru jasné, že leží za hranicí světa, který známe.

Útočiště, kde si odpočine duševně i fyzicky a načerpá nové duchovní síly, kdesi zvolí aktivní či pasivní relaxaci, kde může být člověk sám, i si užívat milé společnosti, ve dne i v noci, dlouze i krátce...

Karel Čapek jednou řekl, že nejsou nejkrásnější věci, ale okamžiky. Měl pravdu. A já bych se ve své diplomní práci ráda pokusila vytvořit, nejenom krásné lázně, ale hlavně ten okamžik.

01| obecné informace

Jelikož byla voda vždy neodlučitelně spjata se životem, není divu, že byla uctívána od samého počátku civilizace.

Odedávna přitahovaly pozornost veškeré přírodní jevy spojené s tímto živlem. Nesmírně oblíbené byly již v pravěku horká zřídla v severně položených krajinách. Zvláštní pozornost také mívaly vývěry, které vynikaly svou barvou, přítomností dalšího plynu („hořící voda“) a chutí. Proto není divu, že těmto vodám byly připisovány zázračné nadpřirozené vlastnosti a stávaly se příbytky božstev a nejen jich. Četné archeologické nálezy potvrzují osídlení pravěkého člověka okolo těchto atraktivních pramenů.

Voda byla a je atraktivní, ať už se vzala odkudkoli. Populární byly tmavé kaluže, obsahující extrakty z lesní půdy, kůry a dřeva, z jejichž hladiny se věštilo. Černá lesklá hladina takovýchto kaluží byla v dávných dobách používána k vyvolávání jakýchsi transů, poněvadž delším zíráním do nich prastarý člověk upadal do zvláštních duševních stavů, v nichž v sobě odkrýval prorocké schopnosti, a v kalužích se mu jevíly obrazy, které považoval za zprávy o budoucích událostech a za různá sdělení duchovního rázu. Takovéto praktiky s lesklou vodní hladinou byly samozřejmě v různých obměnách prováděny i na jiných místech světa a byly také předmětem kultu antických mysterií.

Další zmínky o vývoji úcty k tomuto živlu jsou k nalezení v egyptské kultuře, kde hořel nekonečný spor o větší vážnost mezi bohy vody a ohně. Tradičně vítězil bůh vody, který přinášel zdraví a vyléčení.

Z náhrobní desky Taimhotepina:

Živá voda, která je na zemi, patří každému, kdo je na zemi; mým údělem je žízeň. Voda sama přichází k tomu, kdo je na zemi; já však mám žízeň, ačkoli je voda vedle mne. Neboť nevím, kde je, od okamžiku, kdy jsem přišla do tohoto údolí. Dej mi tekoucí vodu, nebo mi ukaž cestu, která směřuje k prohlubni vedoucí k vodě, nastav můj obličej severnímu vánku na břehu řeky – prosím – zbav mé srdce utrpení.

Uctívány byly i životadámé řeky: v Egyptě Nil, Mezopotámii dvojice řek Eufrat a Tigris, Indii posvátná Ganga.

Ve starém Řecku uznávali mnozí filozofové vodu jako hmotný živl, Tháles Milétský (okolo 600 př.n.l.) považoval vodu za základ všech věcí a jeho žák Anaximandros dokonce viděl vodu jako jednu z forem mnohotvárného základu světa – apeiron. Aristoteles (v té době) pak řecké intelektuální snažení završuje pojmenováním 4 základních živlů, mezi něž voda neodmyslitelně patří.

V animistických náboženstvích přežívá víra v existenci nadpřirozených sil a duchů, které jsou vlastní všem předmětům a jevům. Tyto síly jimi vládnou, projevují se jejich prostřednictvím, mohou však bezprostředně působit i na člověka. Zde vnikla tradice zřizování oltářů bohů, kamenné stély a později místa obětí, prosebných a děkovných darů.

Keltové uctívali posvátné háje s prameny, o které pečovali jejich kněží – druidové. Germáni slavili u pramenů slunovraty.

Neopominutelný je také slovansky kult pramenů, z něhož a dalších pohanských zvyků čerpalo rané křesťanství a v jeho rámci dlouho přežívaly tradice uctívání studánek, stromů, lesů aj.

Vodu dál nalezneme v každé kapce kulturního dědictví a lidové slovesnosti, je nositelkou zázračných vlastností (divotvorné vody, křísící, omlazující, vysvobozující ze zakletí, ale i vody zapomnění). Neustále je však z rituálů, tradic a zvyků ze všech koutů světa patrný obdiv k vodě jako životadárnému živlu, ale i respekt před její zničující silou.

voda a náboženství velká trojka

židovství

V židovském náboženství nalezneme dva základní a nejběžnější rituály spojených s tímto elementem Prvním je tradiční umývání rukou před jezením chleba, druhým velmi známým je rituální očištná koupel Mikve (doslova „sebrání“ nebo „shromáždění“), jeden ze základních předpokladů správného zbožného života. Věřící se musí lázně ponořit úplně celý, bez veškerých svršků i šperků. Voda se musí dotknout každé části těla, což znamená, že se musí alespoň krátkou chvíli vznášet.

V současné době mikve slouží pro očištění ženy po menstruaci, po porodu či jiném krvavém výtoku. Muži oproti tomu provozují tento rituál před důležitými svátky. Ponoření do mikve je také nezbytnou součástí konverze k judaismu (musí je podstoupit konvertující muži i ženy).

Ponořením v mikvi se dále rituálně očišťují některé druhy nádobí vyrobené nežidy před použitím v židovské kuchyni.

křesťanství

Dvěma nezávadnějšími momenty střetu vody a křesťanství jsou spojeny s počátkem víry člověka v Boha. Prvním je křest, symbolická očištna, kterou je věřící symbolicky uveden. V průběhu času se tento rituál proměňoval a různé křesťanské odvětví si tuto tradici taky sama obměnila. Liší se hlavně štedrostí vody. Svěcená voda, kterou se má věřící pokřizovat při každé návštěvě kostela a případně i u jiných rituálů (např. na jaře ke svěcení jívových kočiček a dále ke svěcení hromničných svíček, jakož i při vysvěcování kultovních prostor, apod.) je jakousi připomínkou právě onoho prvního okamžiku náboženského života – křtu.

islám

Každý správný muslim má za povinnost dodržovat pět základních zásad, které jsou považovány za sloupy islámu.

1. **šaháda, vyznání jednoho Boha a Mohameda jako jeho proroka**
2. **salát, praktikování pěti modliteb denně**
3. **saum, dodržování půstu v měsíci ramadánu**
4. **zakát, odevzdávání čtyřicátého dílu ze všech příjmů na dobročinné účely**
5. **hadžď, alespoň jednou v životě vykonaná pouť do Mekky.**

Dodržování druhé povinnosti, která vyžaduje pět modliteb denně, nelze praktikovat bez vody. Každé modlitbě musí předcházet tahara – ceremoniální očištění (omývání vodou). Předpisy islámu rozlišují dva druhy omývání. Jednak je to velké omývání (ghusi), při němž si muslim čistou vodou omývá celé tělo.

Ghusi se také doporučuje před pátečními modlitbami (pátek je sváteční den), dále před dvěma hlavními muslimskými svátky a před dotknutím se koránu. Velké omývání se provádí i na těle mrtvého, dříve než je vloženo do hrobu.

Wudu se odstraňují drobné rituální nečistoty každodenního života. To muslim provádí před každou z pěti denních modliteb. Při něm si vodou umyje obličej, ruce až po lokty a nohy po kotníky. Pro tento účel jsou na nádvořích u mešit zřizovány vodní nádrže s čistou vodou. V případě, že není k dispozici voda, použije muslim k očištění písek.

asijské tahouni

hinduismus

Voda v hinduismu prostupuje celou životní poutí. Základní hinduistická filozofie by se dala zjednodušit jako trvalé úsilí o zbavení se nečistoty a uchování duchovní pohody. Víra hinduistů v očistující moc vody jí dává zvláštní místo v denním životě.

Voda je pro ně posvátná, a proto je svatých i sedm řek, které jí přivádějí: Ganga, Jamuna, Godavari, Sarasvati, Narmada, Sindhu a Kaven. Nejvýznamnější z nich je proto nejznámější Ganga.

Její voda se používá při bohoslužebných obřadech, a dokonce se alespoň jeden doušek její vody podává umírajícím.

Pro hinduisty mají velký význam poutě na posvátná místa. Ty jsou převážně na březích řek nebo moří. Je pochopitelné, že nejvíce přitahuje věřící Ganga, jsou totiž přesvědčeni, že kdo se v ní vykoupe a na jejím levém břehu zanechá něco ze své bytosti (například vlas, zub, nehet), dostane se do ráje (Svarga). Podle mýtu pramení Ganga v palci boha Višny a na světě protéká vlasem boha Šivy. Hinduista má za povinnost umýt se vodou každý den ráno. Tarpana je osobní obřad, kdy hinduista nabere do dlaní vodu, odříká mantru a vodu vylije zpět do řeky. Když vypije malý doušek vody, použije zvláštní znamení své tradice (sampradaja) a odříká ranní modlitbu (samdhija). Proces očistění (sothana) je pro hinduisty velmi důležitý. Kromě denního očistování jej musí podstoupit pokaždé, když poruší jakékoliv společenské pravidlo (například stoluje s pří- slušníkem nižší kasty).

Místa, na kterých se konají pohřební obřady, se vždy nacházejí u řek. Při pohřbu je do země vyhloubena jáma, do které se vloží hliněná nádoba s vodou. S touto nádobou obejde při obřadu syn zesnulého hořící hranici a kolem ní vylije vodu, čímž určí mez, kterou nesmí duše zemřelého překročit. Tak jí zabrání, aby se vrátila mezi lidi jako duch. Když v žáru ohně pukne lebka mrtvého, pozůstalí se vykoupu v řece a vrátí se domů. Třetí den po kremaci seberou popel do nádoby a po deseti dnech jej vhodí do řeky. Vodní nádrže jsou také u každého hinduistického chrámu, aby se návštěvníci před vstupem mohli umýt.

buddhismus

„Jako déšť naplňuje řeky a přetéká do oceánů, tak i zde dochází k oddělení.“

Asi jediné použití vody při budhistickém obřadu přichází až při tom posledním. Mezi mnicha, který vypravuje zemřelého na cestu, je vkládána nádobka, do které je vlévána voda, a když začne voda utíkat z nádobky, mnich odříkává úvodní formuli.

čínská náboženství

Tři nejsilnější náboženství Číny jsou výše zmiňovaný buddhismus a vedle něho dále konfucianismus a taoismus.

Konfucianismus ve svých počátcích navazuje na animismus, který obdivuje přírodu a věří, že v životě je vše pod vládou duchů. Proto Číňané dlouho praktikovali obřad, který bychom nazvali jakýmsi „křtem“. Byli přesvědčeni, že dítě přicházející na svět je ovládáno duchem, od kterého je nezbytné je osvobodit. V okamžiku, kdy se dítě nadechlo, ponořili je do vody tak, aby vzduch pod vodou vydechlo. S vycházejícími bublinami odešel z dítěte i duch. Postupem času ale tento obřad opustili.

Taoismus ve své nejvýznamnější knize na pomezí náboženství a filozofie Tao Te Ťing je uvedena voda jako symbol duchovní cesty. Ta jako voda plyne klidně, bez jakéhokoliv úsilí, z hor do údolí, tak i cesta taoismu vede k mystice a hlubokému klidu. Stoupenci taoismu však na své cestě využívají sílu jednoho z nejmocnějších živlů – vzburčené a dravé vody, a to prostřednictvím magie a rituálů.

vývoj lázeňství

Pitné kúry

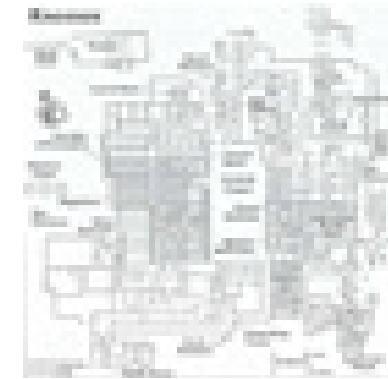
Pití minerálních vod k léčebným účelům se užívalo již v pravěku a ve starověku. Jsou pro to archeologické doklady podchycených a využívaných pramenů, včetně **dochovaných nádobek** na pití.

Peloidy: bahno, rašelina, slatina a další podobné látky

Označují se tak přírodní hmoty, které se zpravidla po zvláštní úpravě, v rozmělněném stavu a v kašovitě konzistenci používají ohřáté k léčebným účelům. Tyto materiály jsou organické i anorganické, většinou přírodní, ale také umělé, vzniklé například mletím určitých hornin. Bahno bylo léčebně používáno nejdříve, a to jeho natíráním na kůži s následujícím sluněním. Nemocní se vystavovali slunci, nechávali bahno zaschnout, odloupali je a nátěr případně vícekrát za sebou opakovali. O těchto způsobech aplikace se dochovaly prvé písemné zmínky již ze starověku.

Peloidy: bahno, rašelina, slatina a další podobné látky

Ve dvou staroegyptských papyrech s lékařskou tematikou, a to v papyru z Kahounu (20. století před n. l.) a v tzv. Ebersově papyru (15. století před n. l.) jsou zprávy o léčbě bahnem při bolestech nohou u žen a při spáleninách. Plinius ve své Přírodovědě, stejně jako o něco později i Galén doporučují již bahno (illutamentum) jako významný prostředek u revmatismu.

půdorys paláce v Knossu

královna vana, palác v Knossu 16.st.př.n.l.

V Knossu se nalézají první zdobené vany, které byly původně **považovány za sarkofágy**, od nich se však liší svým oválným tvarem, zesíleným okrajem a samozřejmě tvorem pro odtok vody. Jeden z prvních vodovodů s hliněnými trubkami.

4 000 př.n.l.

3 000 př.n.l.

2 000 př.n.l.

1 500 př.n.l.

1 000 př.n.l.

Voda jako symbol čistoty jak ve fyzickém, tak duševním smyslu slova byla oblíbená od dávné minulosti po celém světě. Nespočet starodávných kultur jako egyptská, fénická, izraelská a mnoho dalších na ni nedalo dopustit a zahrnovalo nejen koupele ve studené i teplé vodě do svých rituálů.

Objevují se **první lázně** v blízkosti řek a větších civilizovaných měst. Bohužel jejich význam a způsob užívání však dosud nebyl odhalen.

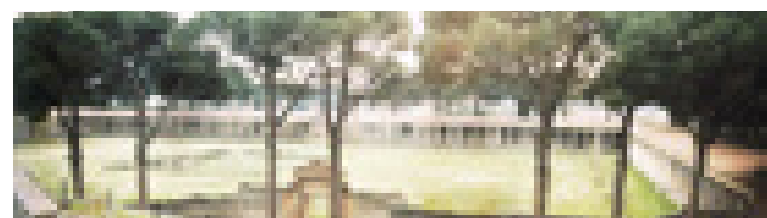
V lázních ve starém Egyptě již fungoval propracovanější systém provozu. Poskytovaly hygienické zázemí a relaxaci nejen pro panovníky, ale využívat je mohli i dělníci pracující na stavbě pyramid.

V předhelénské době v oblastech jako jsou Festus nebo Tirinto, lze již v půdorysech paláců vyčíst hned několik typů komnat sloužících k různým druhům očištných rituálů a koupelí. Etruskové pak jako první používají vodu k léčebným účelům.

Chamurappiho palác obsahuje četné koupelny. Očištné koupele jsou běžné po náboženské chrámové prostituci. Na Středním východě si urození užívají **koupelí i na cestách**. Velbloudi vedle dalších nezbytností vláčejí na svých hrbech i přenosné vany ze sykomorového dřeva vymazané asfaltem, nebo dokonce vany kovové.

Křížové výpravy přinášejí alespoň jedno pozitivum – **Evropané se učí v Byzanci hygieně** a oblibují si komfort koupelí. Tradice někdejších slavných antických a pozdějších byzantských lázní přežívají a přežívají poněkud ve změněné formě v celé řadě východních zemí dodnes. Toto dědictví je patrné nejen v Turecku, ale i Sýrii, Egyptě a dalších zemích severní Afriky, ale i ve Španělsku.

Ve starém Řecku nebyval nadbytek vody, vodou se muselo šetřit, proto všechny rituály spojené s životadárným zdrojem byly velmi prosté.

palestra v Pompejích

Palaistra

(z řeckého παλαίστρα palaistra „zápasště“, latinsky palaestra)

Byly určeny pro zápas a pěštní soubor, nejdříve byly od gymnasií odděleny a postupně s nimi počaly vytvářely jediný celek. Někdy je toto slovo používáno jako synonymum právě ke gymnasionu. Posléze byl doplněn stadiem. V Římě již podle Vitruvia nebyly obvyklé, ale přesto byly odkázány na Řeky. Při palaistrách se stavěly čtvercové či obdélníkové sloupové síně tak, aby okruh jejich chodeb činila 2 stadia. Řekové tomu říkají diaulus. Ke 3 sloupovým loubím se postaví prostorné exedry se sedadly (pro disputaci filozofů). U dvojitého sloupopřadí se umísťovaly tyto články: Uprostřed síní mladíku (efebion, po pravici měl síň na ukládání náradí, jinde pro cviky s míčem plněným pískem (kórykeiōn), bezprostředně za ní konisterion (síň pro proprašování naolejovaných zápasníků). Dále tu byla umývárna se studenou vodou. Nalevo od síně mladíků býval elaioterion (místnost pro olej), hned vedle studený bazén. Odtud vedla chodba do ohřívárny (propnigea), byla zde i potní lázeň.

Starí Řekové věřili v terapeutické schopnosti koupelí v horkých a minerálních vodách. Dlouhou dobu je však tato aktivita výsadou bohatých. Postupem času se však tento koncept rozšiřuje i do nižších sociálních vrstev a vývěry se stávají rezidencí božstev. A tak se stalo, že v blízkosti gymnázií či palaister začalo přibývat tzv. balaneionů – veřejných lázní. Koupel zahrnovala i masírování vonných olejů. Pod širým nebem bývaly malé kulaté bazénky určené k máčení se.

život v gymnasiónech

Gymnasion

(starořecky: γυμνάσιον, ze základu gymnós = „ nahý“)

byla původně starořecká instituce, ve které se neodění jinoši a muži zdokonalovali v nejrůznějších tělesných cvičeních lehké atletiky a připravovali se na četné starověké sportovní hry včetně olympijských. Později zde přednášeli filozofové a stále více se prosazovala myšlenka kalokagathie - dosažení harmonie tělesných a duchovních hodnot.

Původně se jednalo o travnatá prostranství ohraničená stromořadím. Koncem 4.st.př.n.l. se dispozice přelívá do podoby honosných budov, někdy dokonce doplněných propylejemi. Jádro je tvořeno ústředním dvorem s kolonádou. Mohla být doplněna knihovnou a sloužit k recitaci či přednáškám filozofů.

Vodoléčba

Na rozdíl od termálních koupelí představovala vodoléčba vlastně od starověku léčebnou metodu využívající původně chladnou, později i teplou vodu ve formě polevů, sprch, stříků, nočních lázní, zábalů, na které často navazovala i masáž. Později se zevní aplikace vody nejednou kombinovali i s pitím velkých dávek vody. Pythagoras kolem roku 530 př.n.l. převzal zvyk studených koupelí – i polévání – pravděpodobně z Egypta a vnucoval je svým žákům k posílení těla i ducha. Hippokratés, který léčebně používal otěry i polevy vyslovil názor, že studená voda ohřívá a studená ochlazuje. Stanovil již také dobu, kdy brát koupel ve vztahu k jídlu, řešil otázku, zda otírat houbou, nebyl pro náhlé změny teploty. Masáž jak v minulosti, tak v současnosti většinou navazovala úzce na koupele, a především na vodoléčebné procedury. Jednou jim předcházela, jindy následovala po předeřtí ve vodě. Masáž vznikla pravděpodobně v Asii, oblasti Číny a v Indii, kde se stala dokonce součástí náboženského rituálu a má tisíciletou tradici.

rozvaliny Asklépiova chrámu v Epidauru

Asklépium

Zvláštní pozornost si zasluhuje přerod od léčitelské mystiky a kultu spánku a snu postupně k uvědomělému léčebnému využívání vody a fyzikální léčby v tehdejších posvátných okrscích. Nejslavnějším bohem se v této souvislosti stal Asklépios. Z jeho chrámů – asklépií – se postupně stávala léčebná místa. Ty v mnohém připomínají pozdější lázeňská místa v nám známém pojetí. K léčení se přistupovalo po zaplacení poplatku (iatron) do kamenné pokladnice či vhození mincí do studně. Podmínky pro vstup do Asklépia byly vyvěšeny před svatyní. Ta nesměla být znesvěcena úmrtím či porodem, proto se někdy vyčleňovala zvláštní místa pro vlastní léčebné okrsky právě pro nemocné a těhotné. Nemocní se nejprve museli podrobit přípravě, obvykle se jednalo o dietní omezení, nebo dokonce půst, abstinence. V příšeří abatonu (někdy i po napití z pramene zapomnění) byli pacienti ukládáni na lehátka či beránčí kůže a připravovali se na setkání s božskou silou. Někdy byl začátek tohoto očekávání symbolicky znázorněn oliznutím hada či psíka. Kúra zahrnovala dietu, užívání bylin a léků, studené a teplé koupele, obklady, sportovní aktivity a další procedury, ke kterým měli jednotlivé okrsky možnosti. Později byl kněz vystřídán lékařem. Voda byla nejdůležitější ingrediencí léčby, proto se většina okrsků nacházela u pramenů.

500 př.n.l.

První literární zmínky o čínských koupelích pocházejí z doby dynastie Čou mezi lety 1100 – 300 př.n.l. Z té doby pochází i specializovaná terminologie – pro mytí vlasů, těla, rukou, obličje atd.

Římská z nouze ctnost. Přesně tak by se dal popsat přesun koupání se z volných vod moře či Tiberu do interiérových koupelen. Do řeky totiž ústila veškerá kanalizace, proto míra jejího znečištění začala být rychle neúnosná.

Koupání pouze z hygienických a očištných důvodů. Sám Platón povoluje ve svém spisu ideálního státu teplé koupele jen starým a nemocným.

Lázně jsou soukromé či veřejné a návštěvníci v nich mohou trávit i několik dní.

Koupel se stává rituálem a uměním. Termální a minerální prameny se stávají ohnisky společenských událostí.

Pitné kúry

Hippokrates studoval vlastnosti pitných vod a jejich vliv na zdraví (projmavost aj.). Podle barvy, konzistence, chuti a vůně dělí tuto kapalinu na slanou, kyselou, kamencovou a bituminózní. Dále o vodách soudil, že obsahují zlato, stříbro, měď, síru a železo - což byly tehdy známé prvky a tyto vody byly tehdy považovány za škodlivé. Zeměpisec Strabón se zmiňoval o vodách, které údajně rozpouštěly močové kameny, což představovalo ideál dodnes nesplněný. Voda se pila nejen u vlastních pramenů, ale vody se již stáčely do velkých hliněných amfór nebo do soudků, které se rozvážely též na větší vzdálenosti.

V době Pliniově se připravoval projímavý nápoj z mořské vody smíšené s medem zvaný „thalasomei“. V této době minerálními vodám konkurují pouze mléčné kúry.

Herodotos jako první popisuje **přesné metody balneoterapie**.

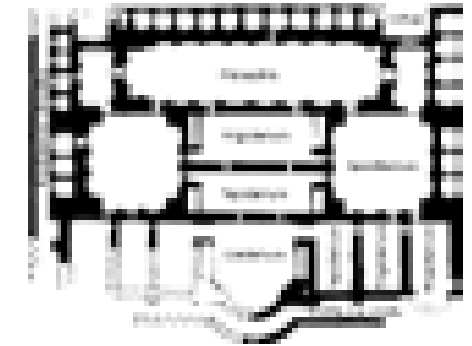
Rozřazuje různé druhy léčebných vod na území Řecka dle jejich léčebných schopností. Zatím však jejich účinky nejsou podloženy vědeckým studiem, ale **zvyklostmi**.

Hippokrates přichází s hypotézou, že příčinou všech nemocí je **nerovnováha tělesných tekutin**. Proto navrhuje základní hygienická opatření, která mají předcházet mnohým chorobám. Vyzdvihuje koupel, pocení, procházky, cvičení v kombinaci se sebevzděláváním se.

Dále Hippocrates vyslovuje myšlenku, že léčivé účinky vod souvisí s obsahem minerálů v nich, respektive z minerálního podloží, kterým protékají. Následně složení vod analyzuje. Díky tomu to vědeckému základu přiřazuje neduh k jednotlivým minerálům.

Zajímá se také o účinky na lidské tělo studené a horké lázně v obecné rovině. (kniha "De aere, aquis at loci")

"Not all water is the same". "Whoever wishes to investigate medicine properly, should proceed thus: These things one ought to consider most attentively, and concerning the waters which the inhabitants use, whether they be marshy and soft, or hard, and running from elevated and rocky situations, and then if saltish and unfit for cooking; and the ground, whether it be naked and deficient in water, or wooded and well watered, and whether it lies in a hollow, confined situation, or is elevated and cold; and the mode in which the inhabitants live, and what are their pursuits, whether they are fond of drinking and eating to excess, and given to indolence, or are fond of exercise and labor, and not given to excess in eating and drinking". " And I wish to give an account of the other kinds of waters, namely, of such as are wholesome and such as are unwholesome, and what bad and what good effects may be derived from water; for water contributes much towards health".

Caracallos lázně

Thermy

Starověký stavební typ římských lázní sloužící k regeneraci těla i ducha.

Půdorys lázeňských budov býval symetricky zdvojený (pro muže a pro ženy). Návštěvník procházel lázněmi podle vlastního přání nebo mohl použít návodu, jak nejlépe lázně využít.

Tradiční thermy se skládaly z několika základních místností: v apodyteriu, které bylo bohatě zdobeno, bývala čekárna s výklenkem, který sloužil je svlékání. Následovala šatna (spolatorium), kde na věci návštěvníků dohlíželi otroci. Frigidarium sloužilo jako odpočívárna, bývala zde i chladná lázeň (lavacrum). Tepidarium byla velká místnost s vlažnou lázní a teplým vzduchem k lehkému pocení, masážím a natíráním olejem. Tento prostor byl dominantou lázní, sloužil i k hovorům, rozptýlení a relaxaci. Nejteplejším místem lázní bylo caldarium s teplým bazénem a navazující potní lázní (sudatorium/laconicum). Tento sál byl obvykle velmi velkorysý a klenutý kupolí. Mělký bazén (labrum) sloužil k mytí a oplachování. Okolo byly větší kamenné, keramické či dokonce mramorové a kovové vany se sedačkou.

Nezbytnými doplňky hostů byla malá kovová nádobka na olej (aryballos), hřeben, vyleštěné kovové zrcátko a škrabátka. Součástí lázní byly i kosmetické salóny, které se starali hlavně o kůži hostů. Vyhlazovali ji pemzou, nanášeli šťávy a masti, patu z hlíny a bobů, mandlové otruby, krev z tuňáka, výměty žab, chlebové těsto s oslím mlékem, aj. Prováděla se i depllace.

Koupele a potní procedury se často spojovaly se cvičením, které probíhalo jak v řeckých gymnáziích, tak později římských paleastrách nebo tělocvičnách. Pod širým nebem býval i velký bazén určený k plavání (natatio).

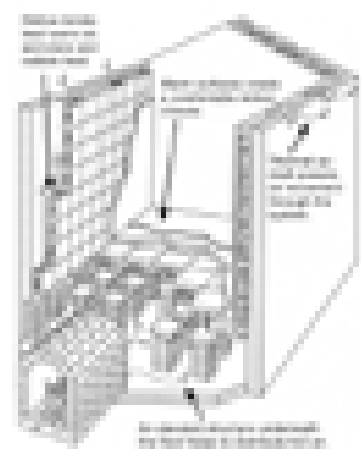
Jak je zřejmé, lázně nesloužily jen ke koupání, ale i regeneraci, zábavě, vzdělávání a společenským stykům. Jejich součástí byly často s čítárny, tělocvičny, masérny a někdy i divadelní sály.

doba císařství

Největší boom římské lázeňství zaznamenává v době císařství. Římané si užívají v soukromých (balneae privatae) i veřejných lázních (balneae publicae/thermae). Ty jsou jedním z klíčů oblíbenosti panovníka.

Lázně zaštiťují hygienické, společenské a sportovní aktivity. Zatím nemají léčebný charakter. S tím jak expanduje Římská říše, rozšiřuje se i stavební typ therm po Evropě a Africe.

Hypocaustum – ústřední horkovzdušné topení.

100 n.l.

Lákají především prameny termálních vod, které umožňují koupání po celý rok. Lázně se stávají **střediskem vysoké společnosti**, zahálky a neřestí. To později kritizují Seneca a Cicero.

Caracalovy lázně

400 n.l.

V Římě je doloženo na 900 lázeňských zařízení.

Doporučuje se pít minerálních vod „melancholicky nemocným“ – později se ukázalo, že vody doporučené k těmto účelům obsahují lithium (to se dnes podává při maniodepresivní psychóze avšak v několikanásobně vyšších dávkách).

537 n.l.

Úpadek Říma a tím i lázeňství.

900 n.l.

Často bývá zvykem poukazovat na negativní vlivy, které vyvíjela **církev proti koupelím**, a tím nepřímo proti hygieně. Také to nebyval původní a obecný jev. Původně se církev ve střední Evropě stavěla ke koupání a k osobní hygieně kladně. Na dochovaném projektu kláštera sv. Havla ve Švýcarsku z roku 830 bylo štědře pamatováno na parní lázně a frigidarium. Později ale, v protikladu k ranému islámu, začala církev brojit proti hříšnému kultu nahého těla a koupelím. Askeze některých mnišských řádů, především východních anachoretů, nedovolovala koupele vůbec. Hříšníci se podrobovali pokání tím, že se nekoupali, nebo jen v chladné až ledové vodě. Některé kláštery omezovaly pak koupání jednou do měsíce, nebo dokonce jednou do roka, a výjimku udělovaly jen nemocným. O některých svatých, jako např. o **svaté Alžbětě, se hrdě hlásalo, že se nikdy nekoupala**.
Ve skutečnosti zájem o koupele u feudálů a později u městského obyvatelstva stoupal. V nehostinných a špatně vytápěných hradech a zámcích se začaly objevovat ojediněle koupelny s vanami, nebo dokonce bazénky. V zahradách se pamatovalo na kašny, které se hodily i ke koupelím. Nastalo období koupání nejen kvůli tělesné očistě, ale i pro radost. Lidé se ponořovali do van a bazénků s radostí, pro potěšení a pro omlazení. Proto nacházíme tolik studnic mladosti v tehdejších výtvarných projevech. V tehdejších parcích stála velká vědra jako lázně pro více osob současně. Rytíři a trubadúři se koupali ve vanách ve vodě zasypávané květy za asistence sličných dívek.

Horkovzdušné a parní lázně

Tento způsob léčby měl vždy zvláštní postavení. Částečně byl používán živelně – jako preventivní či otužující procedura, hlavně však po dlouhou dobu těžily z vlivem humorálně patologických teorií přesvědčení, že všechny škodlivé látky odcházejí pocením z těla pryč.

Často se setkáváme s názorem, že horkovzdušné a ruské parní lázně vznikaly ze starých tradic skytských. Hérodotos však ve svých Dějinách (asi 440 před n. l.) popisuje u Skýtů na severním pobřeží Černého moře nakuřování nepochybně s halucinogenními omamnými účinky páleného konopného semena. Nešlo tedy o obdobu ruské lázně nebo sauny.

Nejstarší písemná zmínka o tomto druhu lázní pochází z roku 922 od arabského cestovatele Abu-Áli Achmeda Ben Omar Ibn Dasta: „Ve slovanské zemi panují tak velké zimy, že si tam každý vykopá v zemi druh sklepa, pokrytého střechou se špičatým štítem, tak jak vidáváme na kostelích křesťanů, a na tuto střechu se nasype země. Do těchto sklepů se přestěhovávají rodiny a berou sebou polena dříví a kamery, které nahřívají v ohni až do

červeného žáru, pak se polijí vodou a vzniká pára, která ohřeje obydlí do té míry, že se již svlékají. V takovémto obydlí se zůstává do jara,“ (přeložil I. Vahros).

Kristiánova legenda z 10. století popisuje u nás nejběžnější stavební typ této lázně, kdy vrah svatého Václava byl dopaden právě v ní – tento dramatický moment je vyobrazen Mistrem Litoměřickým ve Svatováclavské kapli v chrámu sv. Víta.

Arabské lázně

Hammámy, neboli arabské lázně, zřetelně navazují na svou římskou kolegyni. Jejř nejvýraznější připomenutř je horkovzdušný systém vytápění – hypokaustum.

Arabské lázně sedř na velkém územř měst a vytvářř obrovské složité komplexy. Jsou chloubou města a dalo by se řřci, že i znakem vyspělosti. Ve starých písemnostech nalezneme velmi přemřšřténé záznamy o jejich počtu, jako by města mezi sebou podvodně soupeřřla na počet zářezů. V Bagdádu mělo být roku 900 n. l. až na 2000 takových zařizenř, zajímavé je, že zdroj z roku 1030 n. l. popisuje 150 lážeňských domů.

Většř lázně se budovaly zdvojeně, symetricky, aby mohly současně sloužit pro relaxaci obou pohlavř odděleně a současně. V malých láznřch pak byl provoz rozdělen časově – buď po celých dnech ři jeho částech. Ženy užívaly služeřb láznř během odpoledne, mužř pak zůstávali dlouho do noci, hlavně během ramadánu. Vstup do láznř býval nenápadný, proto před nřm často visel pestrý ručník. Návštřevník vstoupřl do síně, kde se sušřlo prádlo, skrze něj se dostal k pokladně a šatně. Tady se koupající vyzulř a svlékli. Šaty se vyťahovali lanky nebo se ukládali pomocř bambusových tyčř nahoru ke stropu. Bývala tu kašna s tekoucí studenou vodou, vařřla se zde káva, čaj, podávalo ovoce a šřáva šerbet a další občerstvenř. V křidu se zde odpočřvalo po skončeně proceduře na divanech, matracřch a kelimových koberečřch. Vlastním centrem lázně bývala vždř harára s kupolř. Teplota zde dosahovala až 44-48 stupňů a leželo se tu na vyhřřtých kamenných stupních na matracřch a rohožřch a potř se v prostřradlech. Bývaly tu zde ozdobné mramorové kašny nebo výklenky s tekoucí studenou ři teplou vodou.

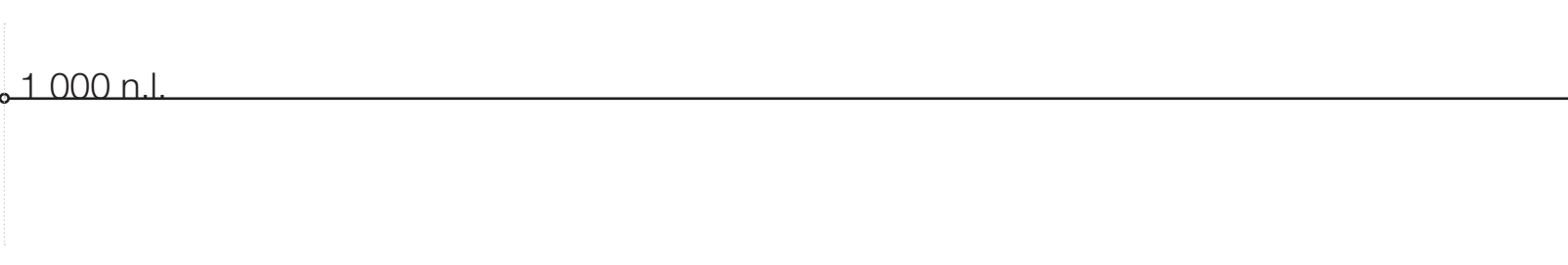
V láznřch panovalo přřtmř, místnosti byly jen spoře osvětlovány jen malými oky v klenbě. Prováděla se zde ři masáž- dellák. Ta se začínala vleže na břiše a byla spojena ři s prošlapáváním. Končřtiny se natřrali olejem a hnětly a třřly. Lážeňský tleskáním dirigoval, jak se má host při masáži natáčřt. Po polřř vlažnou vodou následovalo drhnutí zvláštnř rukavic z vlny nebo kozř srstř a dalšř otěry s namylenřm těla a mytřm hlavy. Někdy byly přřpojeny ještě zvláštnř potř kabiny. Po koupelř ve vaně nebo bazěnku přřcházal host do chladněšř místnosti, kde odpočřval při pitř kávy nebo čaje, pojidání ovoce ři zmrzliny a kouřenř vodnř dřmky. Prostě tvrdá pohoda. V láznřch se běžně prováděla celá řada kosmetických úkonů. Pečovalo se zde o kůži, vlasy a vousy. Barvřlo se henou, používaly se prášky z mletých rostlin, šřáva a kůřa z pomerančů, jogurt, mycí hlřnky, růžový olej, mletá semena dřně, leknřny. Mimořádná péče se věnovala depilaci, která byla pro ženy povinná.

Dbalo se o estetickou výzdobu interiéru. Všude byly většinou pestrě kachličky na stěnách. Nechyběly ani fresky a náročné štukatury s ozdobami rostlinných ornamentů nebo mozaikami. Bývali zde ři obrazy s loveckými scěnamř, koupáním, sprchami, zápasy, nahými ženami, zvířaty a květinami. Lékařř dokonce přřsuzovali pohledu na obrazy přřznřvé účinky.

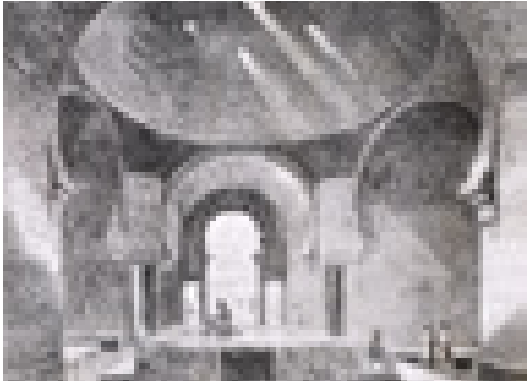
Arabské lázně, stejně jako trhy, podléhaly dostř přřsnému dohledu řemesnřmu, zdravotně-hygienickému a ři mravnostnřmu. Dohlželo se na čistotu vody a bazěnků, podlah, ale ři zda jsou ručníky čistě a břřtvy dostatečně ostrě. Personál tvořřlo nejměně 6 osob: pokladnř, šatnřř, koupelňy a masér, topič, lazebnřk, uklizeč a topič v jedně osobě. Hypokaustum vyhřřvalo všechny místnosti láznř. Voda se čerpala ze studně ři cisterny, pokud ři byl nedostatek, nosičř ji přřnášřli ve džberech, nebo ři dokonce z většřch dáleř velbloudř vřáčeli v kožených vacich.

Orientální lázně měly úlohu nejen hygienickou, ale samozřejmě ři společenskou. Byly současně místem odpočřnku, posezení a setkávání. Vypravovali se přřběhy, pohádky a anekdoty. Lázně byly oblíbeně ři u básníků, které toto prostředř ne zcela nepochopitelně podněcovalo ke skládání obscěnnřch básnř, které se poslěze dostávaly do tzv. hammámových traktátů. Nejtř do láznř bylo projevem askeze. Na druhou stranu zde kvetla homosexuální prostituce, zejména v řadách lážeňských služeřbnřků, z nichž si hostě volně vybřrali. Původně se povolovaly koupele jen mužřm, ke koupání žen bývaly nekončřcí výhrady. Přesto vřak dosáhly toho, že mohly v láznřch pobývat. Byl to pro ně jeden z mála společensky únosných úniků z jnak hermeticky uzavřeněho domu. Po koupelř se předevšřm odpočřvalo a jedlo. Mřsaly se sladkosti, cukrovinky sladká jřdla z granátových jablek, mandřř, cukru a octa atd. Prostě celř jřdelnřček byl určen k přřbývání na váze, neboř pouze otyle ženy byly tehdy žáduocř a vážené.

Po krymské válce se tento typ rozšřřuje po Evropě.

ilustrace Hammamu

Sauna

Původ sauny je nejasný.

Ibráhřm ibn Jákůb, člen poselstva kalřfa al-Hakama, které prošlo Čechami v letech 965 a 966, popsal saunu Slovanů. Viděl dřevěné budky s trámy vycpanými mechem, v rohu kamna, nad nimiž je otvor ve stropě pro odcházějřcí dřm. Uvnřř byly nádrže s vodou, kterou se rozpálená kamna polévají. Lidě uvnřř pak věchřtyky trávy rozhání vzduch. Pára z nich odstraní všechny stopy po vyrážce ři vředech. Podobný záznam o existenci sauny uvedl ve svěm spisu Život a umučení svatěho Václava břřevnovský mnřch Kristřán. Zde psal, že vřdce vrahů byl nalezen ležřc v pamř láznř, nazývaně stuba, jřzba.

První popisy sauny se objevujř v 11. a 12. stoletř. Ve středověku byla pamř lážeň voelku oblíbená v celě Evropě, ale přesto se v 16. stoletř Klaus Magnus zmiřňuje, že nikde není pamř lážeň tak důležitá jako v severnř Evropě. Veřejnou saunu měla prakticky každá vesnice. Pro Finy jřž tehdy byla součastř jejich každodennřho života, místo, kde se setkávali a mluvřli spolu. Zároveň byla sauna zřejmě ři nejčistřř místo ve vesnici, přřpadně domě,[zdroj?] takže se používala napřřklad ři porodech.

Kouřová sauna

Finská sauna se v těch dobách od dnešnř sauny lišřla. Byla to tzv. kouřová sauna (savusauna). Jejřm hlavnřm znakem je, že je uvnřřř celá čemá od sazř, protože při jejřm vyhřřvání se kouř valř z kamen do místnosti. Jakmile je velká zásoba kamenů v kamnech zahřřtá, přřstane se topit, sauna se umyje od sazř a mže se začřt saunovat. Ačkolř saze špřnř, jsou sterilnř. Dnes se s takovou saunou mžžete stále setkat, ři když relativně vzácně. Napřřklad nejstaršř fungujřcí veřejná sauna ve Finsku, Rajaportin sauna v Tampere, je sauna kouřová.

Ze Zimnř války se traujř humorně přřběhy, kdy se finšř vojáci ocitř nechtěně za frontovou liniř, protože ta se posunula během doby, kdy se vojáci oddávali sauně, a poté bojovali s Rusy nazř.

Zdroj: https://cs.wikipedia.org/wiki/Sauna

Populárněšřř byly koupele na jihu Čřny. Vznikaly veřejně lázně pro muže a ženy, stejnř typ je doložen ři ze 12. st. v Koreji. Lázně budhistických klášterů a u úřednřch budov měřř jřž v 11. stoletř vany nejen dřevěné, ale také kovové, mnohdy ři porcelánové. Léčebně se užívaly koupele sedací a koupele nohou. Oblíbeně jsou ři minerální koupele.

V tomto období jsou doloženy **velké lidové koupele**. Později za císařovny Komijo se velmi rozšřřujř velké charitativnř lázně pro chudě a nemocnř v blízkosti chrámů. Mnoho léčebných postupů Japonci přřbřrajř od Čřňanů, patří se napřř. používání léčivých bylin.

Následně pak japonské koupelové postupy **zdomácněly v Koreji**.

V japonských městech byla velmi silná tradice koupelových domů. V menšřně byly pamř koupele, kterým se řřkalo „prázdně lázně bez vody“. Převažovaly klasické vodnř lázně s menšřmi vanami ři bazěnkou. Koupel v nich praktikovaná se nazývala **buo** (furo). Lázně byly přřstupně dětem, ři tēm nejmenšřm.

Vany bývaly většinou dřevěné, zřřdkakdy kovové, pod kterými se přřmo topilo. Lážeňský rituál probřhal obyčejně odpoledne a večeř. Do teplě vody se vhazovaly rostlinně přřsady, jako napřř. kosatcovř prášek. Hostě si s sebou nosřli sáčky s rýžovými plevami, kterými se drhly a masřrovali. Lážeňský hraje v japonské láznř velmi zásadnř roli, dohlžřř na hosty, kteří se koupou ve velmi horkě vodě. Teplota vody se pohybuje mezi 45 – 50 stupni celsia. Ty, kteří přřecení své možnosti, polévá lážeňský studenou vodou. Ženy se před koupelř pečlivě mydlř a drhnou mořřskou houbou a onřm zmiřovaným sáčkem s rýžovými plevami, teprve po opláchnutř se ponořř do koupele. Lážeňský život byl zpestřen zpěvem, hádankami, nvačkami, záměnou šatů a šperků apod. Chyceně zloděje pak pro hanbu natřraly dehtem.

Původně bývaly lázně pro muže a ženy společně. Později je odděluje tenká papřřrová stěna, která je často destruována zvědavými jedinci.

Ve většřch koupelřch býval ři lékař, avšak zvládal spřře úlohu lěkárnřka.

Vedle koupelř byla a doposud je v Japonsku velmi populárnř masáž tradičně prováděná nevidomými.

Zvláštností jsou tzv. **časové koupele**. Ty začínaly brzo ráno. Po zatroubenř lážeňského návštřevnřci přřklusali k bazěnkům se simou vodou o teplotě 60 stupňů Celsia svřřajřce dvoumetrově prkno, kterým vsř silou plácali do vodnř hladiny. Třm vodu ochlazoval ři sebe fyzicky ničřli. Na dalšř znamení prkna odhodily a ponořřli se na třř minuty do teplě vody. Lážeňský nahlas odpočřřval čas. Koupel se několřkrát opakovala. Kůže zčervenala a klesl krvnř tlak. Koupel vyhledávali nemocnř venerickou chorobou a impotentnř. Nezbytnou součastř byla ři kosmetická péče a provádřř se zde v jako mnoha dalšřch současných láznř po celěm světě depilace.

Lazebna

O středověku se všeobecně soudilo, že byl termín y špinavý. Nicméně spousta doložených písemných pramenů, fresek, rytin a kreseb vypovídá o opaku. Jediný, kdo měl ve středověku negativní přístup k hříšnému koupání a hygieně byla církev, ne však lidé.Lidé se koupali ve vanách, bazéncích a kádích pro potěšení a omlazení. Rytíři a trubadúři se ponořovali do vody zasypávané květy za asistence slíčných lazebnic.

Postupem doby koupání přestalo být pouze výsadou společenské smetánky, ale stalo se také běžné pro měšťany a prostšího lid.Léčebné koupele mají dlouhou tradici v lázeňství – dříve vyhrazené zvláště pro nemocné lidi. Časem se koupele v lázních staly společenskou samozřejmostí. Po koupeli následovalo léčebné pocení a po pocení rychlá studená koupel. Ke koupelím většinou vyhrávali hudebníci, aby čas lépe ubíhal.Dohlíželo se i na to, aby se ve vodě neprováděly nemravnosti a někdy skutečně musel zasahovat lázeňský soud – buď vyplácením dřevěným kopistem nebo vybíráním pokuty.

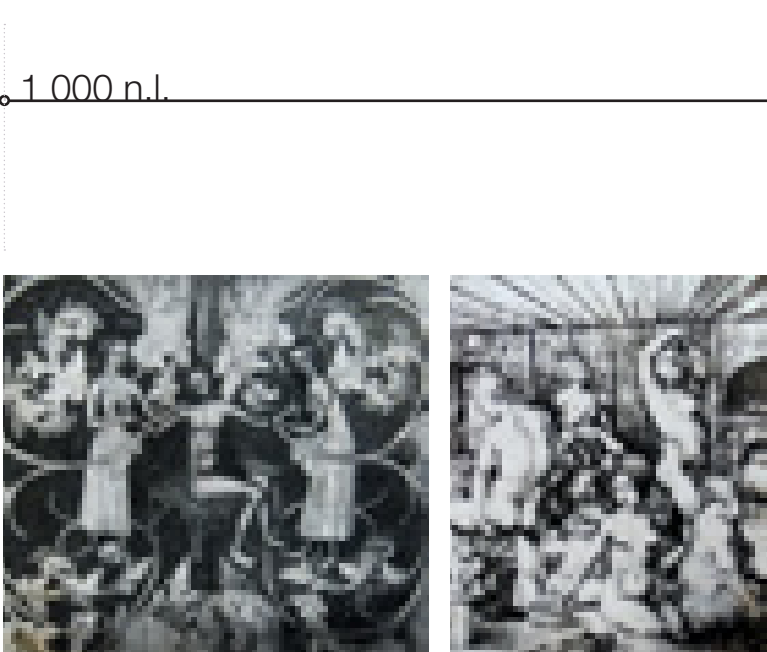
Obilbené přísady do koupelí byly z bylinkových extraktů a výluhů. Najdeme také zmínky o přidávání mořské soli, jódové a bromové soli a podobně. Lázně v době Václava IV. byly často a pravidelně navštěvovány a stávaly se také společenskými středisky. Lazebny bývaly venku označeny vyvěšeným ručníkem, koupelovými věniky na holi nebo lazebnickými miskami, ve znaku se pak objevil i ledňáček. Každá lazebna nesla i svůj název např. U svatého Jana, koupel Všem Svatých atp. V Praze byla neblaze svými mravy proslulá Paprova lázeň v Poštovské ulici, renomované byly Karlovy lázně u staroměstské mostecké věže, u Vltavy Holbova lázeň, další v Betlémské ulici.

Lazebny se většinou zřizovaly v blízkosti potoků a řek kvůli dobrému přístupu k vodě. Pomocníci ráno přinášeli vodu ve vědrech a především vytápěli lázeň. Počátek koupání se dával na vědomí hlasitým troubením a vyvoláváním, že lázeň je vyhřátá a může se začít s koupáním. Lazebnice prováděly i další úkony – masírovaly, myly hlavu, stříhaly vlasy apod. Sázení baněk a pouštění žilou bylo dlouhou dobu vyhrazeno pouze lazebníkům. Lazebnice i lazebníci používali metly a březová košťátka ke šlehání v koupeli a kartáče k drhnutí koupajících se lidí. Společenské postavení lazebníků nebylo dříve vážené. Dlouho patřilo spolu s popravčími, rasy a biřici k nectrným řemeslům. I děti lazebníků se jen obtížně ženily a vdávaly s řádnými měšťany.

Až Václav IV. vydal roku 1406 majestát, uznávající lazebníky za poctivé.Lazebníci podléhali cechovnímu zřízení jako ostatní řemeslníci. Vlastní lazebnické a ranhojičské cechy však existovaly jen ve větších městech, kde bylo lazeben více. Jinak se museli připojovat k cechům jiným.Majetkové poměry lazebníků bývaly většinou dobré – ze starých listin vyplývá, že vlastnili i domy, pozemky a sady. Lázeň někdy patřila vrchnosti a lazebník byl jen jejím nájemcem nebo zaměstnancem obcí a měst. Při pronájmu lázně si rada a obec vymíňovala dobré vytápění lázně a kolik bude v lázni pracovat pomocníků. Na určitý den bylo v 16. století dchodnuto bezplatné koupání kněží nebo školní mládeže se správcem školy. Již v předbělohorské době nejen sedláci ale i nádeníci brali pravidelně teplé lázně. Návštěvníci koupele platili ceny odstupňované často podle kabátu. Řemeslníci platili větší obnos než jejich tovaryši a nádeníci. Na černá řemesla musel zaměstnavatel lazebníkovi zvláště připlácet. Byly stanoveny také sociální výhody – například pro vdovy a malé děti. Pro nemajetné existovaly tzv. zádušní koupele, které byly v 16. a 17. století běžné.

Zařízení lazeben bylo rozmanité. Záleželo na účelu lazebny: koupací lázeň, která sloužila k hygienické očiště nebo potná – parní lázeň, která měla léčebně preventivní účel. V lázních se daly nalézt medance – kovové a mosazné mísy k umývání, džbery, vědra, horké kameny k ohřívání vody a na polévání vodou, aby se udělala pára (něco na způsob finské sauny), baldachýny, které zakrývali kád s teplou vodou, aby pomaleji chladla, stoličky, křesla, nůžky, břitvy, štoudce, konve s louchy na mytí, pemza a drbací kameny, brusy, zrcadla, lancety – „pušťadla“ k otvírání žil, baňky, obinadla, spoustu sušených bylin, domácí lékárna a podobně. Prádlo mivali lazebníci jen pro chudé. Zámožnější lidé si přinášely plachty, osušky a prostěradla z domova. Koupající si nosili vespomě zvláštní pokrývky hlavy – muži čepičky - slaměné, lýkové nebo z rákosu, ženy mivaly většinou vinuté šátky. K této výbavě patřily také pantofle do koupeli.

Zdroj: http://www.lazebnautygraadraka.cz/historie_lazebnictvi.html

Lazebnice masírují krále Václava IV., Bible krále Václava

Abrecht Dürer, Ženské lázeň

Lazebníci jako ranhojiči a chirurgové

Pozoruhodná je souvislost starých lázní a lazeben s vývojem chirurgie, která se ve středověku zcela oddělila od vnitřního lékařství. V raném středověku spočívalo těžiště tehdejších lékařských škol v klášterech. Ve 12. století došlo k převratu, který měl mimořádné důsledky i pro vývoj další medicíny. **Církevní koncil v Toursu zakázal totiž v roce 1163 kněžím provádět chirurgickou činnost a lateránský koncil v roce 1215 pak rozšířil tento zákaz i na všechny duchovní.**

Znamenalo to v prvé řadě podcenění chirurgie jako řemesla, její oddělení od vnitřního lékařství, které bylo tehdy jediné hodno názvu medicína. Distančováním církve od chirurgie přešla krvavá medicína plně do rukou laiků, kteří se rekrutovali především z řad lazebníků a bradyřů. Nyní tedy k náplni jejich práce přistoupilo i ranhojičství. Tím si postupně trochu zvyšovali i svoji společenskou prestiž. Tehdejším lékařům zůstaly pak vyhrazeny obory vnitřní s diagnostikou z moče a pulsu, jakož i předpisování receptů. To byla ale i trochu doména laických kořenářek, olejníků apod.

Bradyři a lazebníci se stávali oprávněnými lékaři po dvou až čtyřech letech učební doby pod vedením mistra, než se stali tovaryši. Oprávnění k provozování chirurgické praxe nabývali příslušnosti k řemeslnému cechu, kde museli před přijetím udělat „mistrovský kus“. Později strádali zkoušku před shromážděnými lékaři. Jinak dělali řadu drobných zákroků od pouštění žilou, incize vředů, ošetřování ran bodných i sečných, nápravu vykloubenin a zlomenin, extrakce zubů. Také soudní pitvy spadaly pak do jejich působnosti. Tak jako od 12. století lazeben ve městech a na vesnicích přibývalo, tak v 17. století dochází k jejich postupnému vymizení.

Ruská lázeň = ruská „baňa“

Ruská lázeň je součástí prastaré tradice, která byla zachycena již v Nestorových letopisech zachycující události v Rusku do roku 1206. Nestor zde cituje pověst o apoštolu svatém Ondřeji, který popsal koupele starých Slovanů v okolí Novgorodu.

Baňa patřila především k ruské vesnici.

V dřevěných srubech se lidé nejen zbavovali nečistot, ale také se tam léčili. Na peci v malé místnosti ležely rozpálené valouny, které se polévaly vodou. Ta se stříkala také na horké dřevěné zdi, čímž vznikala pára.

Pro zdravotnické účely se využívala zejména takzvaná **černá baňa**, kdy se pára mísila s kouřem. Právě kouř má prý antiseptické účinky a ničí veškeré choroboplodné bakterie a mikroby. Tento způsob lázně je dosud oblíben v ruské provincii, zejména na Urale a v západní Sibiři. Na vesnicích, kde jsou koupelny dosud velkou neznámou, „baňa“ stále slouží svému původnímu účelu.

První městské veřejné parní lázně vznikly v Rusku počátkem 17. století a byly společné pro muže, ženy a děti. V komunistickém Rusku bylo společné mytí přísně zakázáno. Návštěvu „baně“ málokdo bere jen jako hygienickou proceduru. Je to rituál, který prý patří k ruské povaze.

Zdroj: <http://cestovani.idnes.cz/ruska-bana-tradice-a-zdravi-dily-/kolem-sveta.aspx?c=2001M160C07C>

Pitné kúry

Ve středověku a počátkem novověku pitné kúry těží ze své dlouholeté tradice především v italských a francouzských lázních. Dále na východ (ve střední Evropě – Německo, Polsko, České země) kralují koupele a vývěrům a pitným kúram zde pramálo kdo věří.

Počátkem 16. století však nastává zvrát. Evropou se šíří infekční choroby a třicetiletá válka spotřebovala také dost zásob dřeva na otop – což byly dva zásadní body k tomu, aby léčebné koupání ustoupilo, ba dokonce téměř vymizelo. Pití minerálních vod se brzy stává módní terapií celé Evropy.

Změnila se tak podstatně hierarchie evropských lázní. Místa až doposud proslulá svými termálními koupelemi, jako byl Baden, Baden-Baden, Wiesbaden a další, si již neudržela své vedoucí postavení a ustoupila svým významem do pozadí. Naopak do čela evropských lázní se dostaly lázně s vývěry kyselek a minerálních vod vhodných k pitným kúram. Ve známost vešly např. lázně Spa v Belgii, Pyrmont v Německu, vzrostla sláva francouzských lázní Vichy.

Údobí dlouhotrvajících koupelí tedy v lázeňském léčení vystřídal další kvantitativní extrém: **heroické pití neobyčejně velkého množství minerálních vod**. Od proplachování a od vyvolávaných průjmů se v duchu uznávané humorální patologie očekávala kýžená očista nemocného organismu. Pilo se mnohdy pět litrů vody i více, což pro lidský organismus také zrovna blahodárný účinek nemělo.

1 000 n.l.

1 200 n.l.

1 300 n.l.

1 400 n.l.

Nahota nebyla ve středověku nikterak nemorální. Sv. Bonifác sice brojil již roku 745 proti společnému koupání mužů a žen ve veřejných koupelích, ale ve 13. a 14. století se opět staly tyto koupele běžné. Konečně koupání pro radost přestalo být také jen výsadou společenské feudální smetánky a postupně se koupelna s vanou stala dokladem dobré životní úrovně bohatých měšťanů. Místnost, kde byly vany uloženy, představovala salon domu, místo zábavy a rozptýlení. Sem se okázale vodili hosté, aby zde v družné zábavě poseděli s hostitelem ve vaně, popili a vydatně pojedli, to vše na stolových deskách, které bývaly pokládány přes prostorné vany.

Pitné kúry

Koncem 18. století se budují lázní kolonády, které umožňují pít minerálních kyselých přímo u jejich vývěrů (některé látky ve styku se vzduchem reagují a negativně se mění jejich účinky, např. dvojmocné železo se mění na trojmocné). Postupně je omezováno i množství, které si může jeden návštěvník nabrat.

Léčby syrovátkou, žinčicí a kumysem

Od počátku 19. století se především v podhorských klimatických místech začalo s léčebně motivovaným podáváním některých produktů vyráběných z ovčího, koziho, kravského, a dokonce oslího mléka. Čerstvé mléko se zahřálo na 38 až 40 °C s výtahem z čistěných sušených telecích žaludku a vysrážel se tak kasein. Touto směsí se poměrně dlouho léčila tuberkulóza, kašel s větší tvorbou hlenu, skrofulóza, dna, revmatismus a využívalo se i projímavého efektu. Někde docházeli nemocní přímo na salaše, pili žinčicí, a dokonce se nad ní napařovali. První zařízení tohoto typu nenechalo na sebe dlouho čekat – vzniklo ve 30. letech 19. st. v Salzbrunn a léčilo se v něm ovčí syrovátkou.

V Rusku byly obvyklé další mléčné produkty, zejména z kvašené kobyly mléko, kumys, s obsahem až 2 % alkoholu. Dodnes je zakázáno řídicím vozidlem! Jde o nápoj, který popisuje již Hérodotos jako oblíbený u Skytů.

Vincenc Priessnitz (1799-1852)

Malá slezská horská osada Gráfenberg - dnešní Lázně Jeseník - se zásluhou svého rodáka Vincence Priessnitze, stala světoznámou. Již v mládí začal Priessnitz intuitivně zkoušet studené vody k léčení a ošetřování úrazů a později i akutních onemocnění.

Své poznatky ověřoval nejprve sám na sobě, následně i nemocných spoluobčanech, a dokonce i na domácím zvířectvu.

Zásadním Priessnitzovým přínosem bylo, že se cíleně zaměřil na léčení chronických chorob, u kterých chyběly zkušenosti s vodoléčbou. Jeho léčebným arzenálem se staly studené zábały udržované do zapáříky tak, že vedly k intenzivnímu pocení a současně pacient hodně pil, ledové koupele a sprchy pod silným proudem vody pod širým nebem za jakéhokoli počasí. Léčbu kombinoval se zdejšími klimatem – dlouhými procházkami v jeseníckých lesích, ale **také fyzickou námahou** – štipáním dříví, aj. Na rozdíl od jiných jeho léčba nezahrnovala stravovací omezení.

voděnka studená, voděnka záračná ...

S lázněmi je spojeno i několik atentátů.

V Badenu u Vídně spáchal v roce 1832 pomatený důstojník ve výslužbě atentát na následníka trůnu a korunního prince Ferdinanda I. Postřelil ho, ten ale atak přežil. Město však již nikdy nenavštívil.

Uhlíčné koupele

V druhé polovině 19. století zaujali lékařskou veřejnost uhlíčné koupele v přírodních kyselkách. F. W. Beneke a E. H. Kisch prokázali některé fyziologické účinky oxidu uhlíčitěho na cévní systém, ke kterým dochází po vstřebávání tohoto plynu do kůže po koupeli. Uhlíčné koupele zaznamenaly novou etapu balneologických názorech. Lázně v kterých vyvěraly minerální vody bohaté na oxid uhlíčitý se proto záhy staly místy indikovanými pro léčení srdečních a cévních chorob.

Zatímco dříve trvaly koupele hodiny, začaly se nyní odměřovat na minuty. A předpisy někdy zněly na 5-7 minut. Působilo to někdy důvěryhodně jako promyšlené odstupňování zátěže nemocného, ačkoli pravým důvodem bylo spíše úsporné hospodaření s tímto přírodním bohatstvím. Vedle teploty se také předepisovalo množství vody ve vaně.

Elektroskop, používal se při měření radiaktivity

Radioaktivní vody

Již ze starověku pocházejí první empirické poznatky o příznivém účinku některých vod. Objevem radioaktivity na konci 19. století se vědecky potvrdila léčebná schopnost vod mající tyto léčebné vlastnosti.

Je známo, že jáchymovský smolinec byl výchozím materiálem při objevu a izolaci dvou nových prvků, polonia a radia, manželů Curieových. Radioaktivní látky byly podávány **injekčně nebo vnitřně v podobě kapslí, ba dokonce se vyráběla radioaktivní čokoláda**. Zanedlouho následovaly nové poznatky o možných škodlivých účincích radioaktivity, a tím došlo k vystřízlivění a postupnému odklonu od radioaktivity jako univerzální léčebné metody.

Zábava

Během 19. st. jak roste konkurence lázeňských měst, dostává na významu i propracovanější a neotřelejší program zábavy v lázeňských městech, tak aby se hosté rádi vraceli. Přibývá sálů a salónů, čítáren, hudebních altánů a salónů, konverzačních místností, minigolf, kulečnickové a šachové salony. Šachy byly i ke hře pod širým nebem ve větším provedení, tím spojovaly fyzickou námahu a zábavu. Konala se i přehršel turnajů ve společenských hrách.

K aktivní zábavě lákaly ale také tělocvičny, gymnastické salony, šermířské salony a školy, taneční mistři, jezdecké školy a v neposlední míře i půjčovny jízdních kol, zejména v německých lázních běžné. Hazardní hry přinášely příjemně vzrušující rozptýlení lehce dobrodružným hostům, kteří trávil často dlouhé týdny v lázních. Nejednou zde prohráli velké obnosy, a musili proto zkrátit svůj původně na dlouho plánovaný pobyt.

V prvé radě patřila k velkým moderním lázním ruleta. Ta kvetla původně ve Francii, ale byla zde již roku 1839 zakázána. Dostala se však do německých lázní, kam proniklo několik mimořádně podnikavých a komerčně zdatných rodin koncesionářů heren a krupiéru.

V našich končinách existovaly herny vlastně jen ilegálně, a nedosáhly proto nikdy rozšíření, proslulosti ani takových zisků, jak tomu bylo v Německu. V Rakousku - Uhersku platil totiž neobyčejně široký zákaz hazardních her. Přes všechny zákazy byla však v létě 1895 založena i v Mariánských Lázních herna, která nesla vznosný název Casino pro cizince. Mariánskolázeňská herna neměla dlouhého trvání. Její osud byl zpečetěn v okamžiku, kdy zde mladý kníže Klemens Metternich z Kynžvartu prohrál značnou peněžní částku a jeho otec napsal stížnost na pražské místodržitelství. Záhy nato byl provoz herny zastaven.

1.800 n.l.

1.850 n.l.

1.900 n.l.

V prvé polovině 19. století zasáhlo do vývoje hydroterapie v rakouských a německých zemích téměř dramatickým způsobem několik ne-lékařů, laiků a přírodních léčitelů, kteří si získali neobyčejnou proslulost, přetrvávající daleko jejich dobu. První z nich byl Eucharius Ferdinand Christian Oertel (1765-1850), středoškolský profesor a klasický filolog z Ansbachu. Byl propagátorem a popularizátorem vodoléčby, autorem dějin vodoléčby i zakladatelem reformisticky pojímaných vodoléčebných spolků. Druhým byl prostý slezský venkovan **Vincenc Priessnitz** (1799-1852), jímž vrcholí renesance vodoléčby v prvé polovině 19. století. Posledním v této řadě je bavorský katolický farář z Wörishofenu Sebastian Kneipp (1821-1897), jehož činnost vrcholila v posledním desetiletí 19. století.

1 950 n.l.

V roce 1946 došlo k **odsunu sudetských Němců**, kteří tehdy tvořili většinu obyvatel pohraničních oblastí - tedy i mnoha lázeňských měst.

Lázeňské zařízení v Československé republice byla **znárodněna** a pod centrálním řízením změněna na obrovskou zotavovnu pro pracující. Lázně tehdy plnily především léčebnou funkci.

Byl založen Výzkumný ústav balneologický.

Wellness

V 60. letech v USA se začíná definovat nový směr - wellness sdružující mnoho léčebných metod lázeňství, medicíny, sportu a stravování, za účelem co nejzdravějšího životního stylu, prevence a duševní pohody.

Fitness

Bouřlivý rozvoj fitness v USA a západní Evropě.

Fitness přechází nejen ke klasickému aerobiku a posilování, ale věnuje se více relaxaci a přechází tak v určitý individuální životní styl. Ten v sobě zahrnuje také mentální trénink, moderní způsob stravování, tedy obecně life style. Jedině klubové členství tedy umožnilo, aby se fitness stal spolu se životním stylem součástí moderního života.

Selfness

I do ČR se dostává nový směr - selfness, který vznikl koncem století ve Švýcarsku, vracující se ke kořenům zprofanovaného wellness a obracející větší pozornost k duševnímu zdraví a rozvoji jedince

2 000 n.l.

Rozvoj klubového členství v západním světě.

ČR se po pádu komunismu otevírá světu a plnými doušky nasává i nové léčebné a rekreační postupy a aktivity.

*Jak by se řeklo na Slovácku,
historia je veliká sviňa.
A připraví potměšilé
překvapení pro každého,
kdo není schopen se z ní
poučit.*

Jiří Hanák

Původní preddiplom obsahoval výtah jednotlivých typologických úseků z legendární *Neufertovy knihy*

Narhování staveb, který jsem se rozhodla již v tomto výběru neopakovat.

přehled procedur

Kompletní znění dsn uvádělo celý výčet procedur i jejich podtypů léčby. Pro účely shrnutí uvádím pouze krátké shrnutí k jednotlivým kategoriím možných léčebných procedur.

_01 beauty/wellness

Do této skupiny patří právě procedury, které se nezabývají přímo léčbou konkrétních chorob, ale soustřeďují se na zkrášlování, čištění, omlazení nebo hydrataci jednotlivých partií lidského těla, ale také na zvyšování kondice. Skupina obsahuje ty nejmodernější metody, které blahodárně působí nejen na pokožku, namáhanou každodenními škodlivými vlívy, působí také proti stresu. Celkové zkrášlování má totiž velmi dobrý vliv i na psychiku člověka, protože díky krásnějšímu vzezření, lepší kondici a úlevě pokožky se cítí daleko lépe.

_02 dietoterapie

V tomto případě se jedná přímo o diety neboli odborné úpravy jídelníčku klienta, které pomáhají při léčbě takových nemocí, na které mají vliv nesprávné stravovací návyky anebo přímo bojují proti obezitě, která jako taková také velmi namáhá organismus.

_03 fototerapie

Jedná se vlastně o léčbu pomocí světlem v jeho nejrůznějších podobách. Pomocí plinospektrálního typu světla zvyšují fyzickou aktivitu a působí přímo na psychiku člověka a podporují imunitní obranu systému.

_04 fyzikální terapie

Tato skupina zahrnuje velký počet procedur s různými typy působení na lidské tělo. Patří sem nejen všechny druhy elektroléčby, ale i mechanoterapie, tedy různé druhy masáží, také léčba jakýmkoliv druhem pohybu. Tyto procedury jsou většinou ordinovány při diagnóze absence pohybového aparátu.

_05 inhalace/léčba plynem

Pro zlepšení funkce sliznic dýchacích cest se využívají inhalace aerosolů většinou minerálních vod, které jednotlivá lázeňská zařízení používají a které mohou být v případě závažnějších potíží doplněné o medikamenty. Procedury zlepšují i kvalitu dýchání.

_06 orientální léčebné systémy

Procedury náležející do této skupiny pocházejí většinou z Asie nebo blízkého východu. Až v poslední době se jich objevuje tolik díky stále

větší otevřenosti východních kultur, které je používají odnepaměti již několik tisíc let. Jedná se o léčby, které umožňují pocítit nejen fyzickou regeneraci ale i relaxaci, dávají pochopit v čem je síla východního lidového léčitelství s účinky duševního uvolnění, odstranění stresem způsobených komplikací, napětí a úzkosti.

_07 ostatní speciální terapie

Zde jsou zahrnuty ojedinělé a většinou nové či nově objevené procedury, které mají různé účinky a působení. Procedury by se daly označit za ne zcela standardní a také ne zcela zařaditelné do tradičních skupin typů léčeb. Samozřejmě nejsou nabízeny standardně a běžně v lázeňských zařízeních.

_08 pitné kúry

Vzhledem k tomu, že většina českých lázní se nachází v místech, kde vyvěrají léčivé minerální nebo termální prameny, je tato skupina určena pro sjednocení těch procedur, které souvisejí s perorálním užíváním jednotlivých léčivých vod.

_09 sonoterapie/léčba zvukem

Blahodárné působení zvuku v určitých podobách a intenzitách je dokázáno již dávno. Procedury patřící do této skupiny mohou být zdánlivě velmi rozdílné, ale jejich společným jmenovatelem je to, že společně používají zvuk k léčení pacientů.

_10 termoterapie/léčba teplem

Jak je již z názvu této skupiny patrné, sdružuje procedury, které společně využívají k léčbě chorob a potíží měnící se teplotní prostředí. Nejedná se tedy pouze o léčbu teplem, ale i naopak. Tato velmi rozsáhlá skupina procedur obsahuje všechny možné typy koupelí a zábalů, které působením tepelných změn léčí a prospívají.

_11 vyšetřovací výkony pomocné

Právě proto, že se do lázních jezdí kvůli léčbě problémů způsobených například různými chorobami a zdravotními problémy, vyskytují se v rámci lázeňské péče i určité druhy vyšetření. Ty slouží k co nejlepšímu stanovení diagnózy a následné léčby, protože ne všichni zájemci o lázeňskou léčbu ví, zda vůbec a jakou nemocí jejich organismus strádá, proto jsou v každých lázních přítomni specialisté, kteří provádějí vyšetření uvedené právě v této skupině.

zdroj:<http://www.moje-lazne.cz/typy-lecby/>

02| rešerše

Therme Vals

Peter Zumthor

Autor: Peter Zumthor

Adresa: Therme Vals, Vals, Švýcarsko

Web: www.therme-vals.ch

Náklady: 16 500 000 Euro

Projekt: 1990

Realizace: 1993 - 12.1996

Teplota vody pramenící na východním úbočí jedné ze skal Valské kotliny, položené 1200 metrů nad mořem, dosahuje 30 stupňů Celsia. Až do šedesátých let 20. století stával u pramene malý lázeňský dům z roku 1893. Bylo to poblíž vesničky plné selských stavení vystavěných z dřevěných trámů a zastřešených kamennými deskami, která se rozkládala v úzkém údolí Rýna. Stavba obsahovala hezky zařízené koupací kabiny a sprchy. Tolik kroniky. I když počet návštěvníků klesal, mohli hosté od roku 1930 využít možnosti vykoupat se v malém venkovním bazénku. Napouštěl se termální vodou, jež se na vzduchu zbarvuje do červena.

Dodnes zachovaný areál termálních lázní byl postaven kolem roku 1960, tedy ještě před příchodem vlny lidové rustikálního alpského stylu, který je charakteristický pro většinu staveb v turisticky zajímavých oblastech Alp. Přestože byly lázně vystavěny velmi jednoduše a vykazují mnoho architektonických i technických nedostatků, působily příjemným dojmem a upomínají na dnes již ztracenou jednoduchost staveb z 50. let.

Nové termální lázně, jež od konce roku 1996 nahrazují zastaralé a nedostačující budovy z 60. let, jsou vystavěny jako samostatná budova na západním cípu hotelového areálu. K novostavbě vede podzemní chodba přímo z hotelu. Jedná se o velké, trávou porostlé, hluboko do svahu zapuštěné kamenné těleso. Jeho architektura se vymyká jakémukoliv formálnímu zařazení. Podstatnější se nám zdálo, aby stavba vyjadřovala náš záměr: uvést nové lázně do vztahu s geologickým základem horské krajiny, s jejím reliéfem, s prapůvodní silou země. Inspirovala nás myšlenka postavit budovu tak, aby vyvolávala dojem vyššího stáří než sousední stavby, dojem, že je součástí této krajiny odpradáвна.

Skála, kámen, voda - stavět v kameni, z kamene, zakomponovat do skály, vytvořit ze skály, být uvnitř skály - jak architektonicky interpretovat smysl a význam skrývající se za spojením těchto slov? Jak je přetvořit v architekturu? Tyto otázky jsme si kladli při sestavování návrhů a stavba získávala krok za krokem svůj tvar. Tvorba návrhu byla nepřetržitým procesem odhalování nového, trpělivým vyhledáváním formálních předloh. Od samého počátku nás hrála radost z práce s nejrůznějšími prvky. Rolí zde hráli cit pro mystično kamenného světa uvnitř hory, světlo a temnota, odraz světla ve vodě a ve vzduchu prosyceném vodní párou, škála zvuků způsobených nárazem vody na kámen... Až mnohem později, když už byl návrh téměř hotov, jsem se zajel podívat na staré lázně v Budapešti, Istanbulu a Bursě. Tehdy jsem pochopil, odkud asi pocházejí tyto obrazy, které se nám všem zdají povědomé, a jak prastaré asi jsou.

Naše lázně se nestaly atrakcí s nejnovějšími technickými vodními hrami, vodotrysky, sprchami a klouzačkami. Kladli jsme důraz na klidnou primární zkušenost při koupání, očistě, uvolnění, doteku s kamenem, kontaktu těla s vodou při různých teplotách a prostorových situacích. Kamennou strukturou lázní se vine prostor interiéru způsobem geometrického systému jeskyň. Vyvíjí se z úzkých jeskyňek na straně bližší středu skály do prostornějších dimenzí, jak se přibližuje k dennímu světlu. Zde, na přední hraně budovy, dochází ke změně. Vnější prostor vniká do velkých otvorů a spojuje se se systémem jeskyň. Stavba navenek působí jako obrovský porézni kámen. V místech, kde tento „kámen“ vybíhá ze svahu, tvoří ostře řezaná síť jeskyň fasádu.

Velký „kámen“ je vystavěn z kamene. Vrstva takzvané valské ruly, přerušená ve zlomu na straně bližší k údolí a po tisíci metrech ve stejném sklonu znovu obnovená, určuje nárys celkové struktury.

Konstrukčně jsou stěny staticky působící spojitá stavba z navrstvených kamenných desek a vyztuženého betonu, stavebníky nazývaná valská spojovací zeď.

Byla navržena podle starších ochranných zídek podél horských cest speciálně pro tuto stavbu, z architektonického hlediska vytváří jednotlé vrstvení kamene téměř monolitický dojem. Podlahy, dna nádrží, stropy, schody, kamenné lavičky, dveřní prostory - vše se odvíjí od všudypřítomného principu vrstev. Jedna vrstva kamene následuje za druhou, přechody mezi podlahou a stěnou a mezi stěnami a stropem jsou detailně propracovány. Technické řešení těsnění nádrží a podlah, okraje bazénů, odtok odpadních vod, topení, klimatizace, tepelná izolace i spáry byly provedeny tak, aby zachovávaly monoliticko-homogenní dojem celku. Buť zanikají ve vzorku vrstev a spojí kamenné masy (rýhy v omítce, vertikální spáry), nebo jsou zapuštěny uvnitř nosné konstrukce z kamene a betonu (těsnění, tepelná izolace, horizontální spáry). Dokončením hrubé stavby je budova už téměř hotová - lázně vykazují jen málo primárních detailů, které je možno odvozovat z jejich funkce, jako například vodní stružky vytesané přímo z masy kamenné podlahy, ruční páky a držadla, mosazná trubka procházející zdmi, odkud prýští přírodní i upravená termální voda do nejrůznějších bazénků a nádrží. Ačkoli je stavba navržena jako architektonicko-technická struktura a postrádá přírodní formy, je na ní stále patrný náš původní záměr, jeden z nejdůležitějších momentů prvních návrhů - vyhloubení. Interiér je tvořen záhyby a prohlubněmi v podlaze ve tvaru nádrží a stružek, kde se hromadí pramenitá voda. Měl by vypadat jako vytesaný z kompaktní skály - to nám přicházelo při práci stále znovu na mysl. Nápad vytesat obrovský monolit, opatřit ho jeskyňmi, prohlubněmi, zářezy, nám pomohl tuto kamennou masu rozčlenit směrem vzhůru, ke světlu. Tak byla vytvořena síť štěrbin ve stropě, takže na každý blok půdorysu padá z jedné jeho strany pruh světla. Přitom vzniká nová prostorová dimenze, typická pro lázeňské prostory. Umožňuje další způsob interpretace stavby: velké „stoly“ z kamene spojené s geometrickým vzorem zde tvoří zvlhčený interié. Každý blok je spojen s částí podlahy na způsob podstavce a zároveň nese silnou desku z betonu. Skrz úzké štěrbinu mezi jednotlivými stropními deskami prosakuje denní světlo.

Návštěvníci poté, co opustí umělé osvětlený systém jeskyň u vchodu a projdou tmavými převlékárkami, stojí na vyvýšeném skalním pásu a poprvé uvidí ležet před sebou prostorové kontinuum lázeňské plochy. Když začnete sestupovat mezi bloky a procházet jednotlivé prostorové úseky, jež přecházejí do sebe navzájem, hned se otevírají, hned zase uzavírají, všimněte si, že dveře vedou vnitřkem a každý blok v sobě skrývá zvláštní prostor. V těchto prostorách se naskytují způsoby využití, při kterých hraje roli atmosféra intimity. Názvy, které se vžily pro jednotlivé bloky v průběhu stavebních prací, upomínají na příslušné funkce: Schiwztstein (Potící kámen), Duschstein (Sprchovací kámen), Massageblock (Masážní blok), Trinkstein (Žízňivý kámen), Ruheraum (Odpočívárna), Feuerbad (Ohnivá lázeň), Blütenbad (Květinová lázeň), Kaltbad (Chladná koupel), Klangstein (Zvučící kámen).

Za volně vymezeným základním umístěním bloků, propojených ortogonálními liniemi a prostoupených opakovanými obraznými konstelacemi, se skrývá záměr, jenž hosty jednou vede podle určitých bodů, jindy jim ponechává svobodu toulat se a objevovat. Souvislý prostor mezi bloky je vybudován v úsecích Perspektiva je neustále pod kontrolou. Umožňuje výhled nebo mu zabraňuje v míře, která respektuje prostorovou vyváženost a obraz jednotlivých úseků v rámci celků.

zdroj: <http://www.archiweb.cz/buildings.php?action=show&id=272>

Termas Geométricas Hot Springs Complex

Germán del Sol

Architects: Germán del Sol

Location: Coñaripe, Panguipulli, Los Ríos Region, Chile

Area: 1280.0 sqm

Project Year: 2009

Collaborators: José Luis Ibañez, Architect. Carlos Venegas, Architect José Inostroza

Structural Engineering: Fernando del Sol V

Building Contractor: José Luis Ibañez G.

From the architect. 17 slate covered pools of natural hot springs waters that flow in plenty along a mountain stream, in the midst of the native forest of the Villarrica National Park in Chile's southern Lake Country, 450 miles south of Santiago.

Visitors may confidently stroll along a wooden footbridge and disperse to find a hidden pool to take a bath alone, or in good company with plenty of space to share or contemplate the wild natural surroundings.

The hot springs water is distributed to the pools through wooden conduits that run under the walkway and heat it, keeping it always dry and safe.

Close to every pool there is always a pavilion built with local wood, with private bathrooms, locker rooms, and a deck to rest.

A big roof planted with wild grasses covers a large secluded space to stay by the open fire, look around in silence or have a relaxed conversation, a cup of tea, a glass of mineral water, or some deli sandwich. Or just enjoy the sunshine in the deck around. The constant movement of water and fire that always change, but go nowhere, appears in all its natural splendour, seducing everyone into a calm spirit

They are named Termas Geométricas because it is a work of architecture built with strong primitive geometric elements that allows one to be captivated again by natural elements in the midst of the wild brutal nature.

The geometric architecture of the Termas makes it possible to see and enjoy the good side of the unexpected events of nature.

Indulging oneself with this unique experience for the body and soul becomes a sensual rite of water and fire purification which enlightens our senses and arouses our imagination.

Germán del Sol.
Architect.

zdroj:<http://www.archdaily.com/579931/termas-geometricas-hot-springs-complex-german-del-sol>

Winterbadeschiff+Badeschiff

Wilk Salinas Architekten

Winterbadeschiff

Autor: Wilk - Salinas Architekten

Spolupracovníci projektu: Thomas Freiwald, Catharine von Eitzen, Ann Kristin Hase, Fabian Lippert, Nora Müller

Adresa: Eichenstrasse 4, Berlín, Německo

Investor: Kulturarena Veranstaltungen GmbH

Realizace: 2005

Zastavěná plocha: 750 m²

Obestavěný prostor: 2400 m³

První kapka čisté vody ve Sprévě: Uprostřed berlínského východního přístavu (Oshafen) se používá zrekonstruovaná stará přepravní loď jako veřejná plovárna. Aby se mohla využívat celoročně, celé zařízení se v zimních měsících přechodně zastřešuje. Konstrukce se skládá z eliptických dřevěných vazníků, které jsou potaženy dvouvrstevnou membránou. Průsvitnými a ve vybraných částech průhlednými povrchy se tak získá silný potah vnějšího prostoru. Prostor mezi membránami se naplní stlačeným vzduchem, aby se při minimální vlastní hmotnosti dosáhlo optimálního utěsnění celého zařízení. Kvůli co nejnižším stavebním nákladům bylo použito výhradně standardních materiálů. Aby bylo možné rychle konstrukci sestavit i rozebrat, byl kladen velký důraz na jednoduché spojovací prvky a na ruční montáž.

zdroj: <http://www.archiweb.cz/buildings.php?action=show&id=1835>

Badeschiff

Auslobung Wettbewerb und Realisierung:

stadtkunstprojekte e.V. Berlin, Kuratorin Heike C. Mertens

Bauherr: Kulturarena Veranstaltungen GmbH

Architekten: Felipe Artengo, Jose Pastrana, Fernando Menis, Gilbert Wilk

Künstlerin: Susanne Lorenz

Fotos: Torsten Seidel, Gilbert Wilk

Technische Leitung: Ute Schimmelpfennig für m.o.l.i.t.o.r., Berlin

Statik Steganalge: IB Leipold, Berlin

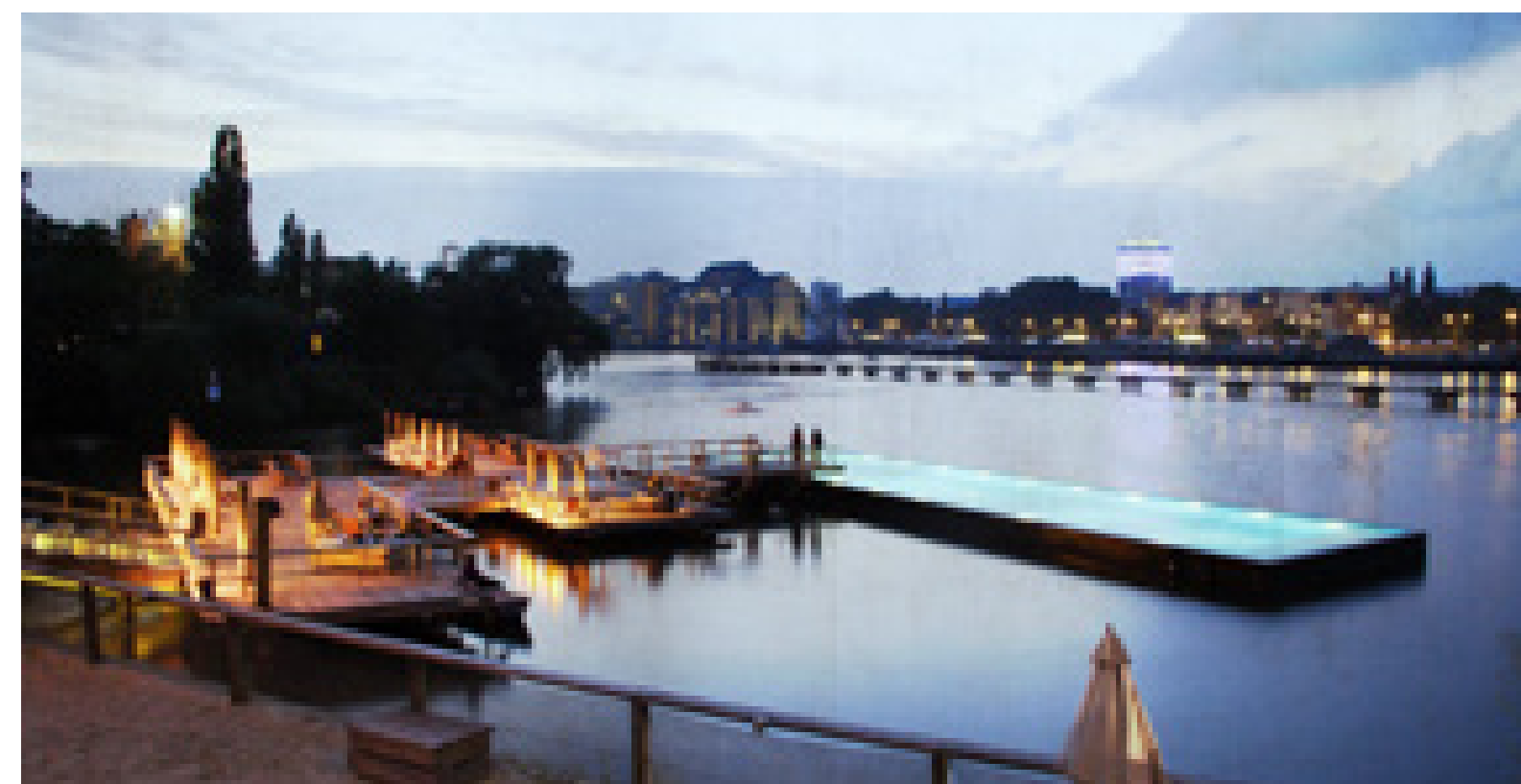
Statik Schiffsaufhängung: HHW+Partner, Braunschweig

Schiffsumbau: Märkische Bunker und Service GmbH, Berlin

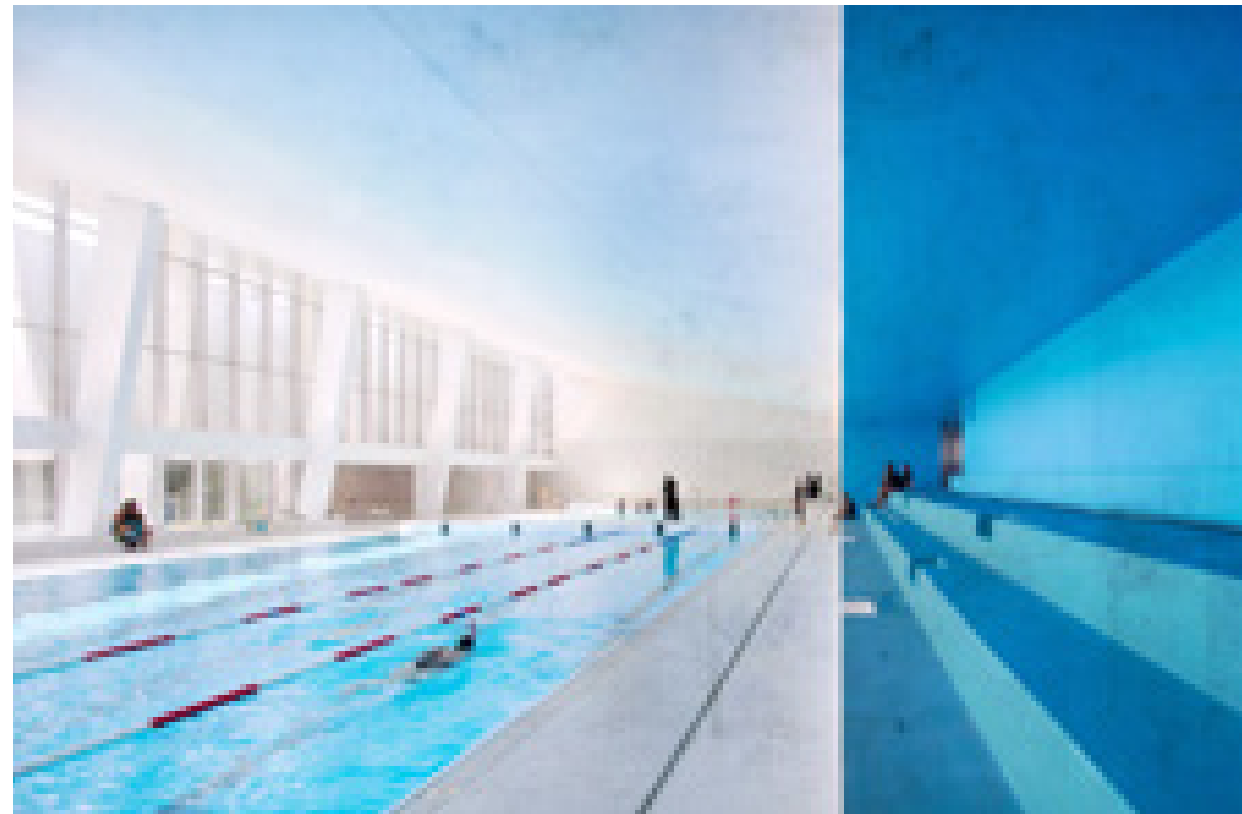
Schwimmbadtechnik: Aquapart, Berlin

Der erste Tropfen sauberes Wasser in der Spree. In der Tradition der Flussschwimmbäder des 19. Jahrhunderts entstand die Idee eines im Fluss schwimmenden Pools. Dazu wurde ein ehemaliges Transportschiff in ein Schwimmbad verwandelt und um zwei Sonnendecks erweitert. Am Ufer findet sich ein aufgeschütteter Sandstrand mit dazugehöriger Bar.

zdroj: <http://wilk-salinas.com/projekte>

Swimming pool in Bagneux Dominique Coulon et Associés

The purpose of our project, in an urban redevelopment area, is to transform the building's image. The refurbishment and extension form a harmonious mineral body. The extension is in light grey concrete, and the original building, with external insulation, is faced with cement in the same shade. This minerality is continued through to the hall floor, in Lucerne quartzite laid as opus incertum.

The scale of the new building, reinforced in this way, displays its strong urban presence. Its large cantilever and forecourt provide a generous amount of public space. A play of light recalls the reflection in the water on the east facade. The exterior signing is on the same scale as the building, and the archway serves as a giant sun-break.

The project creates a break in time, with unforgettable ambiances, soft lighting, fluid architectural promenades, and curves replacing right-angles.

The distribution area is flooded with unusual blue-tinged aquatic light, provided by a horizontal porthole in the bottom

of the children's paddling area. The light changes with the movement of the water.

The space of the double-height relaxation area is encompassed by curved shapes; an attractive rounded window frames the view of the garden.

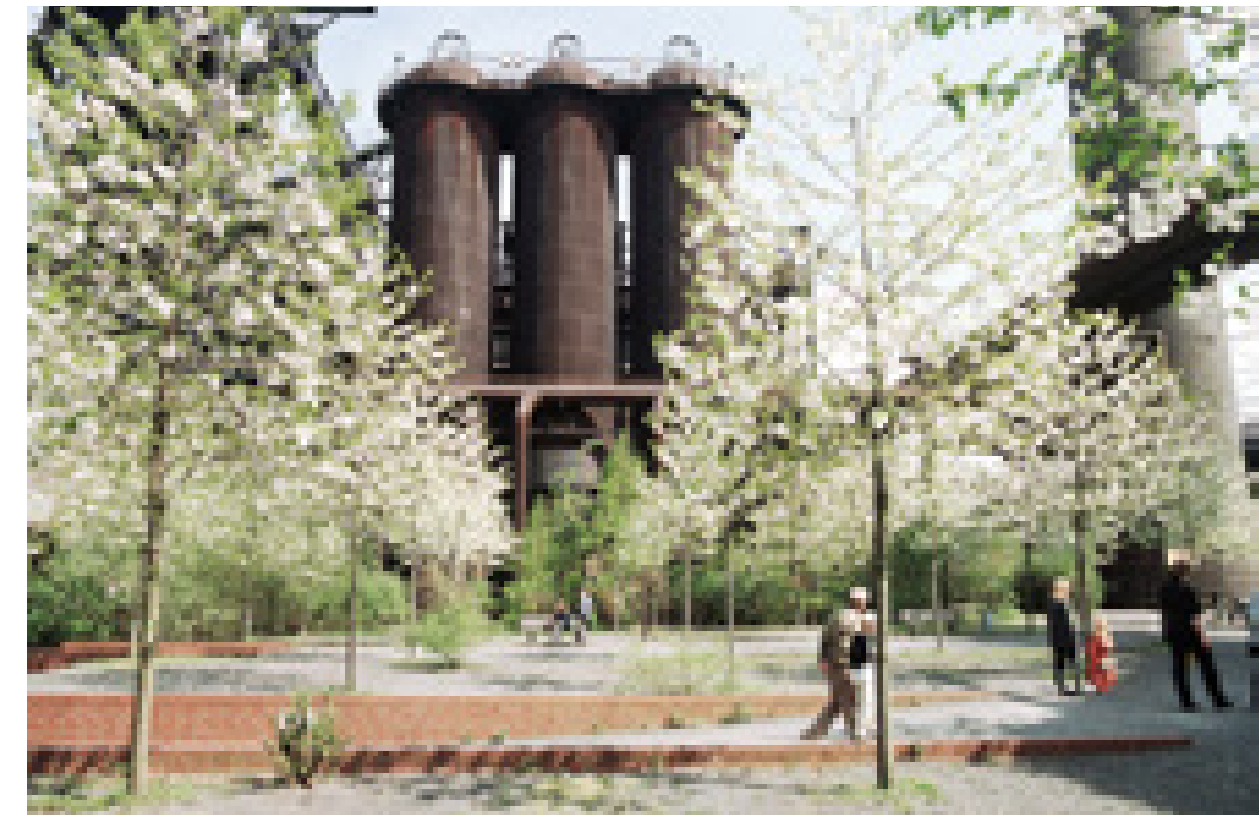
The architecture of the existing large area (two pools) is conserved. The incline of the structure is emphasised; the subtle play of oblique lines also adds a contemporary touch. The paddling pool offers children the feeling of being wrapped in a cocoon. The area is curved, which reduces sound reverberation naturally. The tall bay window floods the small round pool with sunlight. The place is designed to appeal to children's imagination.

The large terrace is treated like a beach, with a tall concrete safety guard providing bathers with privacy. This is a place for discovery, in harmony with the ergonomics of the body.

zdroj: <http://divisare.com/projects/290368-dominique-coulon-et-associés-clement-guillaume-swimming-pool-in-bagneux-southern-suburbs-of-paris>

Landschaftspark Duisburg Nord

Latz + Partner

Latz + Partner: With some 100 projects, the International Building Exhibition Emscher Park (IBA) in the Ruhr District was attempting to set quality building and planning standards for the environmental, economic and social transformation of an old industrialised region. The landscape park Duisburg Nord is one of these projects: The existing patterns and fragments formed by industrial use were taken, developed and re – interpreted with a new syntax, existing fragments were interlaced into a new "landscape".

zdroj: <http://www.landezine.com/index.php/2011/08/post-industrial-landscape-architecture/>

kompletní obsah původní rešerše

nálada

_Imprese - Claude Monet
_Cuadra San Cristobál - Luis Barragán
_museum primitivních kultur - Jean Nouvel
_Salk Institute - Louis Kahn

lázně

městské lázně

_městské lázně v Brně-Zábrdovicích - Bohuslav Fuchs
_městské lázně v Hradci Králové - Oldřich Liška
zdroj: časopis Stavitel, číslo 7:lázně
CRHONEK, Iloš. Architekt Bohuslav Fuchs. Brno: Petrov 1995. 104-105 s.
KUDĚLKA, Zdeněk. Bohuslav Fuchs. Brno: Nakladatelství československých výtvarných umělců 1966.
_městské lázně Berlín-Mitte - Carlo Jelkmann, Heinrich Tessenow

projekty kolegů

_městské lázně Emauzy - Michal Dvořák (at. Aulík)
_smíchovské městské lázně - Jan Holub (at. Lang)
_důl Hlubina - městské lázně - Lukáš Výtisk (at. Aulík)
zdroj: archiv prací FA ČVUT

_Bota Bota - Sid Lee Architecture
_Orchard Spa - Ryan De Matos
_Underground Spa - Carmody Groarke

zimní/letní lázně

_Winterbadeschiff+Badeschiff - Wilk Salinas Architekten

vodní lázně

_Les Bains des Docks - Jean Nouvel

termální lázně

_Therme Vals - Peter Zumthor
_Termas Geométricas Hot Springs Complex - Germán del Sol

minerální lázně

_Paracelsus Spa - HMGB
_Mineralbad and Spa Samedan - Miller und Maranta

klimatické lázně

_Lakeside Bath Caldaro - the next enterprise

ayurveda/orientální lázně

_Naman Spa - MIA Design Studio

bazény

_swimming pool in Bagneux - Dominique Coulon et Associét
_naturbad Riehen - Herzog & de Meuron
_krytý plavecký bazén v Litomyšli - architekti DRNH
_The Hasle Harbour Bath - White Arkitekter

hotely

_Patient hotel and administration - 3Xn
_Torre de Palma Wine Hotel - João Mendes Ribeiro
_Xi'an Westin Museum Hotel - Neri & Hu Design and Research Office
_Hotel Indigo Helsinki - Arkkitehdit Soini & Horto
_Sense Hotel - Lazzarini Pickering Architetti
_Koyasan Guest House - Alphaville Architects

restaurace

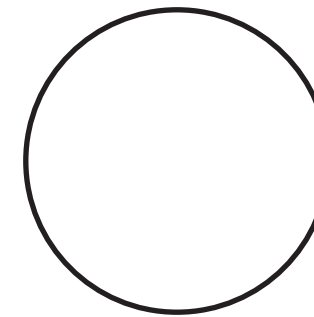
_Hueso Restaurant - Cadena + Asociados
_Gran Fierro - FormaFatal
_Disfrutar Restaurant - El Equipo Creativo
_Usine Restaurant - Richard Lindvall
_Conolove - Oficina Informal

parky

_Fort Saint Jean - In Situ
_Landschaftpark Duisburg Nord - Latz + Partner
_ High Line, section 2 - Corner Field Operations, Piet Oudolf
_ Sulzer-Areal - Vetschpartner Landscape Architecture
_ Stronghold Grebbeberg - Michael van Gessel

další neopominutelné

_naturescape - Kenzo Kuma and Associates
_stonescape - Kenzo Kuma and Associates
_CCCwall - Kenzo Kuma

úvodní slovo

Bylo léto. Vzpomínáte na ten obzvlášť vydařený červenec ,14? Já taky... Proležela jsem ho v několika vrstvách oblečení a ještě zachumlana jako lední medvěd, zvracela už i po doušku vody, plakala a přála si, aby už konečně to další nepříjemné vyšetření něco, cokoli, poodhalilo.

Nakonec neukázalo nic ani jedno. Závěrem mého maratonu byla věta: musíte se uklidnit a něco změnit sama...To je to nejtěžší.

A nejen pro mě, nemoci z „nervů“ jsou čím dál častěji pojmenovávány (ne že by předtím nebyli). Není divu, naše společnost není zdravá, jak my sami bychom mohli?

Proto jsem chtěla ve své práci vytvořit jiný svět. Místo, kam můžeme na chvíli zmizet a je tam vše jinak než jsme zvyklí.

Jednoduše, kde 1+1=1 a ne 2, kde tělo a duše jsou jedním celkem.

autorská zpráva

_urbanistický koncept

Areál se nachází na tom horším břehu Kolína v urbanisticky naprosto zničené čtvrti Zálabí. Mísí se zde prvky staré vesnické zástavby, zbytky klasického starého blokového Kolína, socialistické výstavby a náplavy 90. let.

Původní objekt mlýna se leží ve sluncem zalívaném kotlíku mezi terénním hřbetem, skálou a řekou. Místo je víceméně chráněno ze všech stran, zapochybovat by se dalo v jeho severozápadním cípu. Tam je však hranice definována jako pozvolný měkký rozpad města do krajiny - zelený gradient. Tato situace také jasně určuje hlavní přístupovou cestu z ulice Za Baštou.

Ve svém návrhu vytvářím uzavřený snový svět, který je jiný (musí být) a záměrně se vymyká – měřítkově, hmotově, prostě ve všem a samozřejmě má svou hranici, za kterou se vše mění. Je jasné, co je v ně a co je uvnitř. Tato hranice je definována jako velká krajinnotvorně řešená kružnice, po níž návštěvník může jít a být na chvíli „ztracen“ a nebo se odhodlat, přestat balancovat na hraně a do snového světa vstoupit. Kružnice po svém obvodu mění své charaktery a atmosféru, tak aby se návštěvník nezačal nudit.

Hranice je klasickým chodníkem, terénním schodištěm, abstraktní čarou, vyhlídkou na břehem Labe, stezkou v korunách stromů aj. Fakt, že se má jednat o jiný svět nevyklučuje jeho pohodlné, důstojné a zajímavé spojení se zbytkem světa...

V tomto místě jasně chybí spojení s druhým břehem. Je zde jasně narušen rytmus hraný ostatními mosty. A právě toto spojení, které v historii zajišťoval jez mezi 2 mlýny obnovuji, mění se však z-ová souřadnice – je lávkou, která se prostřeluje již z Kovářské ulice (1 blok od náměstí), nad tratí, skrze Formánkovský mlýn, nad Labem, přes střechu (horizontální rozhlednu) nových lázní a plynule přímo navazuje na stávající zálabskou uliční síť. Konstrukce lávky a její vzhled nejsou předmětem diplomní práce. Definuji pouze trasu.

_struktura celku

Lázně jsou vlastním světem. Náleží k nim již zmiňovaná hranice a vše, co je vně. Pro pochopitelnost celý projekt dělím dle měřítek (viz dále). Stavebně je tvoří několik objektů – stávající

objekt mlýna, novostavba lázní s podzemním zázemím. Všechny objekty jsou navzájem propojeny.

Největší pozornost však samozřejmě strhává nový objekt lázní s mlýnem. Zlatavá kružnice je symbolem okolo bělavého mlýna a skrývá v sobě vstupní lobby, hotel s 31 pokoji, vodní lázně a další léčebné procedury. Do mlýna jsem umístila procedury a terapie, které nejsou „vlhké“ – cvičení, skupinové terapie a ordinace. Hlavní objekt mlýna jsem se snažila co nejvíce uchránit, očistit a ponechat v něm i původní konstrukci, která není v tak dezolátním stavu jako ve zbylých objektech. Tam ji nahrazuji novou ocelovou konstrukcí. Propadlou část mlýna nechávám bez přepatování a doplňuji do něj objekt individuální terapie.

_konstrukční a technické řešení

Konstrukční systém nového objektu je tvořen kombinací železobetonového skeletu se systémem stěnovým s radiální orientací.

Díky příhradovým nosníkům na celou výšku stěny a ztužujícím stěnám zabraňujícím kroucení a vytvářejícím „skříně“ se mohla část objektu v pohledu tradiční historické veduty vznést, a tím vytvořit jakýsi snový vjem.

Hlavní, nejromantičtější část původního objektu jsem se rozhodla co nejvíce ochránit, navrhuji ponechání původní konstrukce, včetně skluzu pro pytle a lokace výtahu. Počítám „pouze s bodovou“ rekonstrukcí této konstrukce.

Do vedlejších objektů, kde byla nosná konstrukce v dezolátním stavu, vkládám novou ocelovou konstrukci s příčnou orientací. Dodržuji původní výšky pater.

Prostor původního objektu je krásný, proto jsem se rozhodla podtrhnout jeho velkorysost a interiér řešit vkládáním buněk-skříní.

Technické zázemí a zázemí zaměstnanců je vzhledem k provozům adekvátní. Zaměstnanci mají samozřejmě svůj vstup, dělené šatny pro zaměstnance jednotlivých sekcí. Komunikační jádra jsou taktéž dělena, dle správnosti, na technické a potravinářské. Zásobování je zajištěno skrze 1.PP.

Nový objekt má 3 chráněné únikové cesty v požadované doběhové vzdálenosti.

Chráněné únikové cesty jsou řešeny jako typu C.

Fasáda nového objektu je řešena jako LOP s otvíravými okny na stříh, před primární konstrukcí a LOP je předsazena příhradová konstrukce a z vnější strany objektu ještě doplněna zlatavá jemná metalická síťovina. Objekt mlýna jsem se po dlouhé úvaze natřít na bílo. Na této barvě krásně vyniknout stíny vrhané veškerým zdobením fasády a samozřejmě zlatá a bílá spolu dokonale fungují.

_materiálové a barevné řešení

Interiér hotelu vidím jako lehký, bělavý, doplněný pudrovými tóny s akcentem s pohledovým betonem a detaily v mosazi/zlatavými odlesky, cortenem a černým plechem. Opět na opakující se lince konceptu tvrdosti a měkkosti.

Lázně mají zase mnoho atmosfér, zakoutí, skryšší, stejně jako má duše. Opakuji materiály z hotelu jako spojku a přidávám temné odstíny, nechávám odhalené původní struktury a doplňuji prvky na industriální surové vlně, staré i nové.

Prostor mlýna je krásný, proto jsem se rozhodla podtrhnout jeho velkorysost a interiér řešit vkládáním buněk-skříní.

Za zmínku stojí atrium střední budovy. Tato část budovy byla původně propadlá. To mě na první pohled okouzilo a rozhodla jsem se tento velkorysý prostor zanechat.

Do atria prostrkují 4 skříně temných komor pro individuální ztracení se, tyto komory jsou odhlučené a mimo lehátka jsou vybavena bubnem.

Dále do atria vkládám komín se 3 částmi s různým přístupem světla- bolest, naději a uklidnění. Bolest si musím uvědomit, sebe samu také. Postupně procházím, světla přibývá, až konečně vidím nebe...

Atrium je světlé , boxy temných komor lesklé, antracitové. Komín je zlatý.

Staré objekty propojuji můstkem.

01| nezbytné náležitosti

České vysoké učení technické v Praze, Fakulta architektury

2/ ZADÁNÍ diplomové práce

Mg. program navrhování

jméno a příjmení	Martina Homolková
datum narození	01. 01. 1991
akademický rok / semestr	LS 2015_2016
obor	architektura
úřad	15118 Úřad nauky o budovách
vedoucí diplomové práce	doc. Ing. arch. Roman Koucký
téma diplomové práce	Lázně (nejen) pro Kolín

zadání diplomové práce

1/ popis zadání projektu a očekávaného účelu řešení

Cílem práce je návrh lázní na místě ruiny mlýna a přilehlé zahrádě.

2/ stavební program

návrh obsahuje lázeňský provoz (terapie), nezbytné příslušené provozy (restaurační a ubytovací) a pořízené lázně.

3/ popis závěrečného výsledku, výstupy a měřítka zpracování

- _situace řešících vztahů 1:3-300
- _celková situace 1:500
- _půdorysy všech podlaží včetně zařizovacích předmětů v podrobnosti 1:100
- _přířezy v podrobnosti 1:100
- _řez, tj. podlažní pro pochopení principu v podrobnosti 1:100
- _situace/úplňky
- _autorský text

pozn.: uvedení měřítka jako čísla podrobnosti zpracování, při číselné tečné velikosti na papíře se může lišit - možno být v měřítku měřítka-0 bez měřítka s uvedeným grafickým měřítkem

4/ seznam dalších doporučených částí projektu

- _fyzický model
- _že portfolio velikost 297x211 mm
- _plachta (viz vzor FA-ČVUT)
- _že CD

Datum a podpis studenta

29.2.2016

Datum a podpis vedoucího OP

Datum a podpis děkana FA ČVUT

registrováno studijním oddělením dne

1.5.2016

ČESKÉ VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V PRAZE

FAKULTA ARCHITEKTURY

AUTOR, DIPLOMANT: Bc. Martina Homolková
AR-2015/2016, LSNÁZEV DIPLOMOVÉ PRÁCE:
(ČJ) LÁZŇE (NEJEN) PRO KOLÍN

(AJ) SPA (NOT ONLY) FOR THE CITY OF KOLÍN

JAZYK PRÁCE: ČESITINA

Vedoucí práce:	DOC. ING. ARCH. ROMAN KOUCKÝ	Úřad: 15118
Oponent práce:	ING. ARCH. PETR MALÍNSKÝ	
Klíčová slova (česky):	mlyn, lázně, hotel, psychosomatika, zrak, kruh, hranice, kontrast, vjem, ztratit se	
Anotace (česky):	Předmětem diplomové práce je návrh lázní na místě ruiny mlýna a v přilehlé zahrádě.	
Anotace (anglicky):	The subject of the master thesis is a design of an treatment building placed on a spot of an old mill house and its garden.	

Prohlášení autora

Prohlašuji, že jsem předloženou diplomovou práci vypracovala samostatně a že jsem uvedla veškeré použité informační zdroje v souladu s „Metodickým pokynem o etické přípravě vysokoškolských závěrečných prací.“

V Praze dne 25.5.2016

podpis autora-diplomanta

02| analýza

lázně ČR

_Františkovy Lázně

nemoci oběhového ústrojí, nemoci trávicího ústrojí, nemoci z poruchy výměny látkové a žláz s vnitřní sekrecí, nemoci nervové, nemoci pohybového ústrojí, nemoci kožní, nemoci gynekologické, nemoci onkologické

_Hodonín

nemoci oběhového ústrojí, nemoci nervové, nemoci pohybového ústrojí

_Jáchymov

nemoci oběhového ústrojí, nemoci z poruchy výměny látkové a žláz s vnitřní sekrecí, nemoci nervové, nemoci pohybového ústrojí, nemoci kožní, nemoci onkologické

_Jánské Lázně

nemoci nervové, nemoci pohybového aparátu, nemoci dýchacího ústrojí, nemoci onkologické, poruchy látkové výměny a žláz s vnitřní sekrecí, dětská obezita

_Jeseník

nemoci z poruchy výměny látkové a žláz s vnitřní sekrecí, nemoci dýchacího ústrojí, duševní poruchy, nemoci kožní, nemoci onkologické

_Karlova Studánka

nemoci oběhového ústrojí, nemoci z poruchy výměny látkové a žláz s vnitřní sekrecí, nemoci dýchacího ústrojí, nemoci nervové, nemoci pohybového ústrojí, duševní poruchy, nemoci kožní, nemoci onkologické

_Karlovy Vary

nemoci trávicího ústrojí, nemoci z poruchy výměny látkové a žláz s vnitřní sekrecí, nemoci nervové, nemoci pohybového ústrojí, nemoci onkologické

_Mšené-Lázně

nemoci nervové, nemoci pohybového ústrojí, nemoci onkologické

_Ostrožská Nová Ves

nemoci oběhového ústrojí, nemoci nervové, nemoci pohybového ústrojí, nemoci kožní, nemoci onkologické

_Poděbrady

nemoci oběhového ústrojí, nemoci z poruchy výměny látkové a žláz s vnitřní sekrecí, nemoci nervové, nemoci pohybového ústrojí, nemoci onkologické

_Slatinice

nemoci oběhového ústrojí, nemoci nervové, nemoci pohybového ústrojí, nemoci kožní, nemoci onkologické

_Teplice

nemoci z poruchy výměny látkové a žláz s vnitřní sekrecí, nemoci nervové, nemoci pohybového ústrojí, nemoci onkologické

_Teplice nad Bečvou

nemoci oběhového ústrojí, nemoci z poruchy výměny látkové a žláz s vnitřní sekrecí, nemoci nervové, nemoci pohybového ústrojí, nemoci onkologické

_Třeboň

nemoci nervové, nemoci pohybového ústrojí, nemoci onkologické

nemoci nervové, nemoci pohybového ústrojí, nemoci ledvin a močových cest, duševní poruchy, nemoci kožní, nemoci onkologické

_Lázně Lednice

nemoci oběhového ústrojí, nemoci z poruchy výměny látkové a žláz s vnitřní sekrecí, nemoci nervové, nemoci pohybového ústrojí, nemoci kožní, nemoci gynekologické, nemoci onkologické

_Lázně Libverda

nemoci oběhového ústrojí, nemoci z poruchy výměny látkové a žláz s vnitřní sekrecí, nemoci nervové, nemoci pohybového ústrojí, nemoci onkologické

_Lázně Toušeň

nemoci pohybového ústrojí, nemoci onkologické

_Luhačovice

nemoci oběhového ústrojí, nemoci trávicího ústrojí, nemoci z poruchy výměny látkové a žláz s vnitřní sekrecí, nemoci dýchacího ústrojí, nemoci nervové, nemoci pohybového ústrojí, nemoci onkologické

_Mariánské Lázně

nemoci oběhového ústrojí, nemoci trávicího ústrojí, nemoci z poruchy výměny látkové a žláz s vnitřní sekrecí, nemoci dýchacího ústrojí, nemoci nervové, nemoci pohybového ústrojí, nemoci ledvin a močových cest, nemoci onkologické

_Klimkovice

nemoci oběhového ústrojí, nemoci z poruchy výměny látkové a žláz s vnitřní sekrecí, nemoci nervové, nemoci pohybového ústrojí, nemoci gynekologické, nemoci onkologické

_Konstantinovy Lázně

nemoci oběhového ústrojí, nemoci z poruchy výměny látkové a žláz s vnitřní sekrecí, nemoci nervové, nemoci pohybového ústrojí, nemoci onkologické

_Lázně Bělohrad

nemoci nervové, nemoci pohybového ústrojí, nemoci kožní, nemoci gynekologické, nemoci onkologické

_Lázně Bohdaneč

nemoci pohybového ústrojí a nemoci nervové

_Lázně Darkov

Nemoci pohybového ústrojí, vysoká specializace na časnou pooperační rehabilitaci kloubních náhrad, nemoci nervového ústrojí, časná neurologická rehabilitace, nemoci oběhového ústrojí, nemoci kožní – stavy po popáleninách, nemoci gynekologické

_Lázně Kunderatice

nemoci nervové, nemoci pohybového ústrojí, nemoci onkologické

_Lázně Kynžvart

nemoci oběhového ústrojí, nemoci trávicího ústrojí, nemoci z poruchy výměny látkové a žláz s vnitřní sekrecí, nemoci dýchacího ústrojí,

spojení se zbytkem ČR

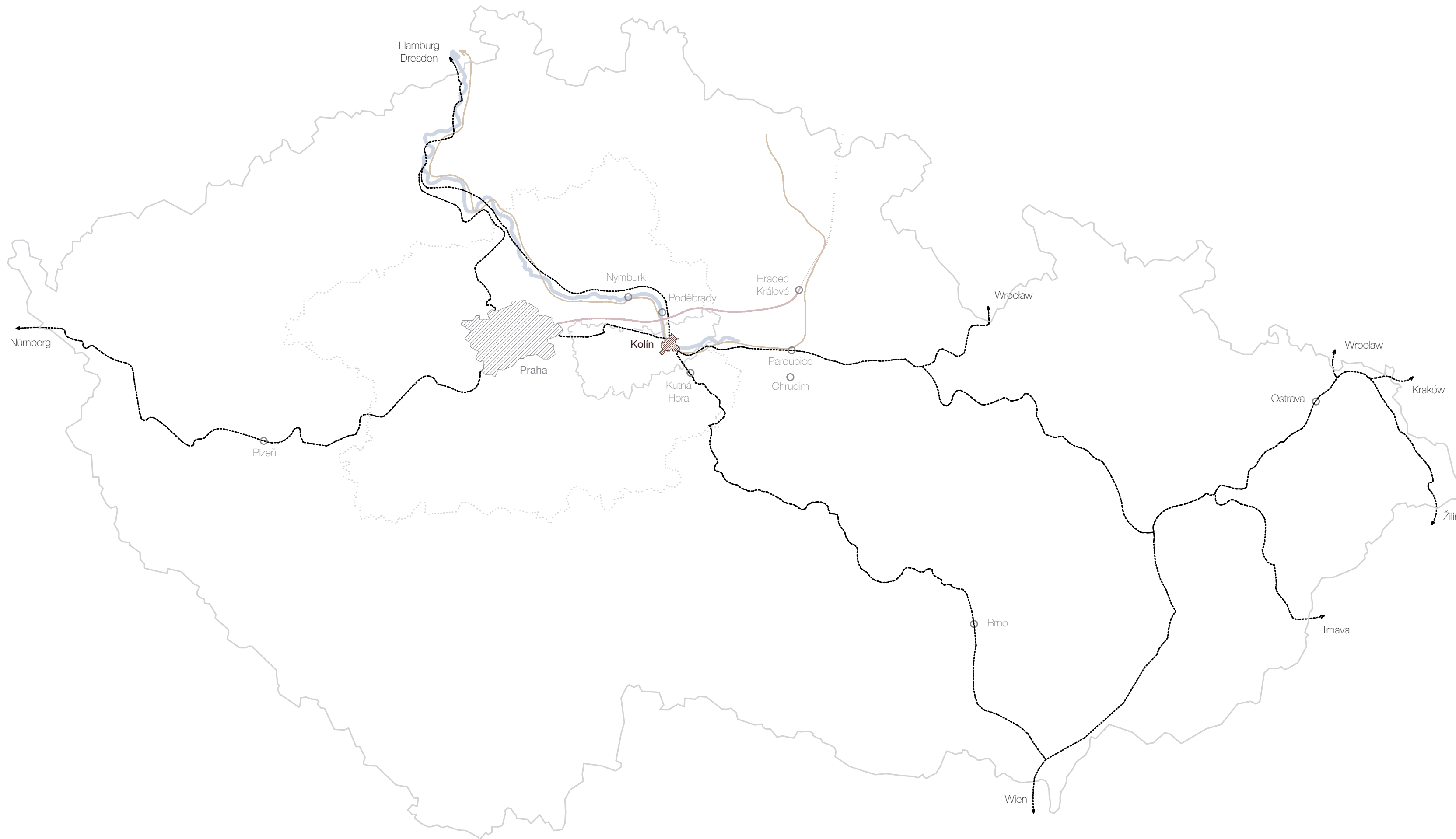
Kolín je okresním městem ležícím ca 60 km východně od Prahy s přímou dostupností dálnice D11.

Město se sice rozprostírá na obou březích Labe, avšak jeho levobřežní část je znatelně silnější.

To je v tomto území charakteristické svou ostrou změnou směru toku z východního na severní.

Ale také tím, že ačkoli je okolní krajina měkká - písčovitá, tvrdohlavé Labe si hloubí svou cestu skrze tvrdé ruly.

Řeka je již v této části splavná pro plavidla do maximální tíhy 1 200t, délky 83m, šířky 11,5m a ponorem 2,0 (2,1)m.

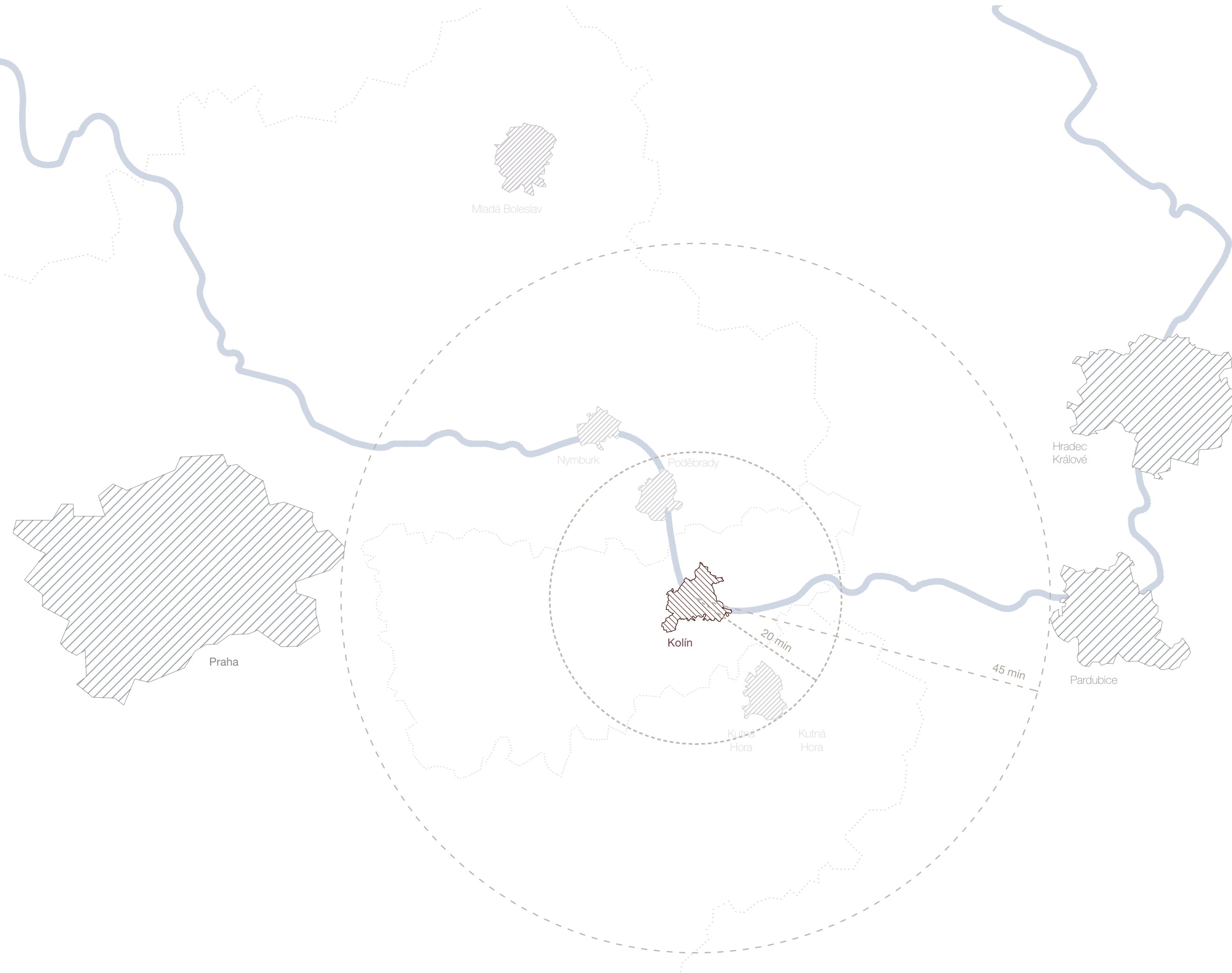

- hranice ČR
- hranice Středočeského kraje
- hranice okresu Kolín
- dálnice D11:
Praha - Hradec Králové
- mezinárodní železniční tratě:
směry, ze kterých míří vlaky do Kolína
- splavná část Labe:
Chvaletice - Hamburg
- Labská stezka:
Pramen Labe - Dresden

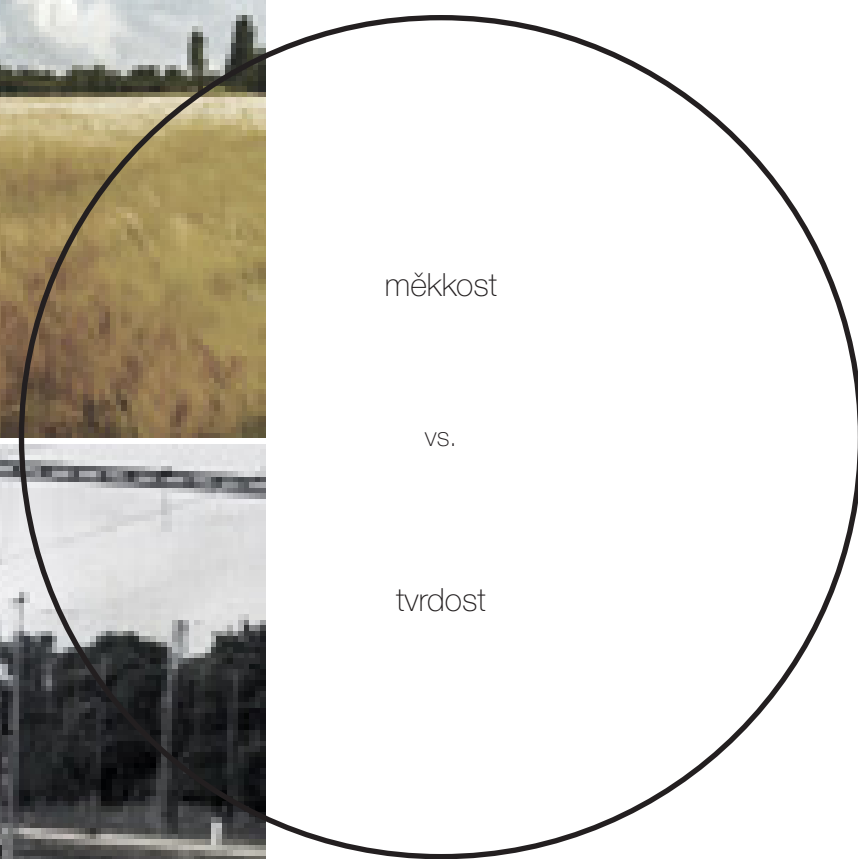
širší vztahy

Město spadá do suburbanizační zóny Prahy. Do té se dá z Kolína dostat během 35 min vlakem a 45 min autem.

Kolín však zároveň tvoří svůj region spolu s nedalekými městy Nymburk, Poděbrady, Kutná Hora, do této osy by se dala zařadit i Mladá Boleslav.

- hranice ČR
- hranice Středočeského kraje
- . - . hranice okresu Kolín
- Labe

základní mapa Kolína

M 1:20 000

Labe a Kolín, jakoby jedno bez druhého snad ani nemohlo plnohodnotně existovat. Samozřejmě, že Labem by mohla klidně plynout dál, ale jistě by ztratilo na svém kouzlu nebyť mnoha „paradoxů“ Kolínska. Řeka byla již od pravěku významnou obchodní komunikací, ale také překážkou a nevládnutelným živlem, se kterým nejen město a jeho obyvatelé bojovali, postupně krotili a podmaňovali si jeho sílu, jež dala za vznik nemálo řemeslům a později průmyslu. Ten, resp. průmyslová revoluce, vstupoval na naše území pomalu a ve srovnání se Západem relativně pozdě, ale postupně se Čechy staly industriálním tahounem Rakousko-Uherské monarchie.

Kolín těžil především ze své polohy v úrodném Polabí a železnice. Postupně siluetu města vedle vertikály kostela sv. Bartoloměje začaly doplňovat i štíhlé komíny.

„Kolín se říká český Manchester, továrny rostou a dnes na 60 komínů trčí jako prsty k nebi, že zde se potem světí práce a nádraží kolínské na pět stran rozesílá do celého světa jejich výrobky...“

(Josef Štolba, 1930)

- PRÁCHOVNÁ nejdůležitější orientační body
- JIRÁSKOVO NAMĚSTÍ základní orientační body
- PODSKALSKÝ MLÝN dvojice mlýnů
- horní ostrov na řece
- prážské předměstí městské části
- u vodárny místní názvy
- křečhoř okolní vesnice

základní údaje

jméno

s největší pravděpodobností pochází ze staročeského slova „koliti“, což znamená „zatloukat kolíky, kůly“. Tento název byl odvozen ze staršího osídlení této oblasti – Starého Kolína – který ležel v často zaplavané oblasti. Zde se právě pomocí kůlů zpevňovala půda, aby byly co nejvíce minimalizovány ony ničivé účinky velké vody.
Nová osada – **Nový Kolín** – vznikl asi 7 km západněji na vyvýšeném místě, osadníci se rozhodli ponechat si původní jméno.

rozloha

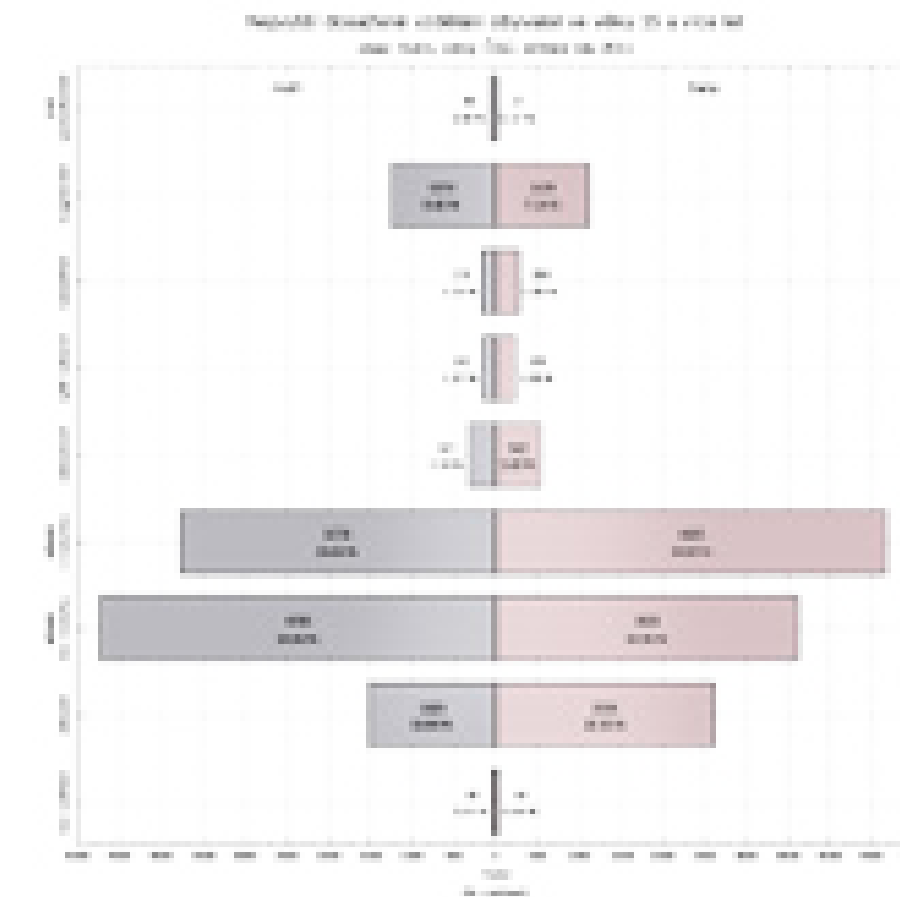
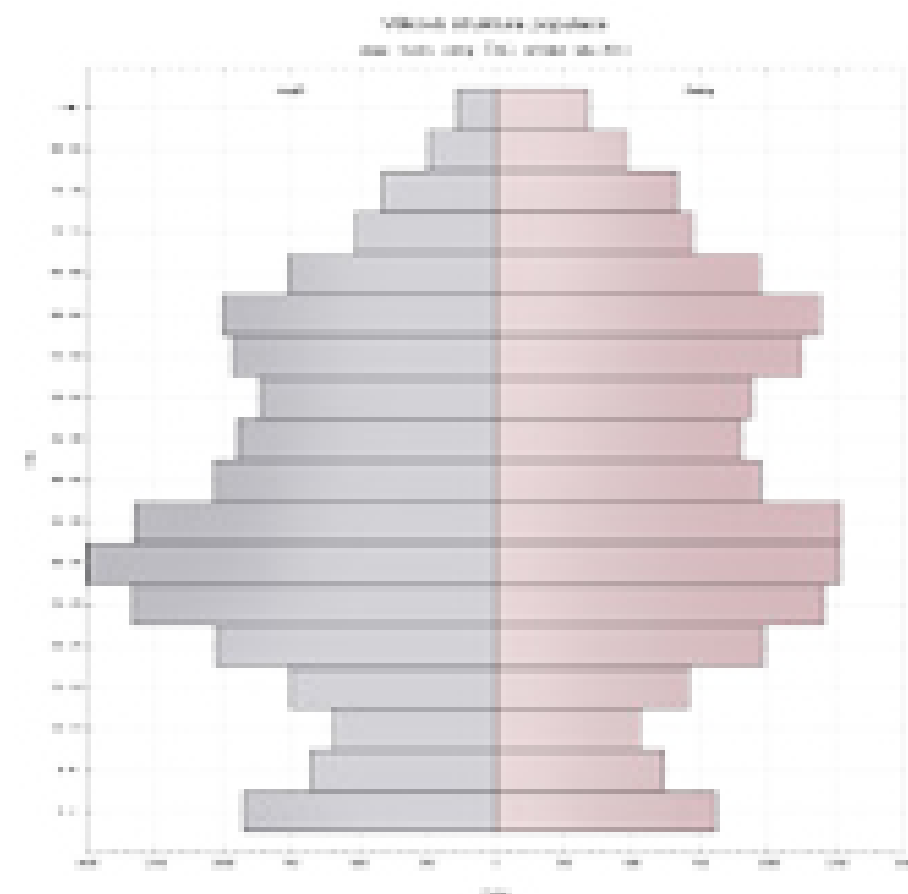
34,97 km²nadmořská
výška

220 m n. m.

počet
obyvatel

30 946 (1. 1. 2015)

struktura

nejsilnějším odvětvím města je přirozeně a tradičně průmysl. Je v něm zaměstnáno téměř 30% aktivní populace. Ostatní složky jsou oproti měnu opravdu velmi slabé. Následuje školství, zdravotnictví, veterinární a sociální činnosti s 12% a obchod, opravy motorových vozidel a spotřebního zboží s 11%. Neopominutelnou složkou je také doprava, pošty a telekomunikace s 8% a stavebnictví se 7%.

Kmochův Kolín (mezinárodní festival dechové hudby)
Funkeho Kolín (fotografických festival výstav a přednášek)

Galerie v zahradě
Městská knihovna Kolín
Městská správa kin v Kolíně – Kino 99
Městské divadlo Kolín
Městský společenský dům v Kolíně
Regionální muzeum v Kolíně

akce

zařízení

p a m á t k y

Bauerova vila – Muzeum a galerie kubistického designu
 Chrám sv. Bartoloměje
 Kapucínský klášter
 Radnice
 Starý židovský hřbitov
 Synagoga
 Věž Práčovna

11 mateřských škol
 09 základních škol
 10 středních škol
 00 vysokých škol

Jakub Krčín z Jelčan a Sedlčan z Jelčan (1535–1604), rybníkář

Jean Gaspard Debureau (1796–1846), francouzský mim českého původu
 Vincenc Morstadt (1802–1875), malíř

František Kmoch (1848–1912), skladatel a kapelník

Karel Leger (1859–1934), básník

Josef Svatopluk Machar (1864–1942), spisovatel, básník a později také politik**Václav Radimský (1867–1946), malíř**

Vincenc Červinka (1877–1942), novinář, publicista, překladatel, divadelní a literární kritik
 Otokar Fischer (1883–1938), básník, překladatel a kritik
 Rudolf Kremlička (1886–1932), malíř

Josef Sudek (1896–1976), fotograf**Petr Den (vl. jm. Ladislav Radimský) (1898–1970), právník, diplomat, publicista a esejista****Václav Morávek (1904–1942), voják a hrdina protinacistického odboje, člen odbojové skupiny Tři králové**

Bohdan Ulihrach (*1975), tenista

Velký Medvěd a Malý medvěd

Toyota Peugeot Citroen Automobile Czech, s.r.o.
 Oblastní nemocnice Kolín
 Obchodní tiskárny, a.s. Polygrafie
 CEBAL ČR, a.s.
 SPEL, s.r.o.
 KOPOS Kolín, a.s.
 GEOSAN GROUP, a.s.
 Lučební závody Draslovka

**k l í č o v é
p o d n i k y****_do**

dálnice D 11 Praha – Hradec Králové

silnice I/12 Praha - Kolín

silnice I/38 Havlíčkův Brod - Chrudim - Čáslav - Kolín - Nymburk - Mladá Boleslav

silnice II/125 Libice nad Cidlinou - Kolín - Uhlířské Janovice - Vlašim

silnice II/322 Přelouč - Týnec nad Labem - Kolín

silnice II/328 Jičíněves - Městec Králové – Kolín

_v

MHD (autobus) funguje už od první republiky, je tvořena 14 linkam

s i l n i č n í**_d á l k o v é l i n k y**

linka D1 Praha - Kolín - Olomouc - Ostrava (- Slovensko)

linka D2 Praha - Kolín - Pardubice - Brno - Břeclav (- Rakousko/Slovensko)

linka D8 Praha - Kolín - Olomouc - Luhačovice / Zlín / Vsetín (- Slovensko)

linka D9 Praha - Kolín - Havlíčkův Brod - Brno

linka D21 Kolín - Nymburk - Mělník - Ústí nad Labem

linka D23 Kolín - Nymburk - Mladá Boleslav - Česká Lípa - Rumburk

ž e l e z n i č n í**_p r a ž s k á p ř í m ě s t s k á d o p r a v a**

linka S1 Praha Masarykovo nádraží - Český Brod - Kolín

linka S2 Praha Masarykovo nádraží - Nymburk - Kolín

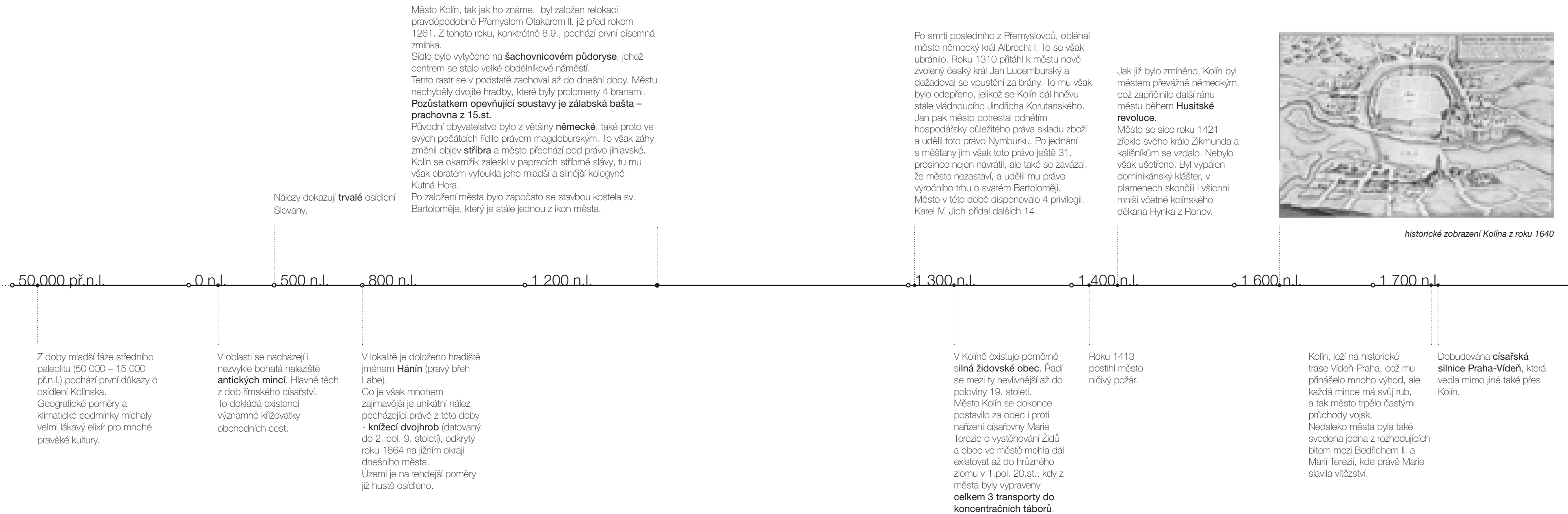
Kolín se nachází na již splavné části Labe. Chvaletice-Hamburg. Nachází se zde říční přístav a plavební komora.

v o d n í

Labská stezka

c y k l o

vývoj města

historické zobrazení Kolína z roku 1640

1 800n.l.

Zrušení **nevolnictví** Josefem II. znamenalo zlom v životě mnoha měst. Venkovské obyvatelstvo počalo zaplavovat města s vidinou nové práce. I v Kolíně **skočně vzrost počet obyvatel** – v roce 1785 žilo ve městě 4 500 obyvatel, roku 1800 již 5 300. Rozvíjí se řemesla a vznikají první manufaktury.

Vybudována **železnice Praha-Olomouc**. Dík které se rozvíjí průmysl a postupně město získává svůj průmyslový charakter, který vrcholí novou přezdívkou města – **český Manchester**. Rozvoj zaznamenává i kulturní scéna. Kolín se od poloviny století rozvíjí radiálně. Labe dělí strukturu a spojení zajišťuje jediný most.

1 900n.l.

Jestliže v polovině devatenáctého století měl necelých sedm tisíc obyvatel a po padesáti letech, v roce 1900, více než **patnáct tisíc**, pak na počátku třicátých let to bylo již necelých osmnáct a půl tisíce obyvatel. Největší rána přichází s 2.sv. válkou, kdy byly z města transportovány na 2500 židovského obyvatelstva. Toto zrušné období přežilo pouze 134 osob.

1 950n.l.

Změny nastolené po únoru 1948 vtiskly silné rysy, které se **dodneska nepodařilo setřít** – město nedosahuje takového významu, ducha a potenciálu, jak bylo jeho dobrým zvykem a jak by také mohlo.

V 80.letech se ustálil počet obyvatel na 30 000.

2 000 n.l.

Klidné vody rozvoje v 90.letech rozvířil příchod **automobilového průmyslu** do nedalekého okolí – do Ovčárů.

Byl dokončen **obchvat** Kolína – hlavní struktura je ohraničena ze všech stran.

morfologie

M 1:20 000

- Labe
- zastavěno
- Podskalský mlýn

měkkost x tvrdost

M 1:20 000

- divoká příroda
- městská příroda - hřbitov
- městská příroda - park
- průmysl
- Podskalský mlýn

linie pohybu

M 1:20 000

- uliční síť
- pěší spojení
- cyklóstezka (Labská stezka)
- obchvat Kolína
- železnice
- Podskalský mlýn

vybavenost

M 1:20 000

- živý parter
- sakrální stavby
- kultura
- školství
- veřejná správa
- zdravotnictví
- obchodní centra
- sport
- Podskalský mlýn

_příroda

- Labe + další vodní plochy
- lužní les - NS Borky
- hřbitov
- park
- Staré Labe + PP Kolínské tůně

_město

- zastavěno
- kompaktní centrum s fungujícím parterem
- kostel sv. Bartoloměje jako hlavní ikona a orientační bod levého břehu
- elektrárenský komín jako hlavní ikona a orientační bod levého břehu
- Podskalský mlýn
- řešené území

_plochy

- průmysl
- rekreace
- směr rozpadu města do krajiny

_linie

- Labe
- obchvat Kolína
- hlavní tahy městem
- cyklotrasa
- bariéra železnice

_body

- pocitové vstupy do města
- vs. = zajímavé kontrasty
- důležité uzly města
- pozn.: doplňující fotodokumentace (viz dále)

* čtení města

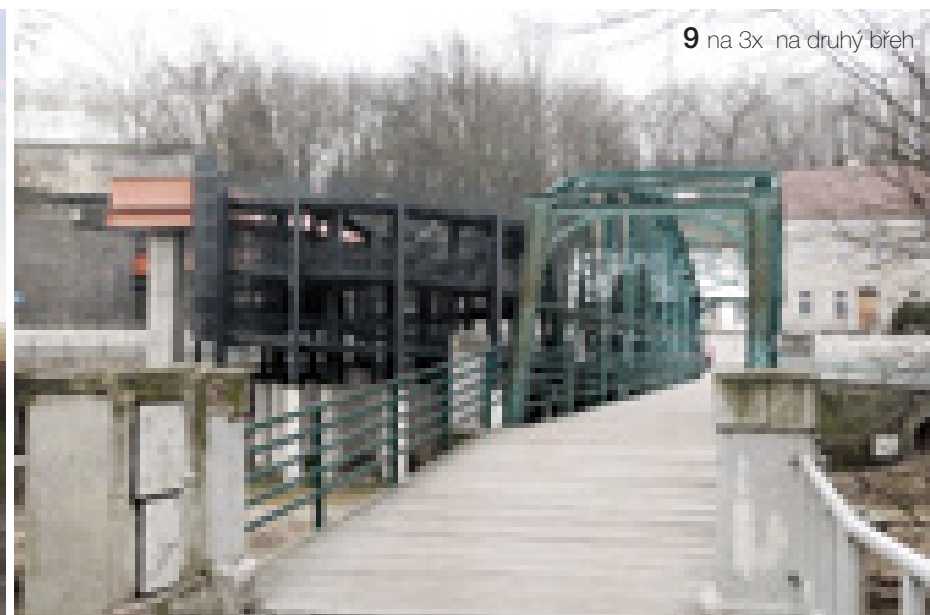
M 1:20 000

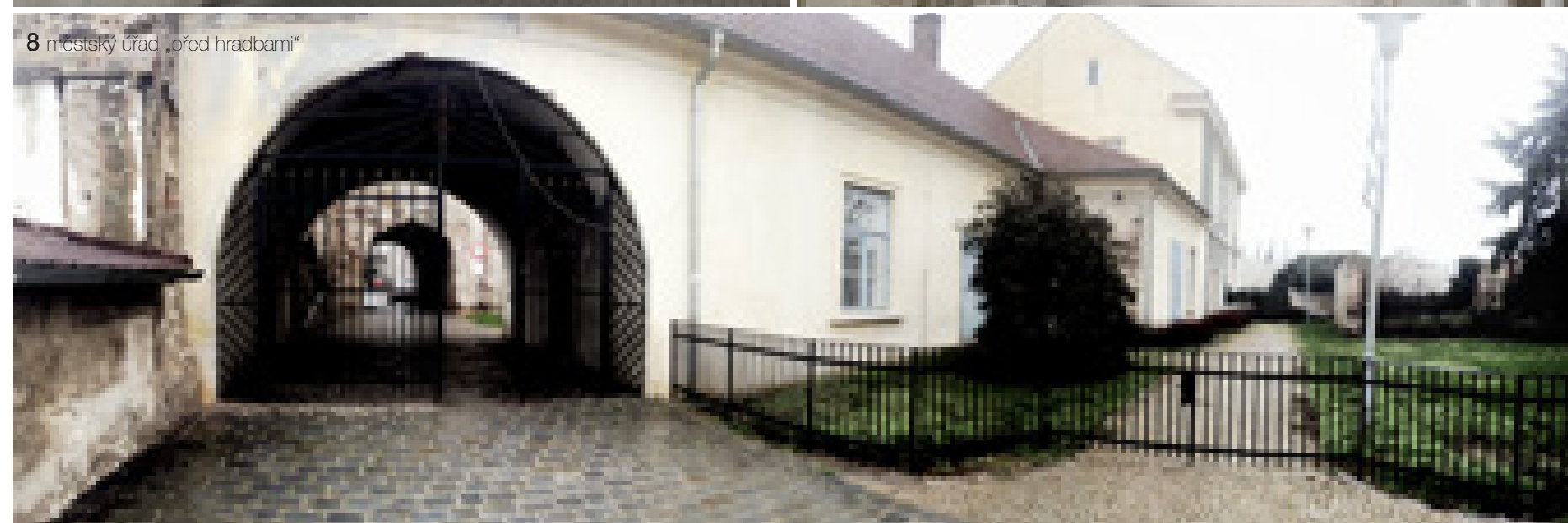

7 „živý“ parter u OC Futurum (přirozená cesta do centra z nádraží)

9 na 3x - na druhý břeh

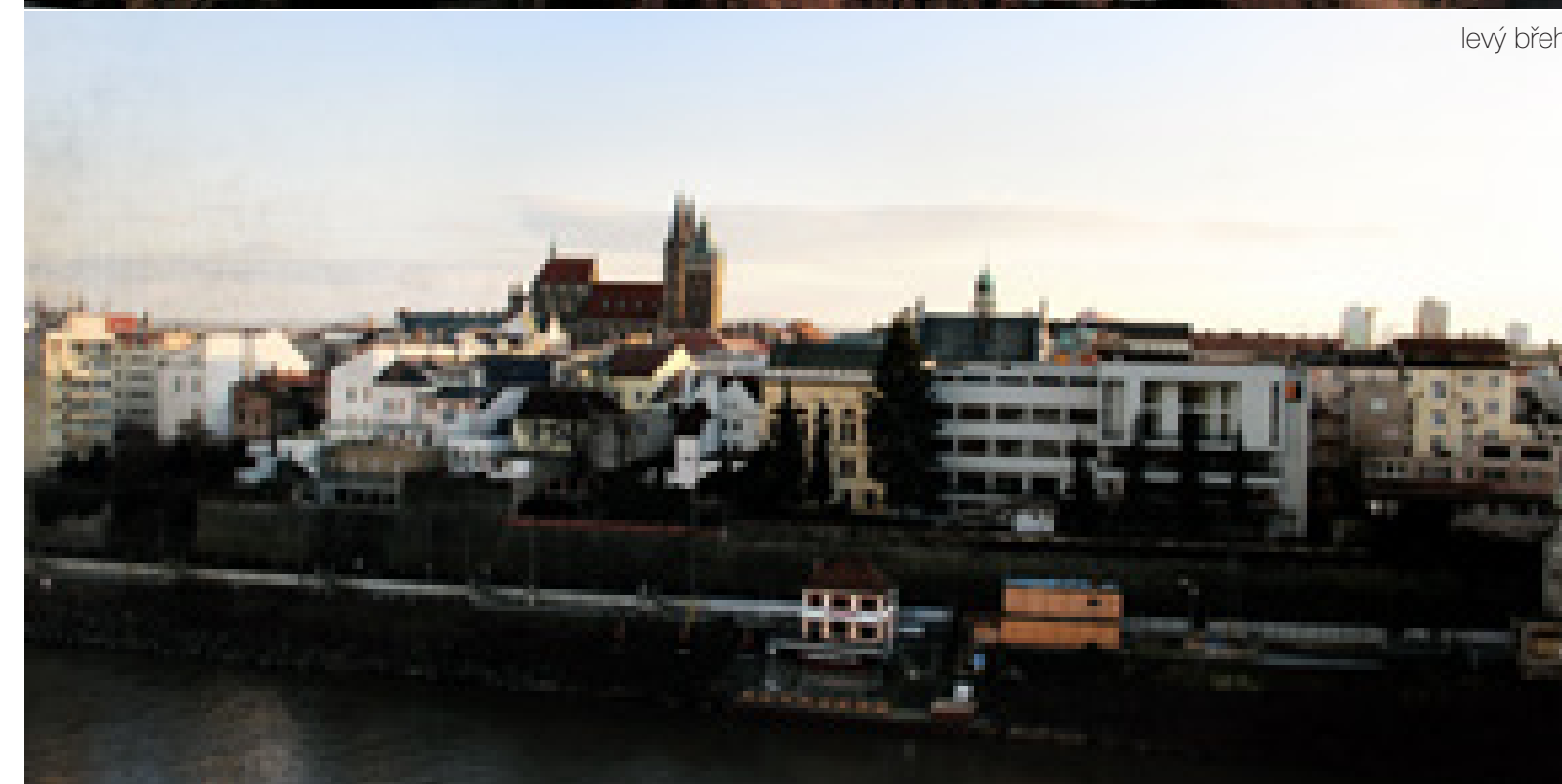
8 městský úřad „před hradbami“

8 areál zámku „za hradbami“

pravý břeh

levý břeh

základní mapa Zálabí

M 1:5 000

Zálabí jako druhé slabší křídlo Kolína, ale také největší kolínské předměstí. Pro čtvrť je charakteristické vějířovité rozvržení ulic, které bylo popřeno stavbou Nového mostu a zbouráním původního Železného.

Osídlení pravého břehu naproti původnímu jádru je dáváno do souvislosti s kolonizací sedleckého kláštera. Dnešní Zálabí leží na půdoryse dvou původních středověkých vesnic – Mnichovice a Brankovice. To je poprvé doloženo v listině pocházející z roku 1315.

Mnichovice se rozprostíraly v bezprostřední blízkosti farního kostela sv. Víta, Brankovice pravděpodobně západněji. Přesná lokace není známá, jelikož vesnice po roku 1410 zaniká.

Zálabí bylo připojeno ke Kolínu v 15.století. Co však bylo na Zálabí ještě před jeho osídlením a dodává místu Genia Locci je skála. Tento krajinný útvar tvoří spolu s Práčovnou již neodmyslitelné dominanty pravého břehu. Zálabskou skálu v 16. století pokryly malé domky, k největšímu zahuštění však dochází až během 19. století. Vznikl zde osobitý soubor lidové architektury tvořené příbytky a dílnami řemeslníků místními nazývaný Betlém, do kterého jako slon do porcelánu v 60.letech 20.století vstoupila panelová výstavba. V 80.letech bohužel tento celek z velké části podlehl demolice a dodnes se dochovaly pouze střípky původního starého města.

Na Zálabí se nejde vše, proto snad ani není divu, že vedle mlýna, Betlému, Práčovny a paneláků se do výšky vypíná i komin elektrárny navržené architektem Jaroslavem Fragnerem.

- Q100
- Q20
- dominanta celoměstského významu
- dominanta lokálního významu
- Podskalský mlýn

nahofe: Jiráskovo náměstí 1910, Jiráskovo náměstí
 uprostřed: Jiráskovo náměstí 1926, Jiráskovo náměstí
 dole: Železný most, Elektrárna 1930

nahofe: Pohled z radnice 1900
 dole: Plavení dříví 1908, Létu 1921

veřejná prostranství

M 1:5 000

- veřejná prostranství zpevněná
- veřejná prostranství nezpevněná
- lužní les - NS Borky
- hřbitov
- park
- Labe
- železnice
- zastavěno
- Podskalský mlýn (bez památkové ochrany)

rekreace

M 1:5 000

- lužní les - NS Borky
- park
- městská džungle
- kultura
- sport
- cyklosteska (Labská stezka)
- soukromé
- zastavěno
- Labe
- Podskalský mlýn

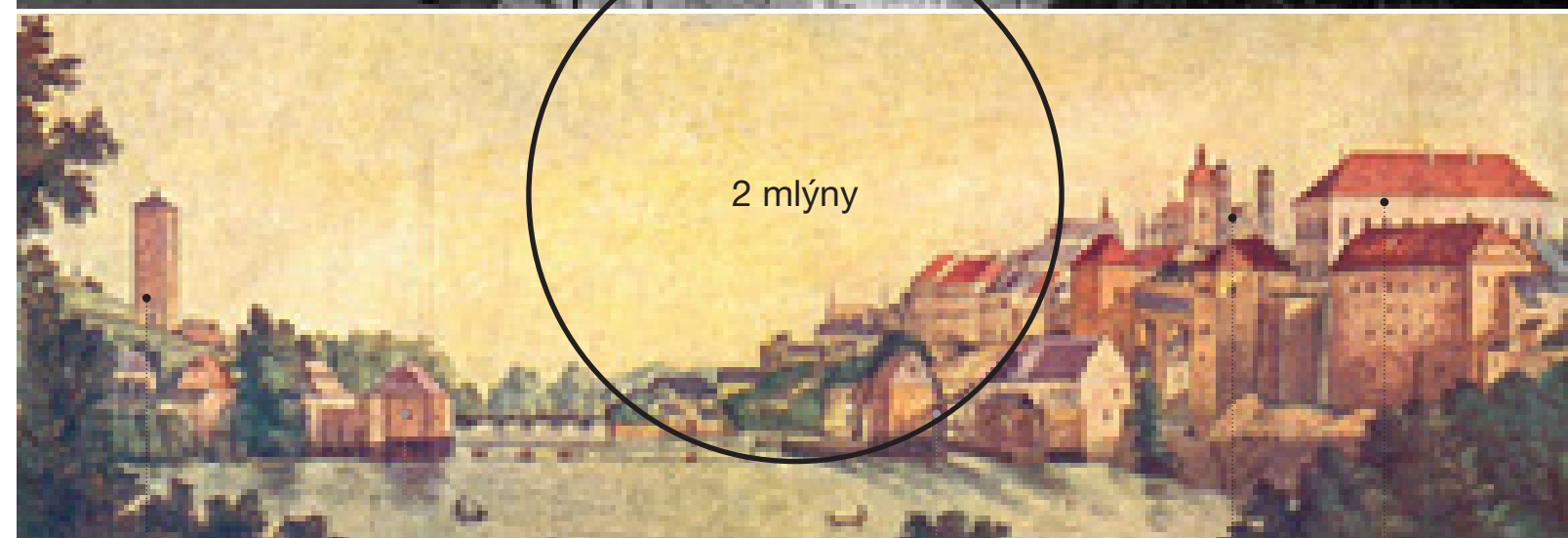

výšky budov a morfologie

M 1:5 000

- 1-3 np
- 4-6 np
- 7 a více np
- soukromé

Práčovna

Podskalský mlýn

kostel sv. Bartoloměje
zámek

Podhradský mlýn

(mlýn pod městskou zdí, Podzámecký, Formánkovský)

Druhý mlýn na levém břehu Labe pod zámek a pivovarem je také bohužel v dezolátním stavu, není využíván a chátrá. Od konce 19. století je ve vlastnictví rodiny Formánkových. První písemné zmínky pochází z roku 1285, kdy ho Václav II. prodal Sedleckému klášteru. Ten ho pronajímal měšťanům. 1468 Jiří z Poděbrad daroval mlýn městu.

nahoře: Pohled na mlýny
dole: Pohled na mlýny, 40. léta 19. st.
vpravo nahoře: Bourání mostu, 1879 (před regulací Labe)
vpravo uprostřed: Pohled z mostu, 1935 (po regulaci Labe)
vpravo dole: dnes

Podskalský/Zálabský/ Radimského mlýn

Podskalské nábřeží 112, Kolín 5

M 1:2 000

_přírodní podmínky – hradba a rozpad do krajiny

Mlýn se nachází ve sluncem zalívaném kotlíku mezi terénním hřbetem, skálou a řekou. Ideální poloha pro vlastní malebný svět. Místo je víceméně chráněno ze všech stran, zapochybovat by se dalo v jeho severozápadním cípu.

Oblast se nachází v teplé části Čech, ve které převládá řídký dubový les s bohatým podrostem. To však tady neplatí. Botanickou zajímavostí místa je akát, který tu je opravdu na každém kroku.

_umístění

Areál, jak je patrné, se nachází na to tom horším břehu Kolína. Ten Labe řeže naprosto nemilosrdně v tom nejtvrdějším podloží, ačkoli se všude kolem na hony daleko rozprostírají měkoučké a poddajné písky. Labe je však očividně rádo tvrdohlavé.

_domy

Žádný z objektů podskalského areálu není nikterak chráněn. NPÚ ani o žádné ochraně neuvažuje. Velmi jednoduše se tedy jedná o industriální budovu romantického vzhledu. Industriální v tom smyslu, že vždy hlavně sloužila svému účelu. Když se požadavky změnily, budova se jednoduše podle nich upravila.

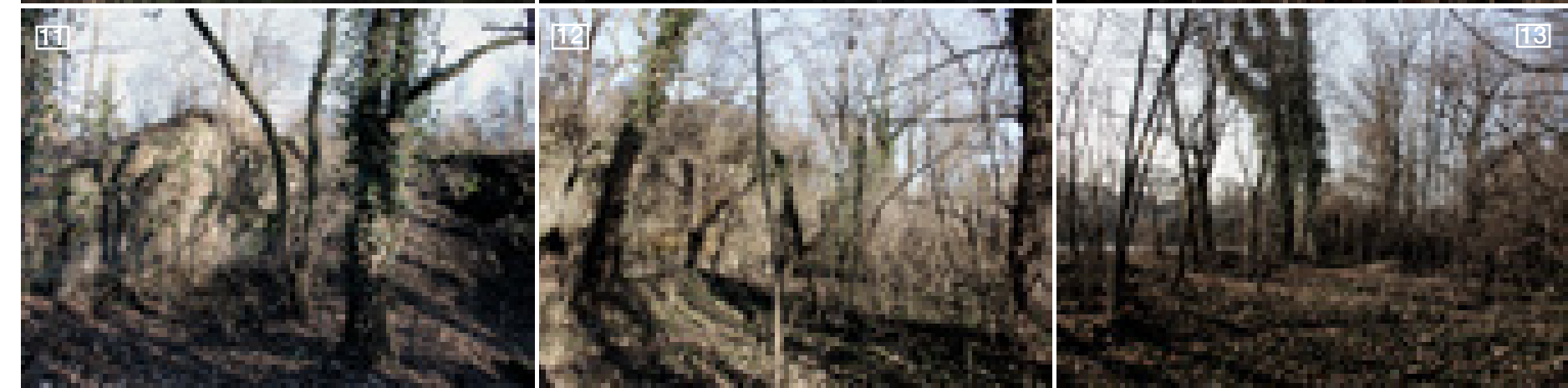
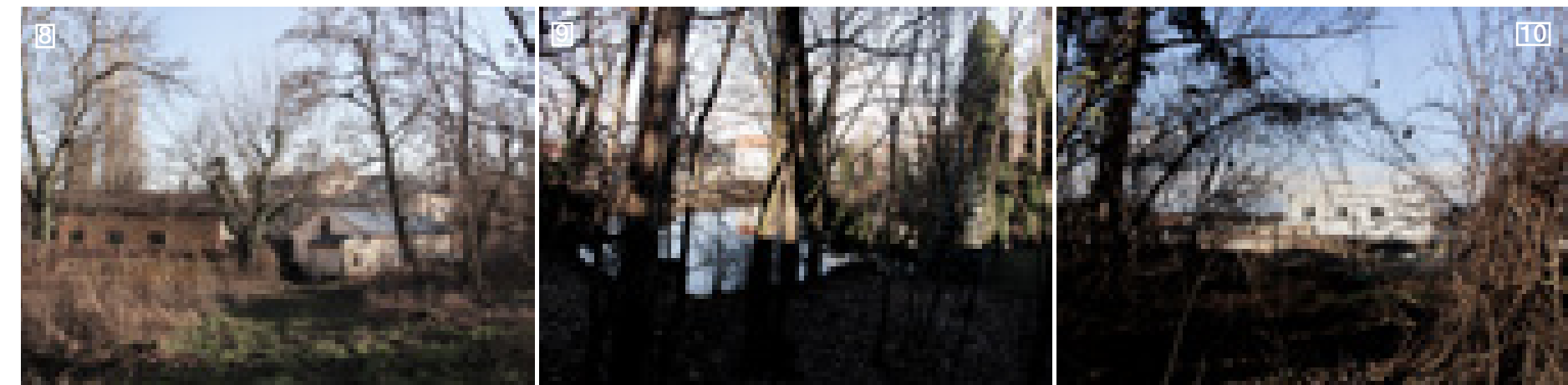
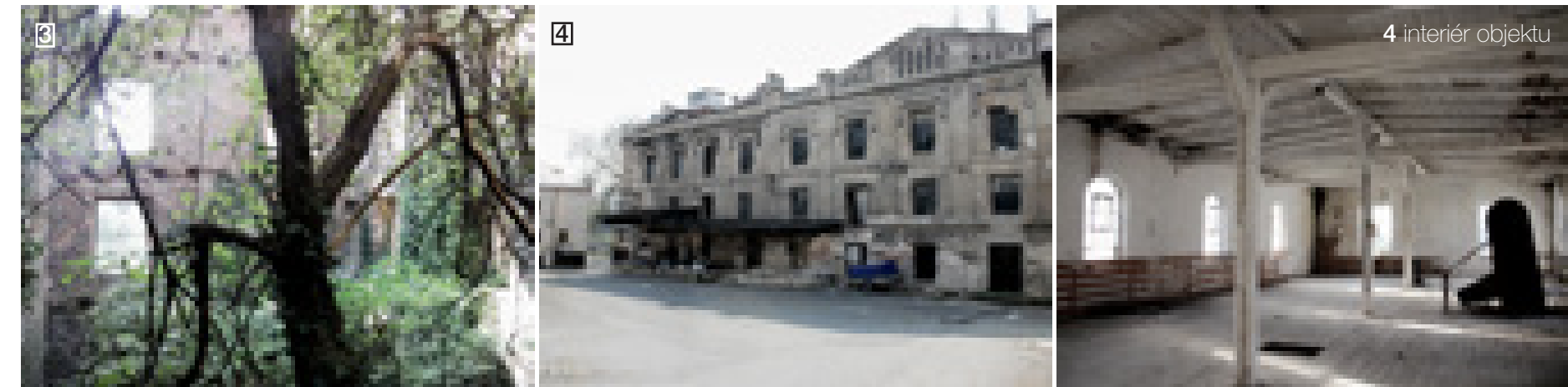
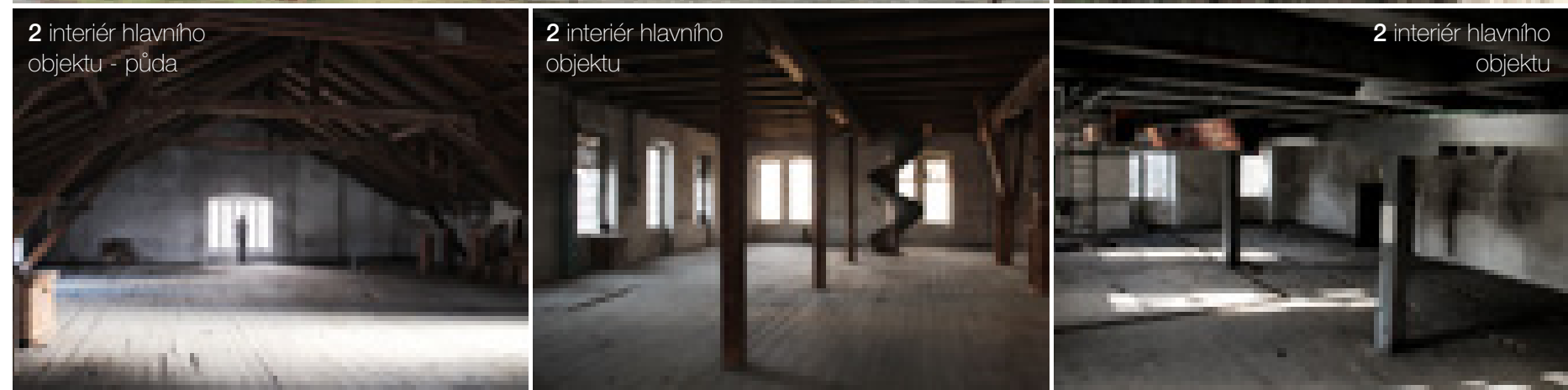
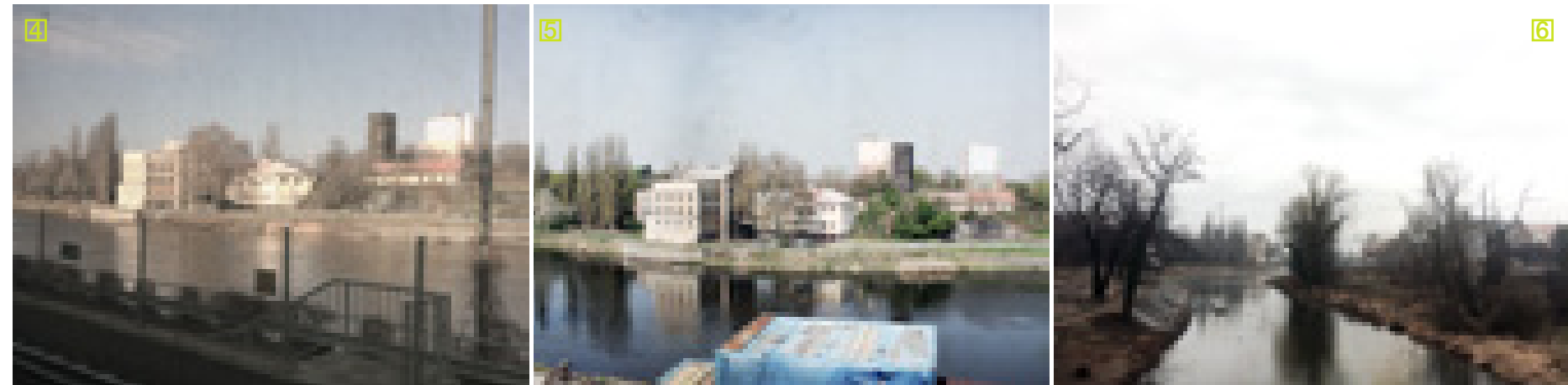
řešené území

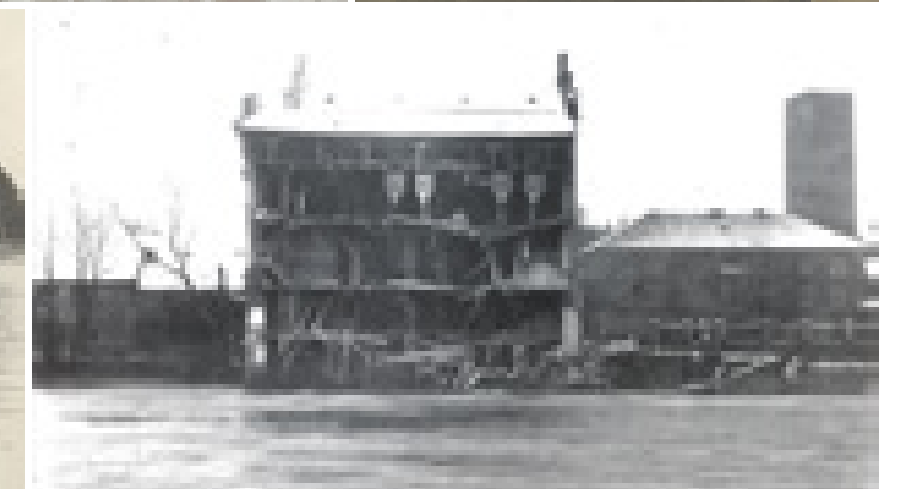

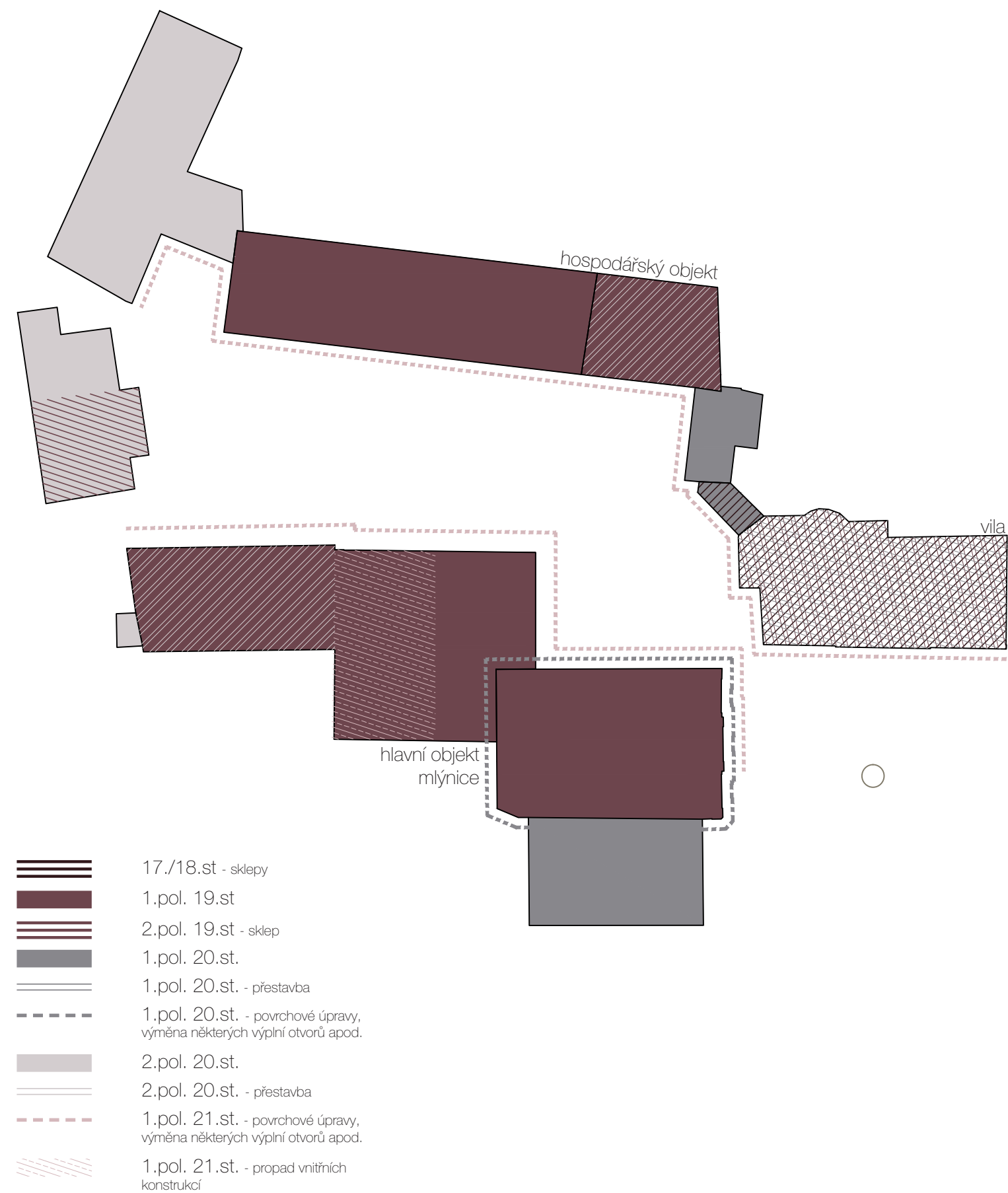
foto objektů mlýna

pohled na mlýn

rámcové vyhodnocení stavebního vývoje Podskalského mlýna

M 1:500

První zmínky o obou objektech pod městem (Formanovském a Podskalském) pochází z konce 13. století (konkrétně roku 1285 v listině, kterou Václav II. navrátil mlýn Fridrichovi a jeho sestře). Není však jasné, jaký mlýn je touto listinou dotčen a zda původní mlýny stály na stejném místě jako ty dnešní.

Od roku 1573 Podskalský mlýn patří městu. V kronice města se píše, že býval pronajímán a kvůli nedostatku mlýnu v okolí míval i více mleců. Od 1758 si mlýn přehazuje několik majitelů jako horkou bramboru, až konečně mlýn roku 1851 nachází stálějšího majitele v čelákovickém mlynáři Janu Radimském. Ten ho roku 1864 předává svému synovi, pozdějšímu kolínskému purkmistrovi a zemskému a římskému poslanci. Nedlouho poté, roku 1867, mlýn zachvátil ničivý požár. Nová mlýnice na sebe ale nedala dlouho čekat a sloužila opět svému účelu již roku 1871. O 6 let později byla na severní straně dostavěna dodnes stojící mlýnská budova dle návrhu stavitele Josefa Blechy.

1901 byl mlýn opět těžce poškozen, tentokrát povodní. Majitel opět posbírat síly a nechal mlýn opravit, ale další pohroma stála už za vraty - požár roku 1918 - po kterém bylo starší jižní křídlo postupně zbouráno.

Jak již bylo výše zmíněno, areál Podskalského mlýna není v současné době nijak památkově chráněn. S jistou nadsázkou by se dalo říci, že se jedná o na svou dobu naprosto obyčejnou ničím se nevymykající se tovární budovu, proto „jediné“ co mi

pro můj projekt připadá stěžejní je onen historický romantický duch, ten pocit toku času.

„Umožňuje nám vidět a chápat běh historie a podílet se na časových cyklech, které překonávají individuální život. Architektura nás propojuje se smrtí.“

Juhani Pallasmaa

Výjimečná a opravdu krásná je kompozice hmot s bratrem – Formanovským mlýnem na druhém břehu Labe.

Pro své interní potřeby, jak s jednotlivými objekty dál naložit, jsem si klasickým způsobem ohodnotila jednotlivé stavební konstrukce. Analýzu v celém rozsahu do portfolia diplomní práce nezařazuji.

významní obyvatelé mlýna

_Václav Radimský

* 16. 2. 1839 Čelákovice
† 25.1. 1907 Pašinka u Kolína

Právník, majitel Zálabského mlýna a statkář byl velkým patriotem. Patřil mezi vážené kolínské občany, stal se starostou tohoto města a později i poslancem. Byl dvakrát ženatý, s první manželkou Marií měl syna Václava, úspěšného malíře. Marie bohužel tragicky zemřela, když byly malému Václavu pouze 3 měsíce na tyfus, který do města přivlekla pruská vojska.

Jeho druhá žena Anna, rozená Formánková, byla dcerou druhého kolínského mlynáře. Spolu měli ještě další tři syny – Ladislava, Vladimíra a Jaroslava, který tragicky zemřel ve svých 20 letech.

_Václav Jan Emanuel Radimský

* 6.10 1867 Kolín
† 31. 1. 1946 Pašinka u Kolína

Václav, jeden ze synů z prvního manželství kolínského právníka a majitele Zálabského mlýna Václava Radimského, byl po své matce obdařen velkým malířským talentem. Již od studií na gymnáziu ho v podstatě nic jiného vážně nezajímá a jde si za svým snem být malířem.

Po ukončení reálné školy odchází nejdřív do Vídně, kde se ale dlouho nezdrží. Proslýchá se, že jako správný bohém zde během roku rozvířil celé matčino věno, které mu bylo na studia darováno. Z Vídně se přesouvá do Mnichova, kde studuje na akademii v ateliéru Eduarda Schleicha. Není jasné, kdy přesně se z německé metropole přesouvá do té francouzské (Paříže). Jisté však je, že se zde seznamuje s nejvýznamnějšími umělci té doby – Paulem Cézannem, Claudem Monetem Camillem Pissarem atd., kteří se stali jeho vzory. Sám se také stává členem barbizonské školy.

DV roce 1895 dosahuje Radimský prvního velkého úspěchu: odesílá na pařížský Salon svou Studii kapradí v Babizonu a jako tehdy nejmladší malíř získává zlatou medaili. V jeho 27 letech je to opravdu obrovský úspěch. Začíná být známý, žádaný, sbíraný.

Po propuknutí první světové války je jako příslušník nepřátelského národa zatčen (byl záložním důstojníkem rakousko-Uherské armády) a byl mu jeho veškerý majetek zkonfiskován. Rozčarován postojem Francie se po propuštění vrací do Čech, do svého rodného Kolína, kde již v poklidu žije do své smrti roku 1946.

_Ladislav Radimský (Petr Den)

* 3.4. 1898 Kolín
† 9.9.1970 New York

Vystudovaný právník, který nejdříve promoval 1921 na pražských právech a pak i v Paříži, byl již za studia v meziválečném období jednou z vůdčích osobností Klubu mladých v Kolíně. Později pracoval na československých velvyslanectvích v Bukurešti, Berlíně, Ženevě a Bernu. Platil za znalce národního hospodářství. Roku 1935 si vzal kolínskou rodačku a vnučku známého architekta Jana Vejrycha Olgu Šilovou, pozdější lékařku.

Na protest proti německé okupaci z české diplomacie odchází a zahajuje spolupráci s londýnskou vládou, za kterou je spolu se svou ženou pronásledován gestapem.

Roku 1946 odlétá do New Yorku jako československý zástupce Přípravné komise pro Spojené národy. Po vítězném únoru 1948 znovu na protest vůči politické situaci doma vystupuje ze státních služeb a zůstává i s ženou v New Yorku, ale jako exulant – bez peněz, bez domova. Později získává práci jako úředník v OSN, kde se zabývá problematikou rozvojových zemí. Po odchodu do důchodu si jako koníček spoluzakládá Československou společnost pro vědy a umění (SVU).

Ladislav byl neméně činný i jako literát. Tvořil pod pseudonymem Petr Den, pod kterým se zapsal mezi ty nejlepší esejisty. Zajímavé je, že politické články a eseje publikoval pod svým občanským jménem.

Jeho dílo čítá i nemálo knih, namátkou vybírám Tvůrcem snadno a rychle (1932), Petr Den se vadí s českou literaturou (1934), Pětkrát Kolín (1947) atd. S psaním pokračuje i v exilu, jeho poslední kniha O kocourovi bez bot, vychází až 3 roky po jeho smrti – 1973.

Je pohřben v New Yorku, ale i přes život za hranicemi vlasti vlastencem zůstal, což potvrzuje i nápis na jeho hrobě: „Země česká – domov můj.“
Roku 1972 byl jmenován čestným členem SUV a o 20 let později ho prezident Václav Havel vyznamenal Řádem T. G. Masaryka IV. Třídy In memoriam.

_Vladimír Radimský

* 25.2. 1880 Kolín

† 1.11. 1977 Kolín

Další ze synů politika Václava Radimského, který šel také v otcových stopách – stal se váženým a úspěšným diplomatem. Působil na konzulátech v Bombaji, Izmiru, Teheránu, Istanbulu, Craiově, Varšavě, Bělehradě.

Roku 1919 je jmenován vládním delegátem ve Varšavě, kde se podílí na navázání diplomatických styků s Polskem. Od října 1920 působí jako vyslanec ve Stockholmu. Po osmi letech přesídluje do Vatikánu, kde zůstává na velvyslanceckém postu až do roku 1939, když z veřejného života odchází.

_genius locci (mlýn, skála, Betlém a Práčovna, rod Radimských ...)

_mlýn není památkově chráněn

paradox – měkkost vs. tvrdost velká krásná zahrada

_mlýn přímo u (v) řece

_„mrtvý“ břeh

_Borky – lužní les – 3 minuty chůze

_dopravní spojení – mezinárodní železnice, splavné Labe, dálnice, mezinárodní cyklostezka z Dresden přímo „kolem fasády“

_blízkost Prahy (do 45minut)

_lokace lázní, které mají mít Ten pocit, je mimo Prahu správná

velmi nákladné_ opravdu dezolátní stav_

regulace Labe – ztráta přírodního charakteru břehů_

„mrtvý“ břeh_

železnice jako bariéra skrze město, dvojitá bariéra s Labem_

neuchopitelnost a těžká orientace – jak se z místa_

dostat do centra, na nádraží ...

krkolomný/žádný přístup k řece_

paradox – měkkost vs. tvrdost_

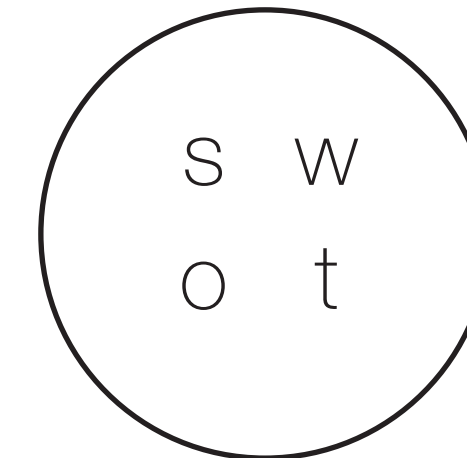
chaotické a urbanisticky naprosto zničené Zálabí_

nedostatečné kulturní a sociální zázemí_

Kolín je město malé a v porovnání se sousedními_

městy (Poděbrady, Kutná Hora) nejméně atraktivní_

blízkost Prahy (do 45minut)_

_mlýn má krásného ducha, je ale hodně poslepovaný, což vyplývá z jeho účelu - industriální a užitkové budovy

_zpřístupnění/zatraktivnění řeky

_nový pohled na lázně/regeneraci/trávení volného času, který na našem území není tak běžný

_překlopení města i na druhý břeh

_rozvoj a podpora nejen celého města ale i oblastí (nové pracovní příležitosti)

> Kolín je město malé a v porovnání se sousedními městy (Poděbrady, Kutná Hora) nejméně atraktivní

_zatraktivnění města – nové kulturní vyžití – symbióza s nadnárodním koncernem TPCA – jiná skupina návštěvníků – další nabalování akcí

opravdu velmi velmi dezolátní stav_

vlhké budova a vlhký provoz _

krkolomná výchozí situace projektu - terén,

příjezd...._

Hluboko, hluboko do vody zahodím trápení...

Jiří Štaidl

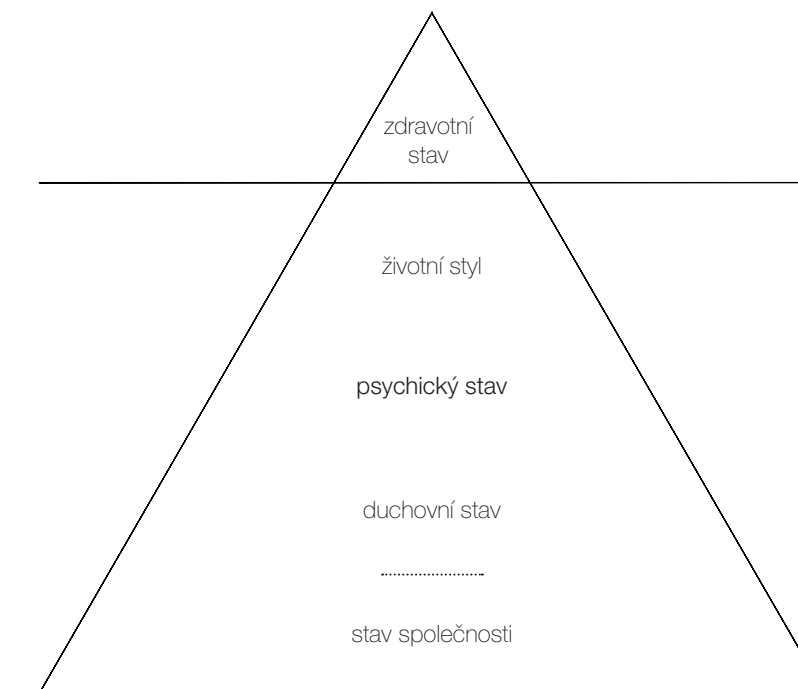
03 | teoretický základ

Tělo a duše jsou jediným neoddelitelným celkem. Mnoho z nás to zná, když trpí duše, trpí i tělo. Přichází nevysvětlitelné bolesti jakékoli části těla nemající zjevné medicínskými postupy nedohledatelné příčiny, ale mnohdy až s fatálními následky. Utíkáme se skryt do nemoci.

Do svých lázní jsem se rozhodla vložit stavební program, který není v našem prostoru obvyklý, na západ od našich hranic však podobná zařízení rostou. Léčby, která neléčí důsledky, ale hledá prameny obtíží. Jednoduše řečeno psychosomatické lázně, které v sobě spojují „léčbu“ ducha i těla a učí nás, jak se k sobě samotnému chovat.

Na základě uvedené literatury, konzultací, ale i nezapomenutelné osobní zkušenosti jsem vytvořila ideální stavební program, který běží, samozřejmě vyjma klasických psychologických terapií, po dalších základních **3 linkách – rituálu (vodní lázně a smývání trápení), sportu (vymývání endorfinů) a regenerace (prostě pohoda).**

lékaři	vedené terapie	„osobní“ terapie	ztrácení se	ubytování
psychomatik osteopat	dietoterapie fyzikální diatermie fitness, jóga masáže všehodruhu speciální černá komora muzikoterapie a další kreativní termo speciální druhy koupelí zábaly sauna	bazénová část teplá horká studená vlažná laconium rapsul výluhy pára sauna jeskyně vířivá kulturní odpočívárny čtárny skryše restaurace kavárna	zahrada skryše a zákoutí odpočívárny čtárny	restaurace administrativa zázemí zaměstnanců technické zázemí

Zavíráme oči, když sníme, posloucháme hudbu nebo objímáme někoho, koho milujeme. Hluboké stíny a temnota jsou pro člověka podstatné, protože tlumí ostrost vidění, zdvojnásobují hloubku a dálku a podněcují nevědomé periferní vidění a taktilní fantazii...

Architektura nás osvobozuje od objetí přítomnosti a umožňuje nám zakoušet pomalý a hojivý tok času. Umožňuje nám vidět a chápat běh historie a podílet se na časových cyklech, které překonávají individuální život. Architektura nás propojuje se smrtí...

Nejtrvanlivější stopa paměti na jakýkoli prostor je čichová.

Juhani Pallasmaa

Fuck context.

Rem Koolhaas

Urbánní recyklace znamená začátek nového kulturního, fyzického, ekonomického a sociálního cyklu ve městě. Recyklace znamená přijetí skutečnosti, že něco dospělo ke konci svého životního cyklu a že musí začít cyklus nový, založený na stávající situaci...

Recyklace umožňuje stavět na existující základně a proměňuje ji v materiál, který je soudržný sám o sobě.

Historie a kultura místa je základní platformou, na níž začíná nový cyklus. Urbánní recyklace se dotýká nejen fyzického aspektu města, ale také chování jeho obyvatel, nového přístupu na straně těch, kdo je spravují, a rozvoje nové ekonomiky. Recyklace je inovace.

Vicente Guallart

04| koncept

1 + 1 = 1

1 + 1 = 2

Už jako malé mi maminka, když jsem dlouho do noci nemohla usnout, uvazovala kouzelný náramek a vše jako kdyby najednou uhaslo a já konečně mohla spát, proto jsem od počátku práce měla jasno.

Můj dům **musí vyprávět**. Vyprávět a nést jasně čitelné znaky, protože psychosomatika právě o příběhu je, o síle mysli, která zase umí tyto znaky přečíst a tím se uklidnit, o tom, že duše a tělo je jedním celkem, že **1 + 1 = 1**.

Proto jsem chtěla navrhnout uzavřené místo, kde je patrné, co je **vně a co uvnitř** a hledala jasný jednoduchý „**znakový**“ tvar.

Kruh symbolizuje ducha. Je o nejuniverzálnějším symbolem magie. Jeho nepřerušená linie představuje dokonalost, věčnost a nekonečný cyklus **stvoření, zániku a obnovy**.

Kruh, resp. kružnice je i naše trajektorie, ačkoli chceme jít rovně, a proto se ztrácíme...

Vždy když mi je těžko, vzpomenu si na útržek básně Františka Gellnera:

***Nejlépe bylo by vzdálit se,
a nikdy se nenavrátit,
svým bližním a nejbližším ztratit se,
a sám sobě se ztratit.***

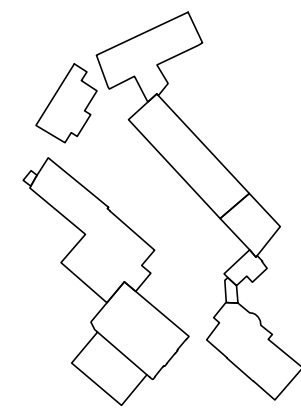
I já jsem chtěla vytvořit ten pocit, že se člověk ztratil svému životu a má tu šanci si odpočinout.

A vše zapadlo do sebe...

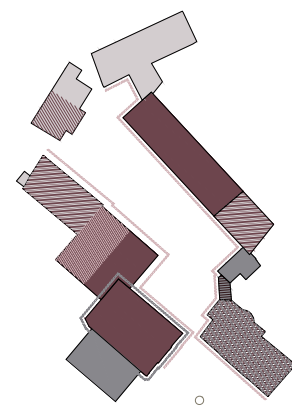
A tak jsem navrhla extravagantní ztracení.

Svůj návrh dělím do 5 měřítek: XL, L, M, S, XS. Od návaznosti na město, až po střed.

fáze

původní stav

ohodnocení
stavebních konstrukcí

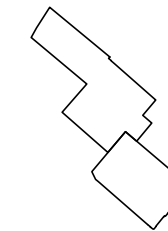

<p>hotel východ centrum (hotel, restaurace, lázně) restaurace východní křídlo západní restaurace garáže</p> <p>administrativní západní křídlo (administrativní) průmysl a sklad práce garáže TČ</p> <p>lázně lázně, sauna, vlnobití</p> <p>nové křídlo</p> <p>vodní lázně průmysl</p> <p>bazény</p>	<p>2 křídlo 4 křídlo (Ligamentary)</p> <p>černá, šedá, bílá, červená pro průmysl a skladování</p> <p>lázně sauna masáže bazény a budova</p> <p>administrativní kuchyně (kuchyně) vlnobití (vlnobití)</p> <p>průmysl restaurace lázně</p> <p>lázně (lázně) vlnobití (lázně) sauna masáže bazény administrativní</p> <p>velký malý</p>
---	--

stavební program

koncept

„očistění“ stávajících objek-
tů na základě ohodnocení
stavebních konstrukcí a
stavebního programu

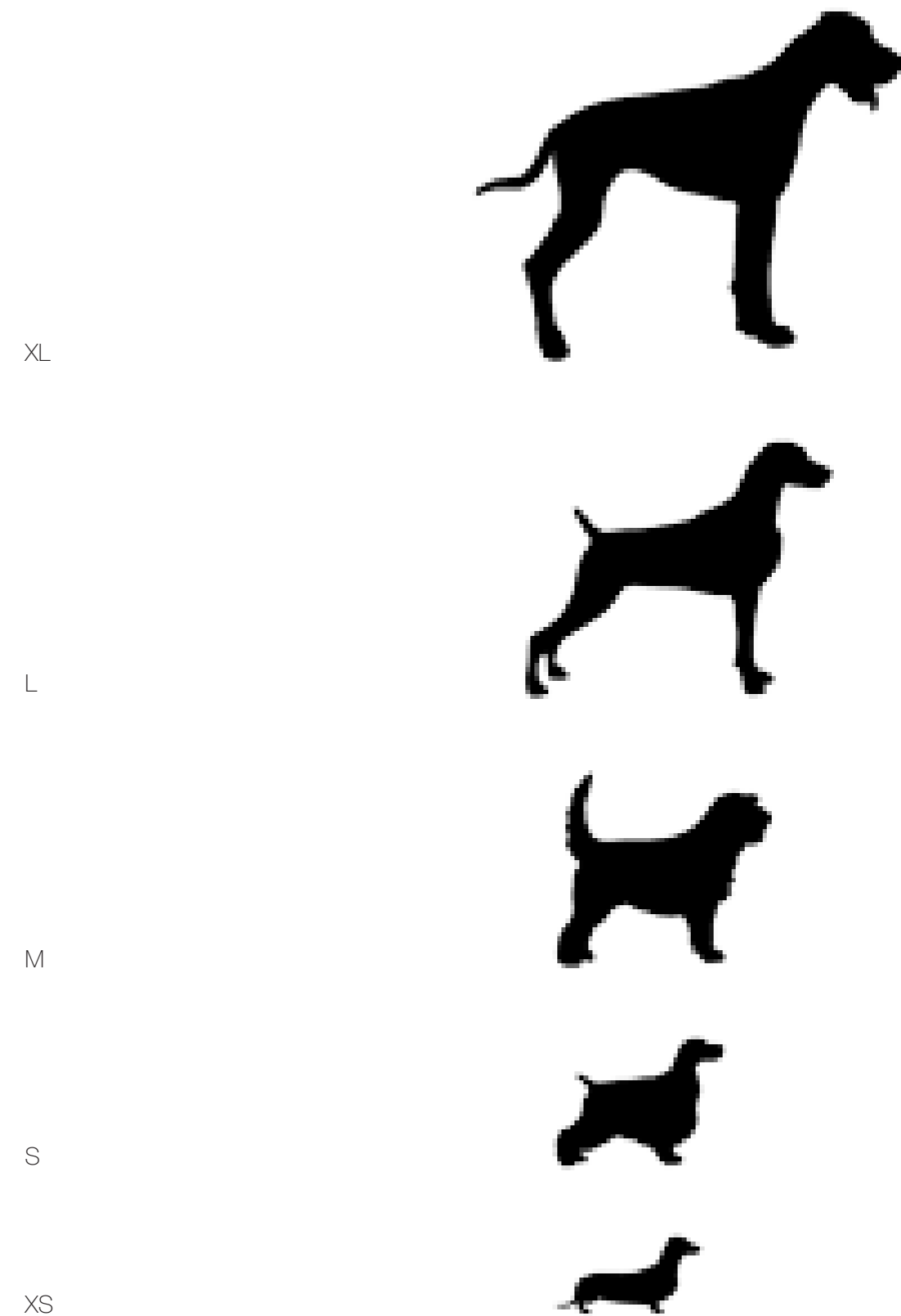
návrh

Nejdříve jsem opravdu velmi kriticky zhodnotila (samozřejmě po historické analýze), co na první pohled tedy vyvolává onen hřejivý nostalgický pocit, i díky kterému by mohly být lázně vyhledávány. Tyto objekty jsem zachovala. Nejnovější dostavbu mlýnské budovy jsem se po dlouhém přemítání rozhodla sundat také. Architektonicky nevyčnívá, ba naopak, je jakýmsi narychlo vzniklým nádorem hlavní budovy. K ostatním vedlejším objektům jsem přistoupila čistě pragmaticky.

Proč je havran jako psací stůl?

Lewis Carroll

05 | návrh

_XL_spojení - lávka

Neplatí pravidlo 1+1=1 i ve větším měřítku? Dva mlýny jako jedna silueta? Dva břehy jako jedno město? Nabrala jsem cisternu, možná dvě, tvrdohlavosti z Labe a prostřelila si jasně chybějící městské spojení tím nejméně očekávaným ale nejkrásnějším místem. Z Kovářské ulice (1 blok od náměstí), nad tratí, skrze Formánkovský mlýn, nad Labem, přes střechu (horizontální rozhlednu) nových lázní na stávající zálabskou uliční síť. Konstrukce lávky a její přesný vzhled není předmětem diplomní práce. Definuji pouze místo.

_L_vně vs. uvnitř - hranice

Když má něco nového začít, musí něco skončit, oddělit se, mít jasný předěl. Hranici.

Jan Gehl s oblibou říká, že není trápení, ze kterého by se člověk nevychočil. Hranice je tedy cestou, sama o sobě terapií, nabízející mnoho různých atmosfér, podnětů k tomu, aby chodec začal vnímat, co se děje kolem něj. Atakuje jeho smysly a tím ho zaměstnává a vytrhává z jeho vnitřního světa. Záměrně střídám atmosféry, aby se chodec nezačal nudit, a tím se nevracel do své bolavé duše.

_M_uvnitř - zahrada

Hranice by ztratila svoji sílu, kdyby oddělovala 2 stejné celky. Pakliže mám mít pocit, že se dostávám někam jinam, hranice je rituální čarou, za kterou se vše mění. I já tedy mohu. A zahrada musí.

Před hranicí nechávám stávající džungli, aby kontrast les vs. mýtina/louka byl co nejmarkatnější. Zahrada uvnitř je jemná snová, rozevlátá a musí stále kvést, vonět, překvapovat.

Návrh zahrady není propracován do detailu, ačkoli by si zasloužil, naznačuji alespoň zamýšlenou atmosféru a vstupy a směry pohybu.

Cestičky by neměly být taktéž klasické, jako vše v tomto projektu - navrhuji proto měkké cesty zahradou tvořené **mateřídouškou**.

Se stromy uvnitř kruhu šetřím, ačkoli je miluji. Vytvářím pouze pár skupinek bříz, které jsou snad neoptimističtějším stromem - brzo

raší, pozdě opadává, bílý kmen a světlá koruna, sen.

I květiny nesou jisté významy, nejdříve jsem chtěla postavit zahradu na květomluvě, nakonec jsem však vsadila na psychologické působení barev. Význam květin umí přečíst jen málokdo, zato barvy působí na většinu lidí.

_S_domy

Stavebně je tvoří několik objektů – stávající objekt mlýna, novostavba lázní s podzemním zázemím. Všechny objekty jsou navzájem propojeny.

Největší pozornost však samozřejmě strhává nový objekt lázní s mlýnem. Zlatavá kružnice je symbolem okolo bělavého mlýna a skrývá v sobě vstupní lobby, hotel s 31 pokoji, vodní lázně a další léčebné procedury. Do mlýna jsem umístila procedury a terapie, které nejsou „vlhké“ – cvičení, skupinové terapie a ordinace. Hlavní objekt mlýna jsem se snažila co nevíce uchránit, očistit a ponechat v něm i původní konstrukci, která není v tam dezolátním stavu jako ve zbylých objektech. Tam ji nahrazuji novou ocelovou konstrukcí. Propadlou část mlýna nechávám bez přepatrování a doplňuji do něj objekt individuální terapie.

_XS_střed

Vy víte, kde je Váš střed? Je to srdce? Hlava? Třetí oko? Klín? Jak lze najít rovnováhu?

Středu je dána neotřesitelná významnost od pradávna ve všech měřících – od zakládání etruských měst až po mongolské jurty. Střed, totem, ohniště, rovnováha, klid.

Dlouho jsem přemýšlela, jaký by měl být. Uzavřený? Kaple? Monument? Nebo jen bod? Jak bych se sama chtěla cítit, když dojdu středu? Nadpozemsky...

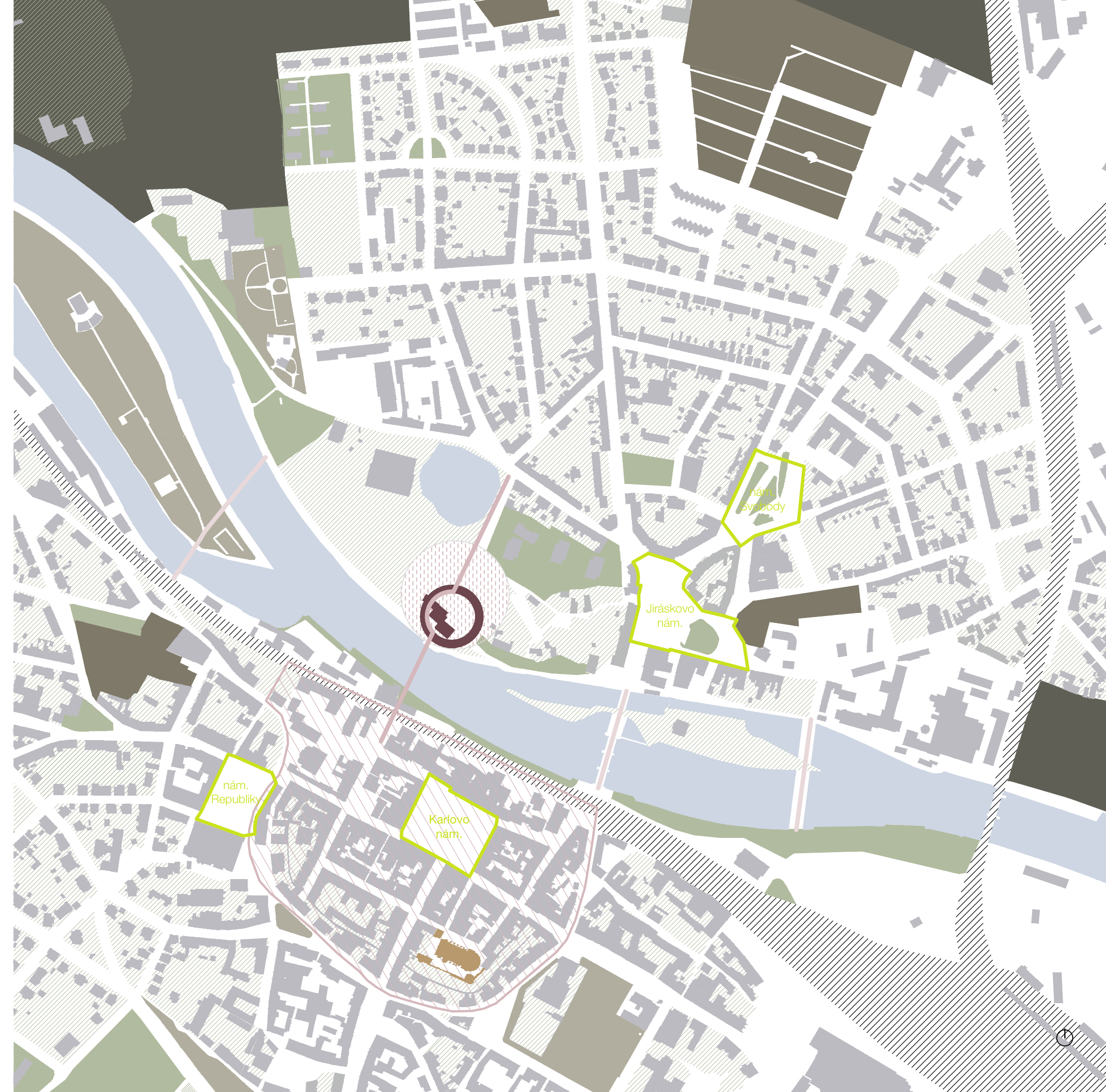
Nakonec jsem se rozhodla nevystavovat střed na první pohled a přisuzuji mu další rituál – jeho najítí. Středem se nakonec stává horizontální kruhové zrcadlo, v němž návštěvník vidí odraz nebe a sebe, protože vše je ve Vás, Vy sami musíte v sebe věřit, abyste se mohli i po opuštění středu cítit jako v něm - nebi.

XL_spojení - lávka

M 1:5 000

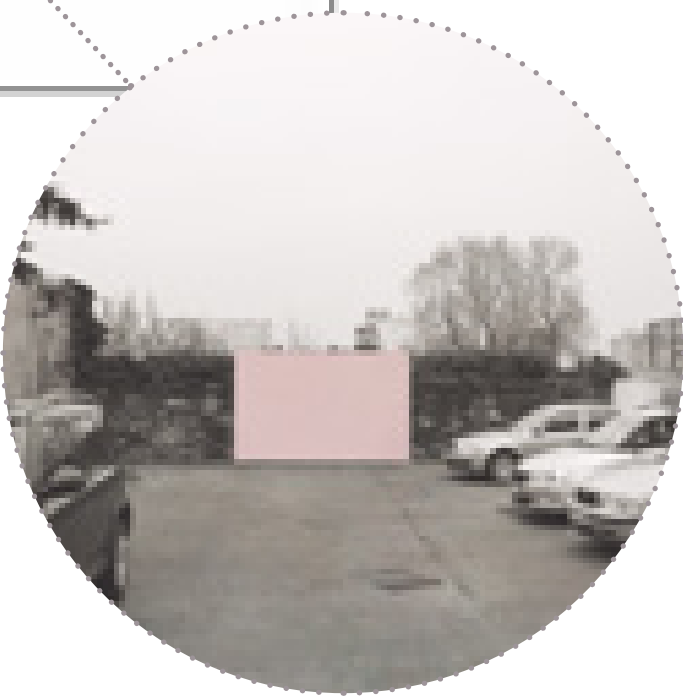
Neplatí pravidlo 1+1=1 i ve větším měřítku? Dva mlýny jako jedna silueta? Dva břehy jako jedno město? Nabrala jsem cisternu, možná dvě, tvrdohlavosti z Labe a prostřelila si jasně chybějící městské spojení tím nejméně očekávaným ale nejkrásnějším místem. Z Kovářské ulice (1 blok od náměstí), nad tratí, skrze Formánkovský mlýn, přes střechu (horizontální rozhlednu) nových lázní na stávající zálabskou uliční síť. Konstrukce lávky a její přesný vzhled není předmětem diplomní práce. Definuji pouze místo.

	lužní les - NS Borky
	hřbitov
	park
	zahrady
	ostatní vegetace
	zahrada uvnitř
	voda
	zastavěno
	historické centrum
	náměstí
	kostel sv. Bartoloměje
	železnice
	stávající spojení přes Labe
	nová lávka
	hranice
	navrhovaný areál

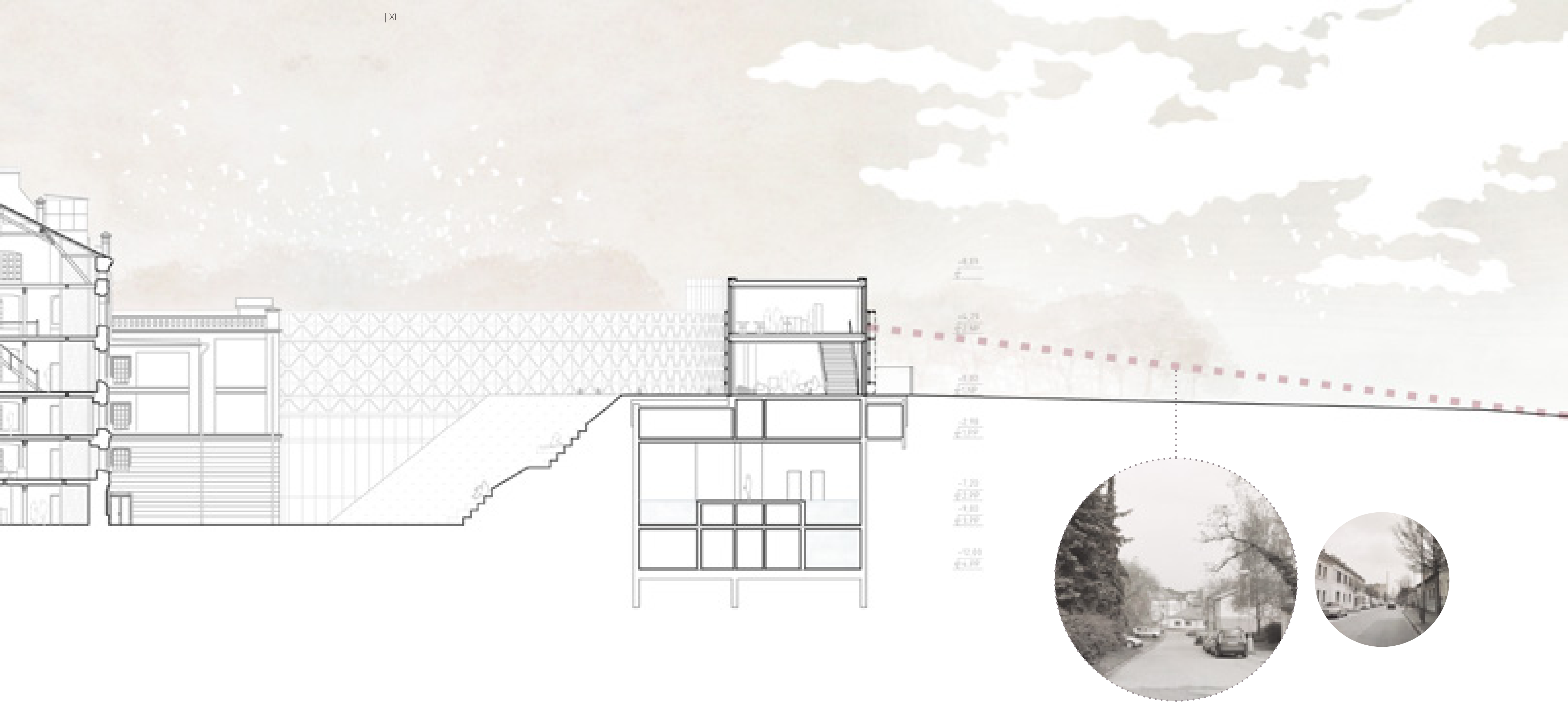
Spojení z Kovářské ulice (1 blok od náměstí) - pohled k náměstí,

proražení zbytku hradební zdi, lávka pokračuje nad železniční tratí,

skrze budovu Formánkovského mlýna, nad Labem na sřechu nové budovy lázní - horizontální rozhledna,

0.00
0.00
-1.00
-1.00
-2.00
-2.00

a napojuje se přímo (!) na stávající zálabskou uliční síť,

opět na dohled od místního centra - Jiráskova náměstí.

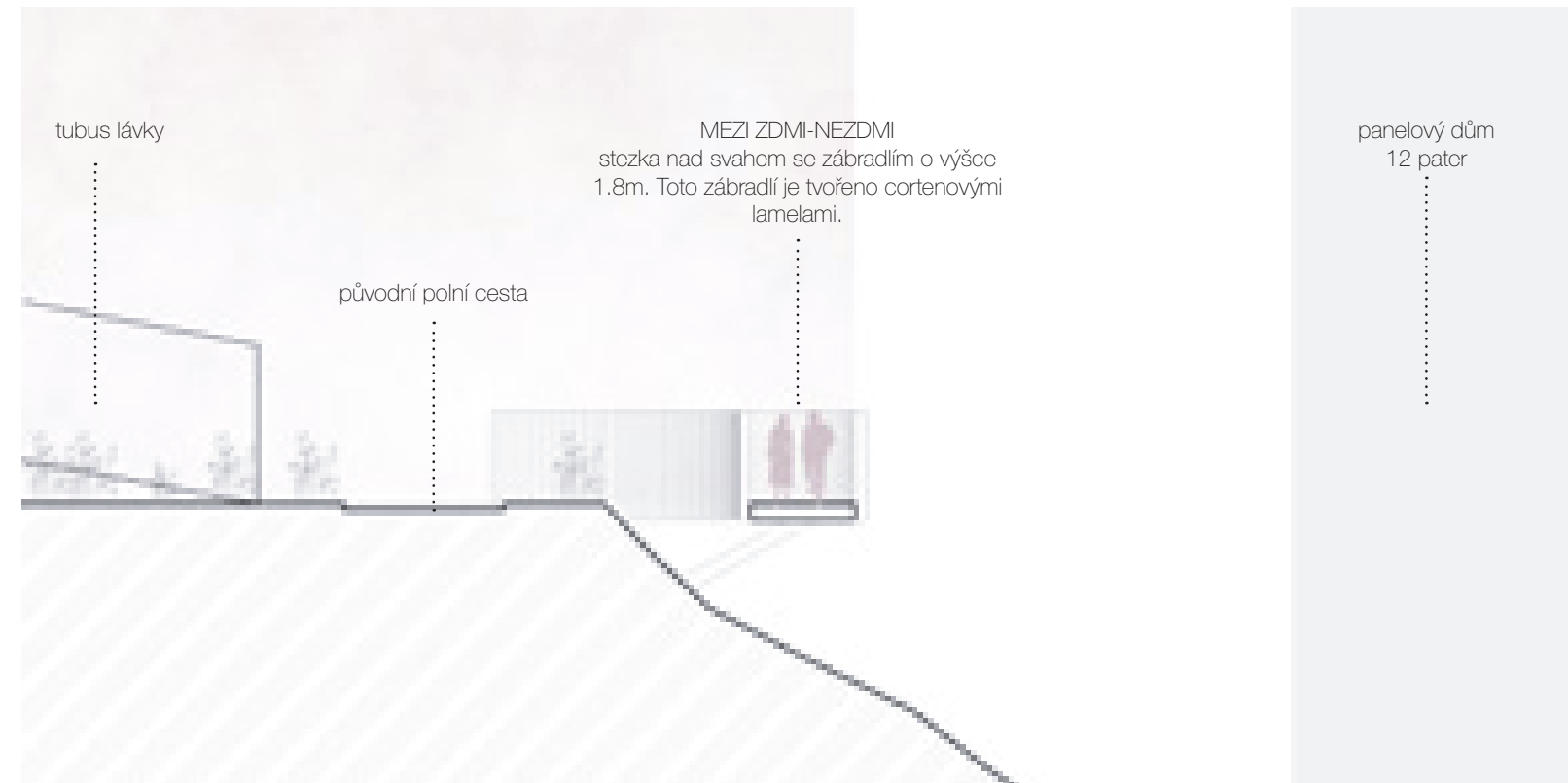
L_vně vs. uvnitř - hranice

Když má něco nového začít, musí něco skončit, oddělit se, mít jasný předěl. Hranici.

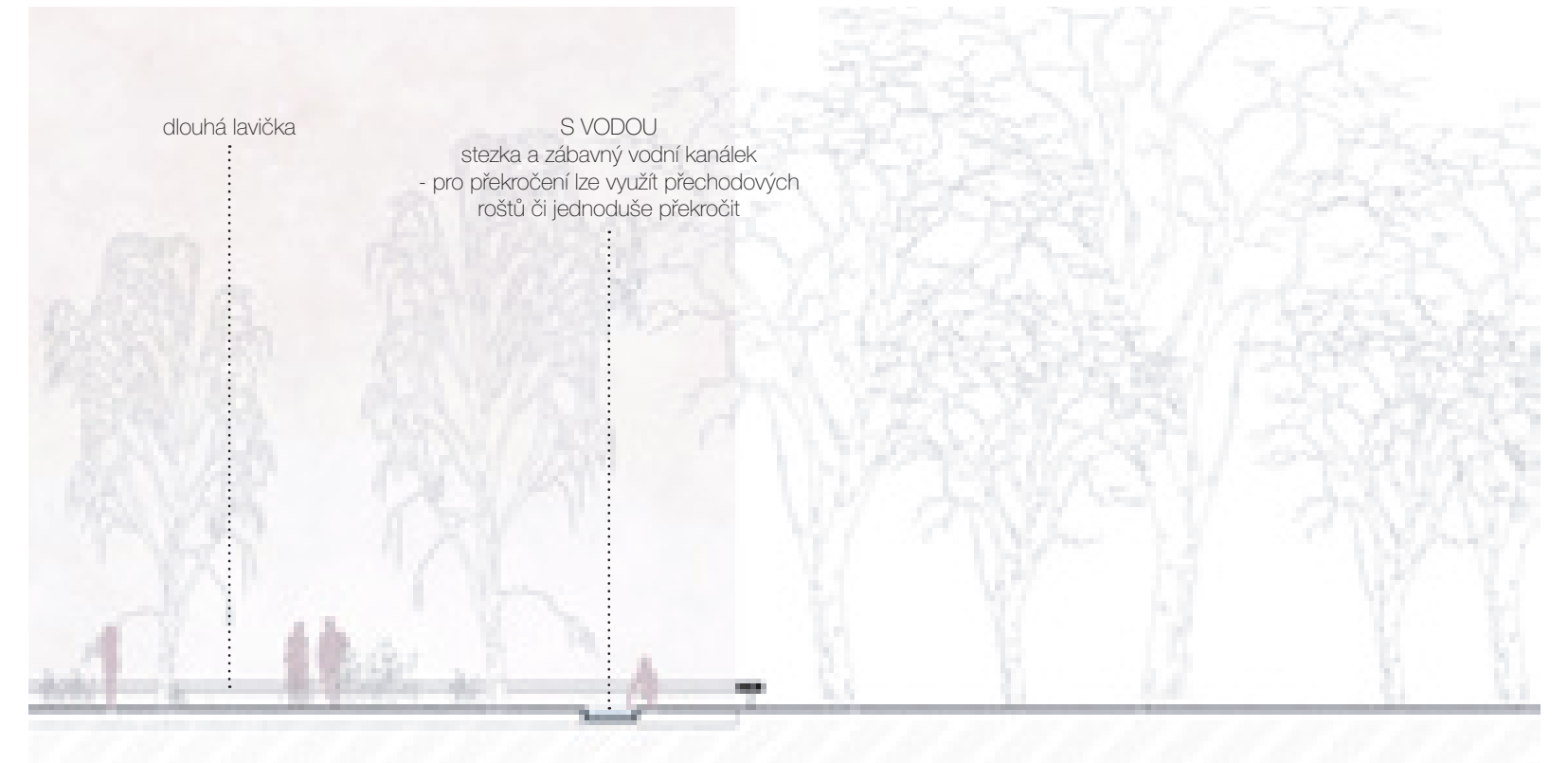
Jan Gehl s oblibou říká, že není trápení, ze kterého by se člověk nevychočil. Hranice je tedy cestou, sama o sobě terapií, nabízející mnoho různých atmosfér, podnětů k tomu, aby chodec začal vnímat, co se děje kolem něj. Atakuje jeho smysly a tím ho zaměstnává a vytrhává z jeho vnitřního světa. Záměrně střídám atmosféry, aby se chodec nezačal nudit, a tím se nevracel do své bolavé duše.

Chodec může balancovat na hranici - jít mezi lamelovými zdmi, které ukazují-neukazují své okolí, objevovat výhledy do krásné zahrady, užívat si běžící vody, jít korunami stromů, nad břehem atd. nebo se odvážit a vstoupit dovnitř.

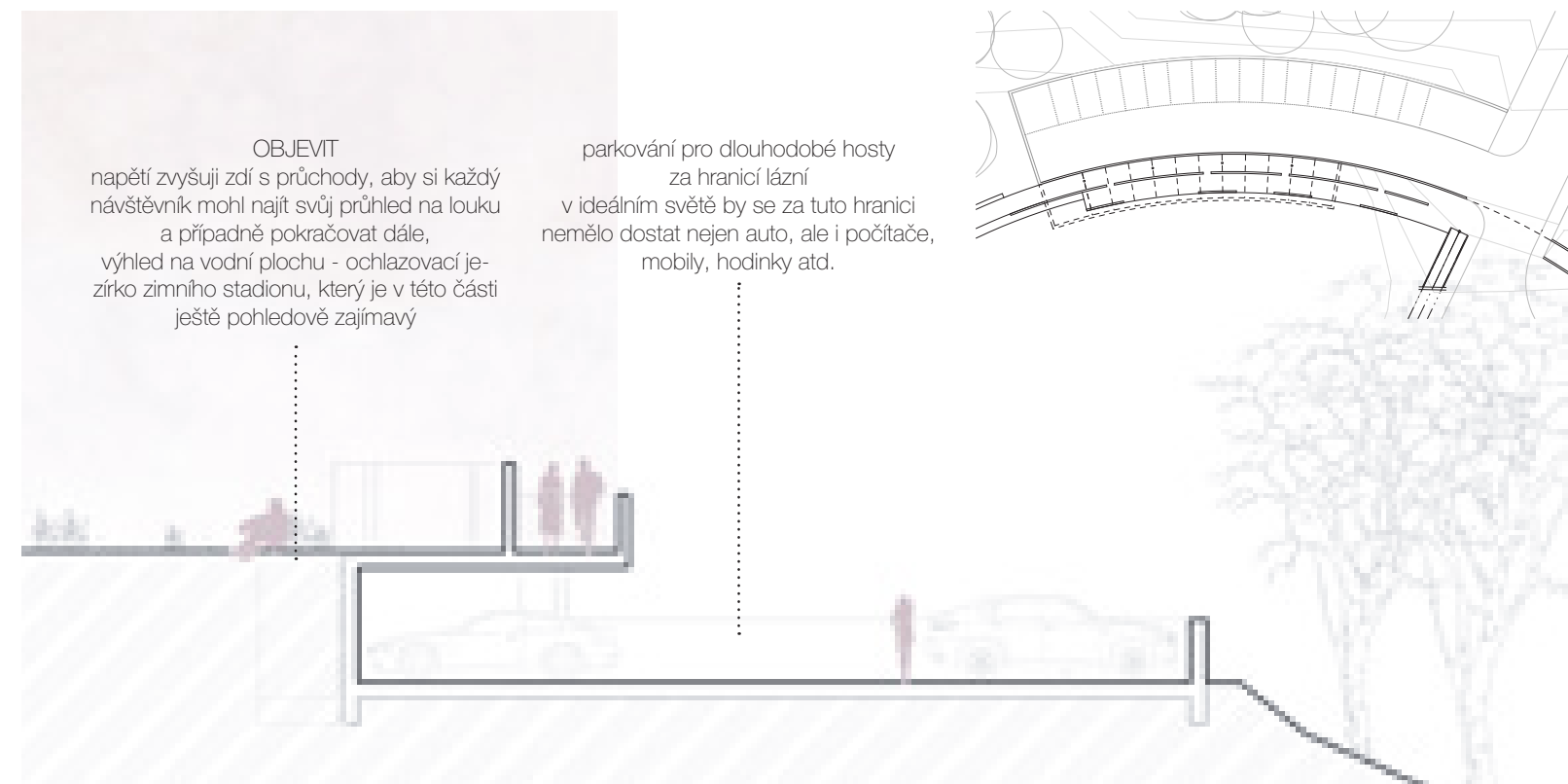

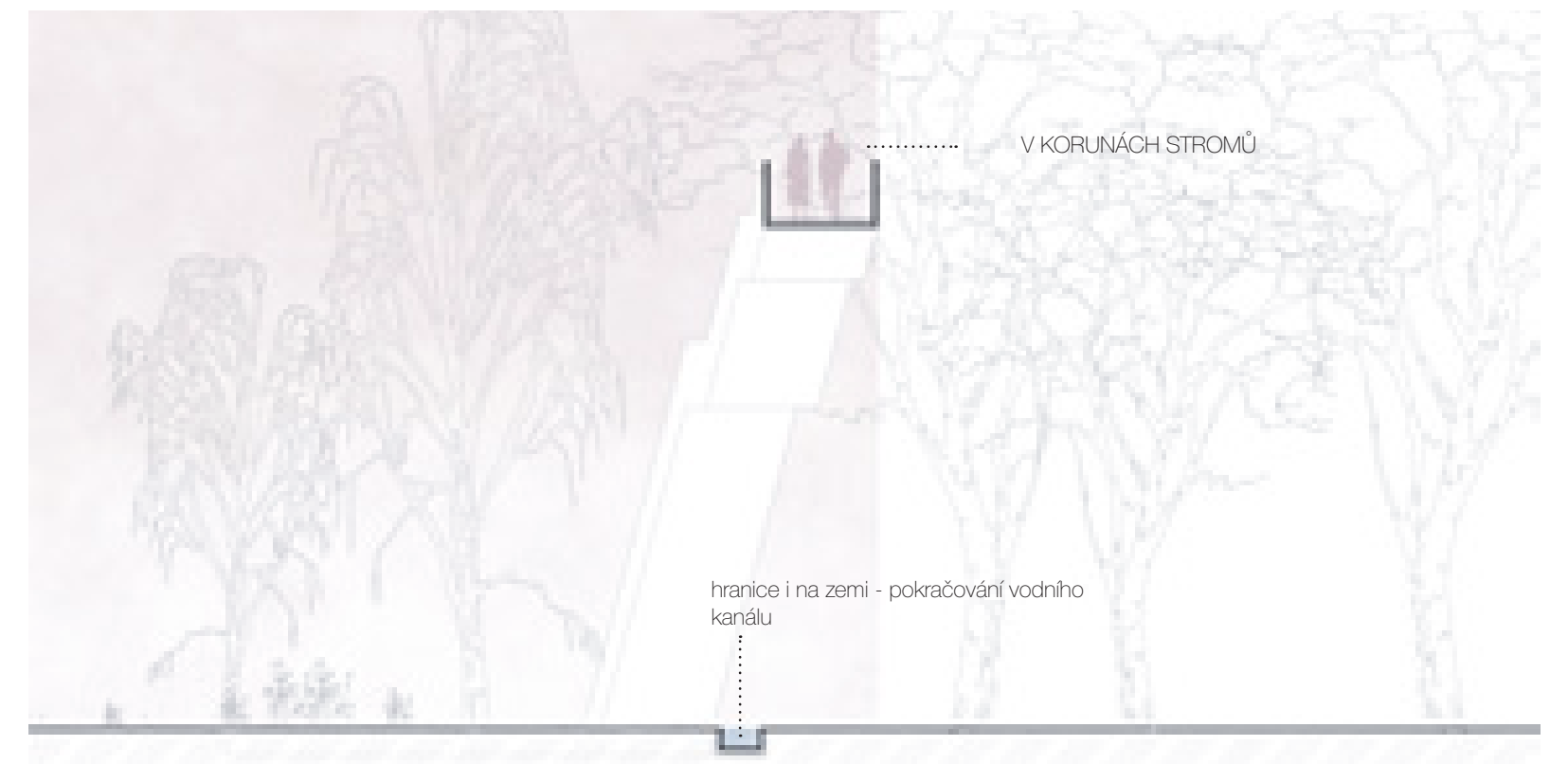
schématický řez A-A

schématický řez C-C

schématický řez B-B

schématický řez D-D

vs.

M_uvnitř - zahrada

Hranice by ztratila svoji sílu, kdyby oddělovala 2 stejné celky. Pakliže mám mít pocit, že se dostávám někam jinam, hranice je rituální čarou, zakterou se vše mění. I já tedy mohu. A zahradamusi.

Před hranicí nechávám stávající džungli, aby kontrast les vs. mýtina/louka byl co nejmarkatnější. Zahrada uvnitř je jemná snová, rozevlátá a musí stále kvést, vonět, překvapovat.

Návrh zahrady není propracován do detailu, ačkoli by si zasloužil, naznačují alespoň zamýšlenou atmosféru a vstupy a směry pohybu.

Cestičky by neměly být taktéž klasické, jako vše v tomto projektu - navrhuji proto měkké cesty zahradou tvořené materiádouškou.

Se stromy uvnitř kruhu šetřím, ačkoli je miluji. Vytvářím pouze pár skupinek bříz, které jsou snad neoptimističtější stromem - brzo raší, pozdě opadáva, bílý kmen a světlá koruna, sen.

I květiny nesou jisté významy, nejdříve jsem chtěla postavit zahradu na květomluvě, nakonec jsem však vsadila na psychologické působení barev. Význam květin umí přečíst jen málokdo, zato barvy působí na většinu lidí.

základní barevnice mimo zelené je tedy:

_růžová

jako volnost a zároveň energie — něžná aktivita
Symbolizuje lásku, náklonnost a oddanost v srdeční úrovni, bez pudové smyslnosti. Je to barva něhy, jemnosti a oddanosti.

_bílá

je spojená s představou nevinnosti a čistoty, osvobození, absolutní svobody, nových začátků.

_světle modrá/fialková

působí přívětivě, vyvolává představu oblohy a vzduchu, ticha a touhy. Evokuje bezstarostné veselí, neklade žádné nároky a v ničem se neangažuje.

průběhem roku se zahrada přirozeně mění:

_jaro

jarní zahrada je založena na zlaňujících cibulovinách - sněženkách a narcisu bílém.

_léto

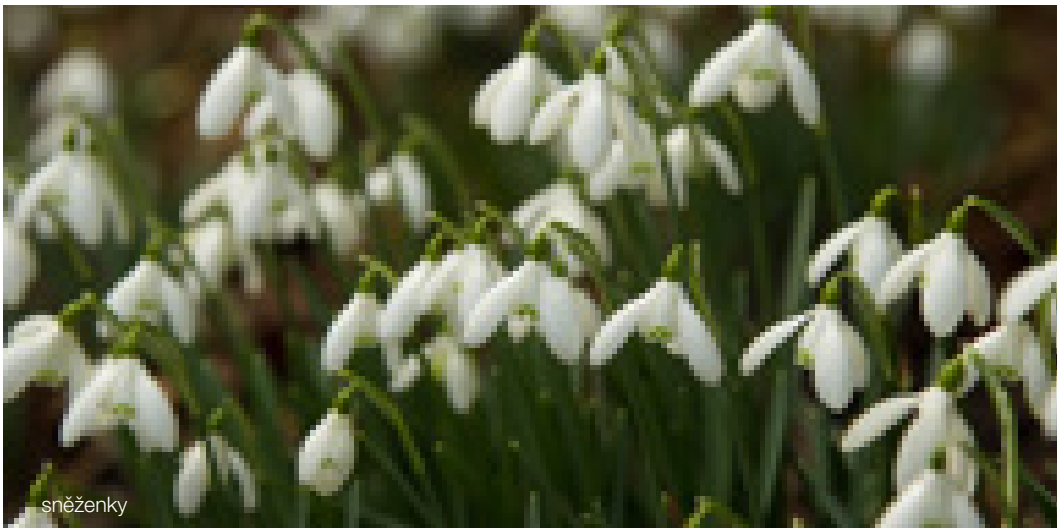
v létě se dostává ke slovu základní barevnice v bělavorůžovo modrofialových tónech.
Za bílé květiny např. kopretiny, třapatky.
Za růžové např. kopretiny, třapatky, česneky.
Za modrofialové např. šanty kočičí, šalvěje a levandule.

_podzim a zima

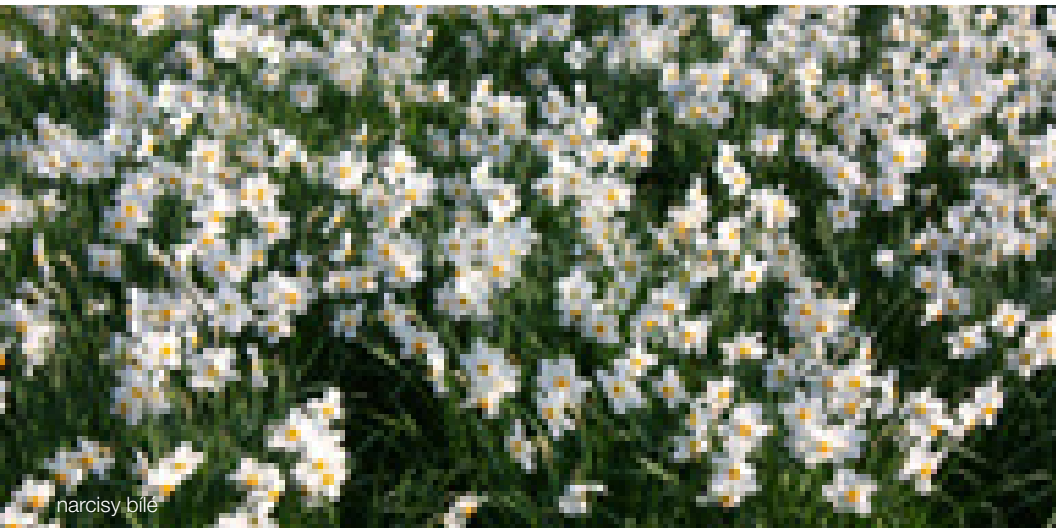
je ve znamení trav. Molinií a deschampsii.

- základní stezka po hranici
- směr pohybu po zpevněném povrchu
- rychlé materiádoučkové cestičky
- toulavé materiádoučkové cestičky (schéma)
- navrhovaný areál

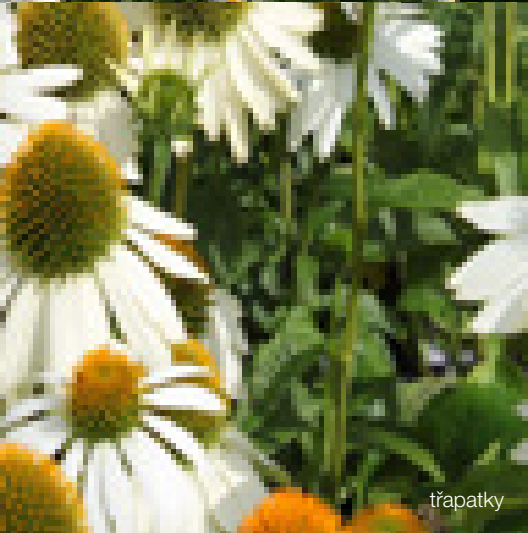
sněženky

narcisy bílé

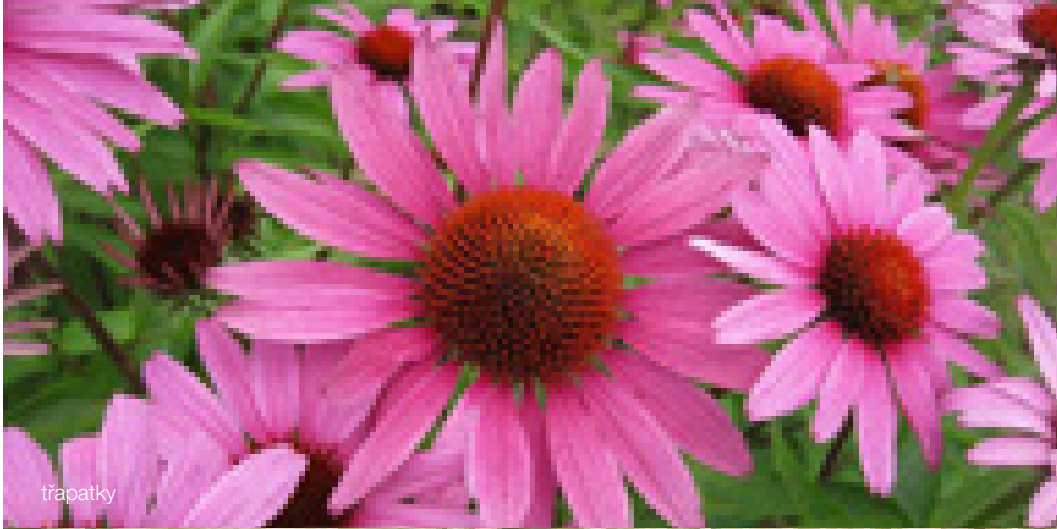
kopretiny

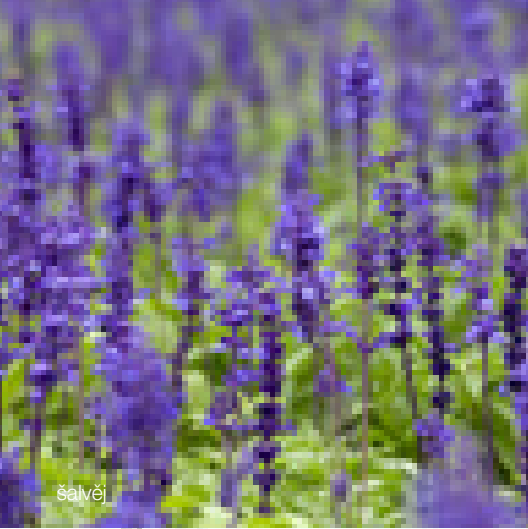
třapatky

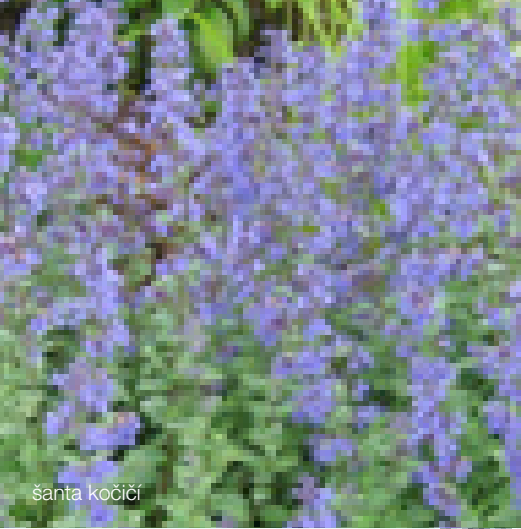
materídouška

třapatky

šalvěj

šanta kočičí

deschampsia

molinia

atmosféra podobná jako v této krásné zahradě od Pieta Oudorfa v Bonnu

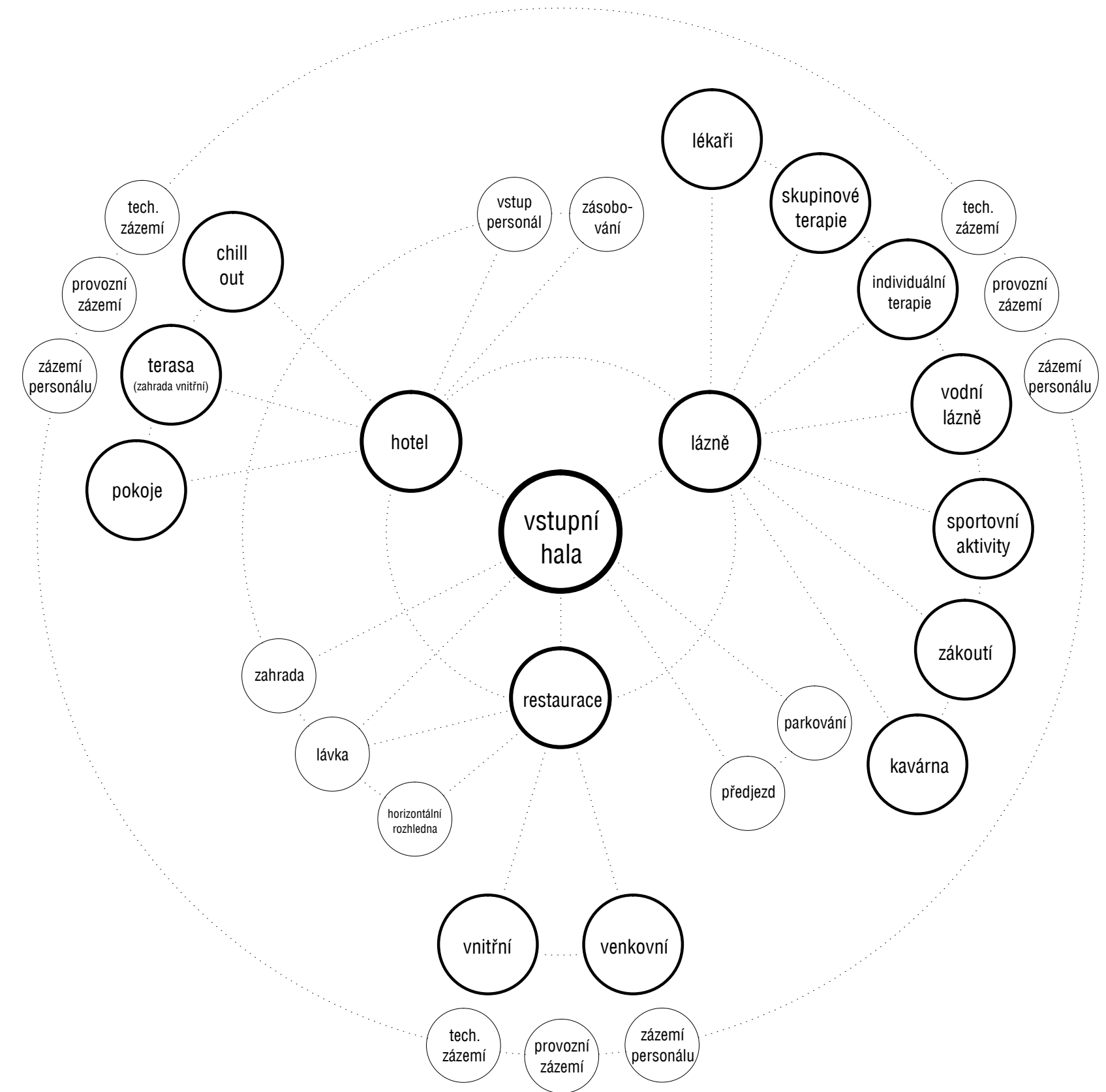
S_domy

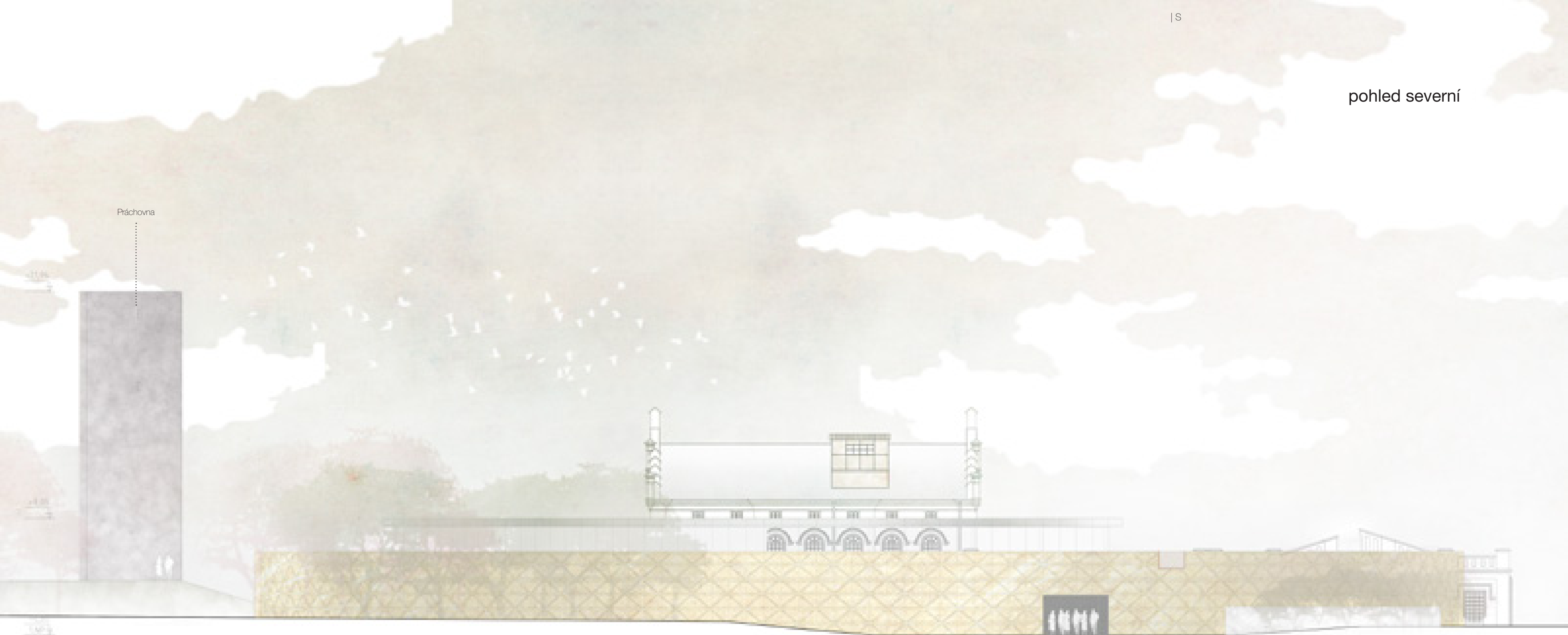
Stavebně je tvoří několik objektů – stávající objekt mlýna, novostavba lázní s podzemním zázemím. Všechny objekty jsou navzájem propojeny.

Největší pozornost však samozřejmě strhává nový objekt lázní s mlýnem. Zlatavá kružnice je symbolem okolo bělavého mlýna a skrývá v sobě vstupní lobby, hotel s 31 pokoji, vodní lázně a další léčebné procedury. Do mlýna jsem umístila procedury a terapie, které nejsou „vlhké“ – cvičení, skupinové terapie a ordinace, ale také četné individuální skryše – temné komory, válečí stany a odpočinkové ostrůvky, komín cesty bolestí, aj.

Hlavní objekt mlýna jsem se snažila co nevíce uchránit, očistit a ponechat v něm i původní konstrukci, která není v tam dezolátním stavu jako ve zbylých objektech. Tam ji nahrazuji novou ocelovou konstrukcí. Propadlou část mlýna nechávám bez přepatrování a doplňuji do něj objekt individuální terapie.

Nový objekt (hlavně) hotelu se stal největším oříškem – jak skloubit výchozí podmínky – jedinou možnou příjezdovou cestu, požadavek na hezký výhled, dostatečné zázemí, vše v jednom celku...

Práčovna

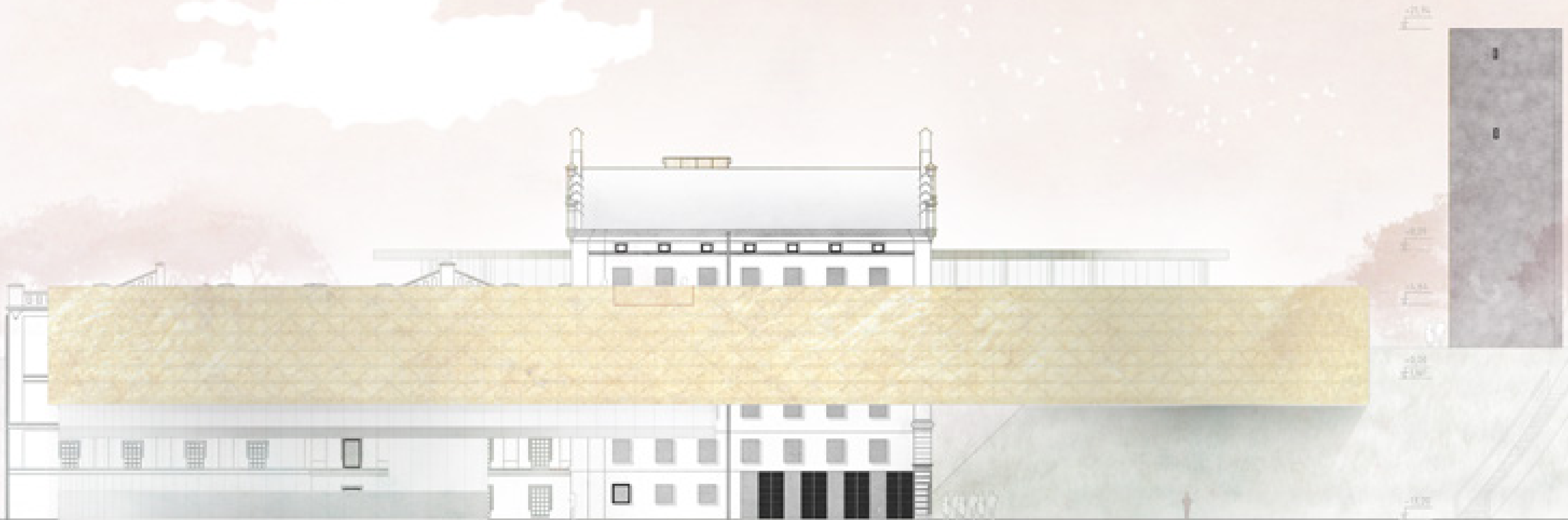
pohled západní

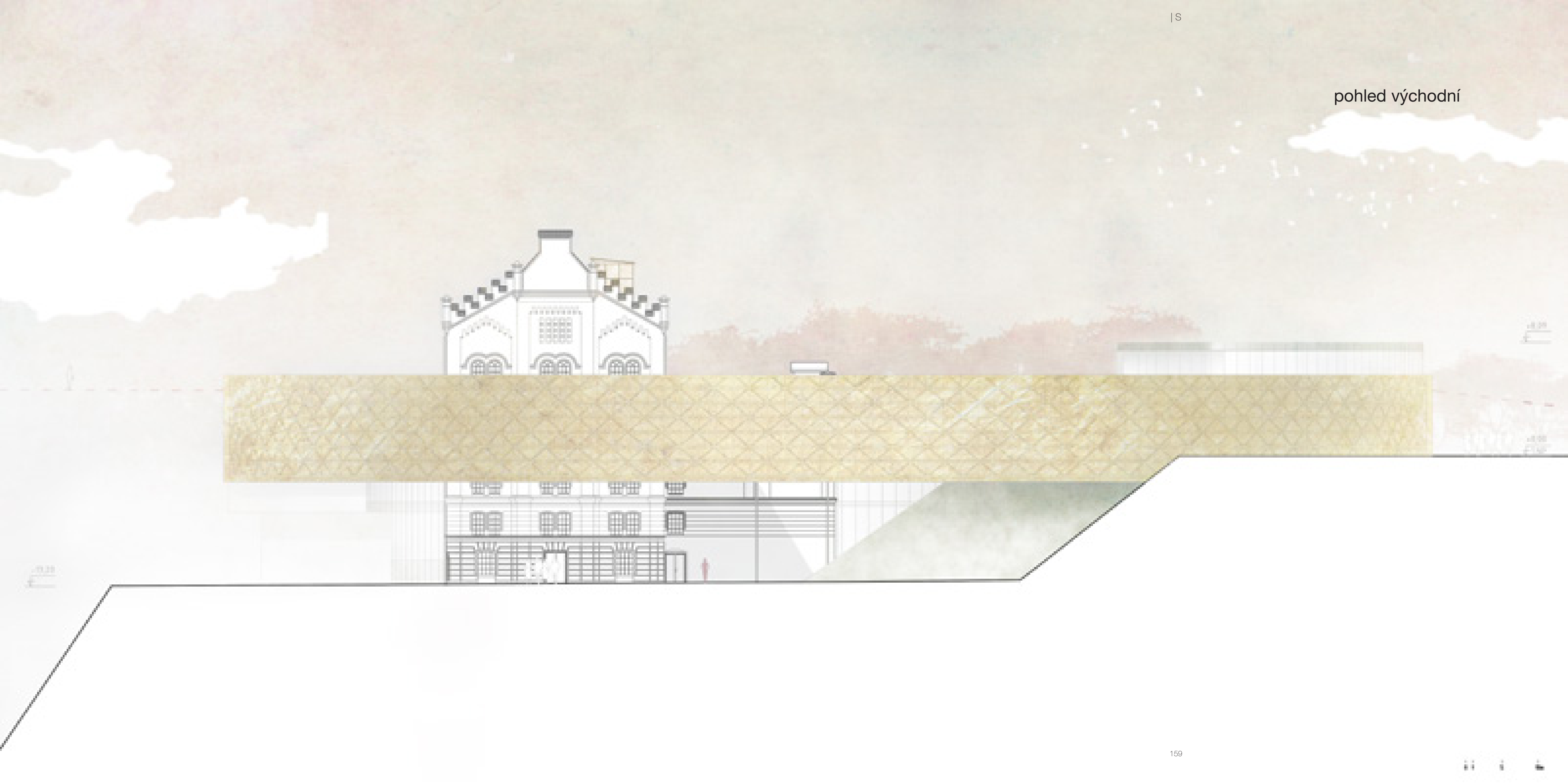
průchod do zahrady

pohled jižní

pohled východní

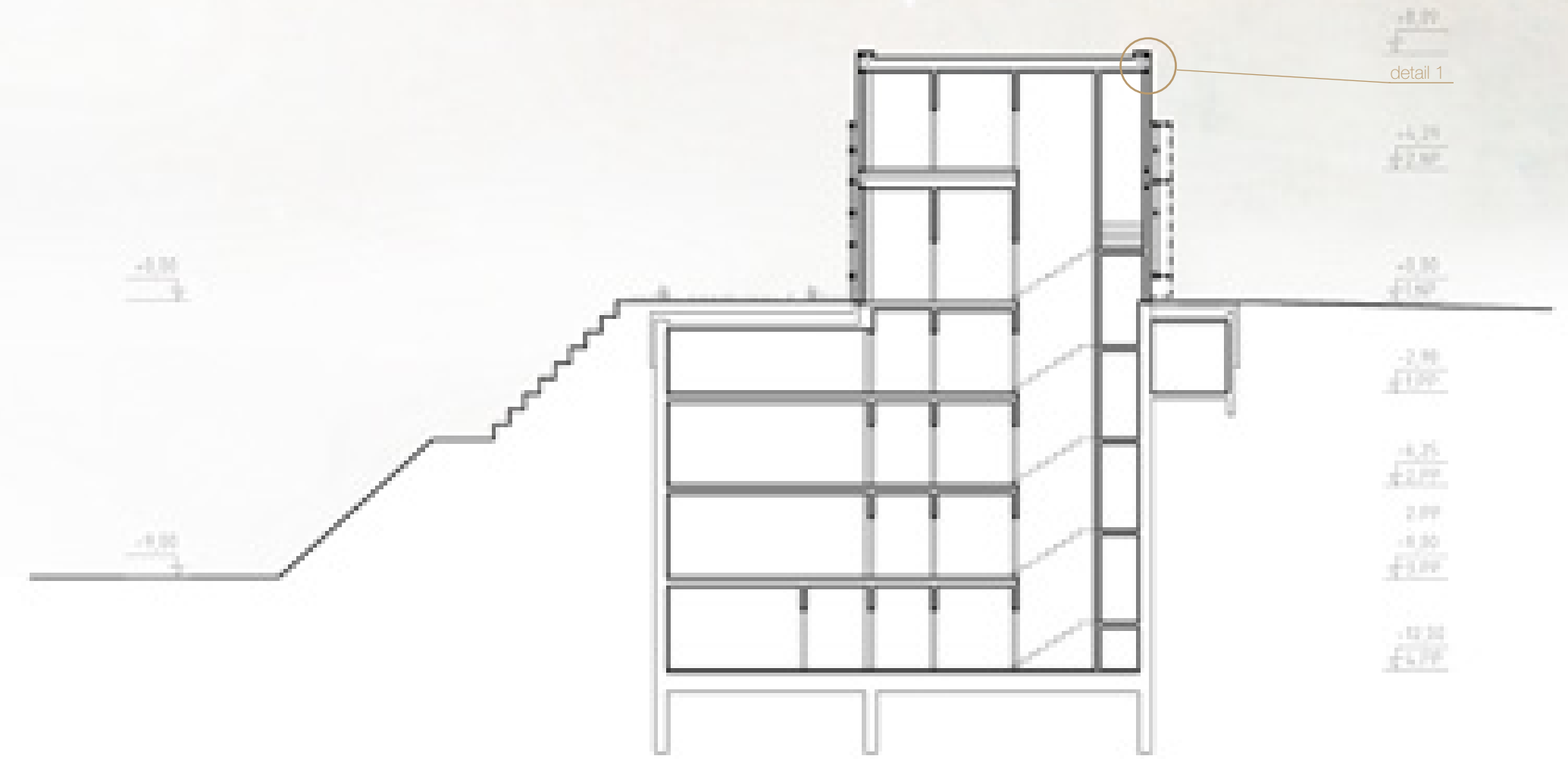
1/100

řezopohled A-A

Magda Loh
2020

řez B-B

řezopohled C-C

2.NP

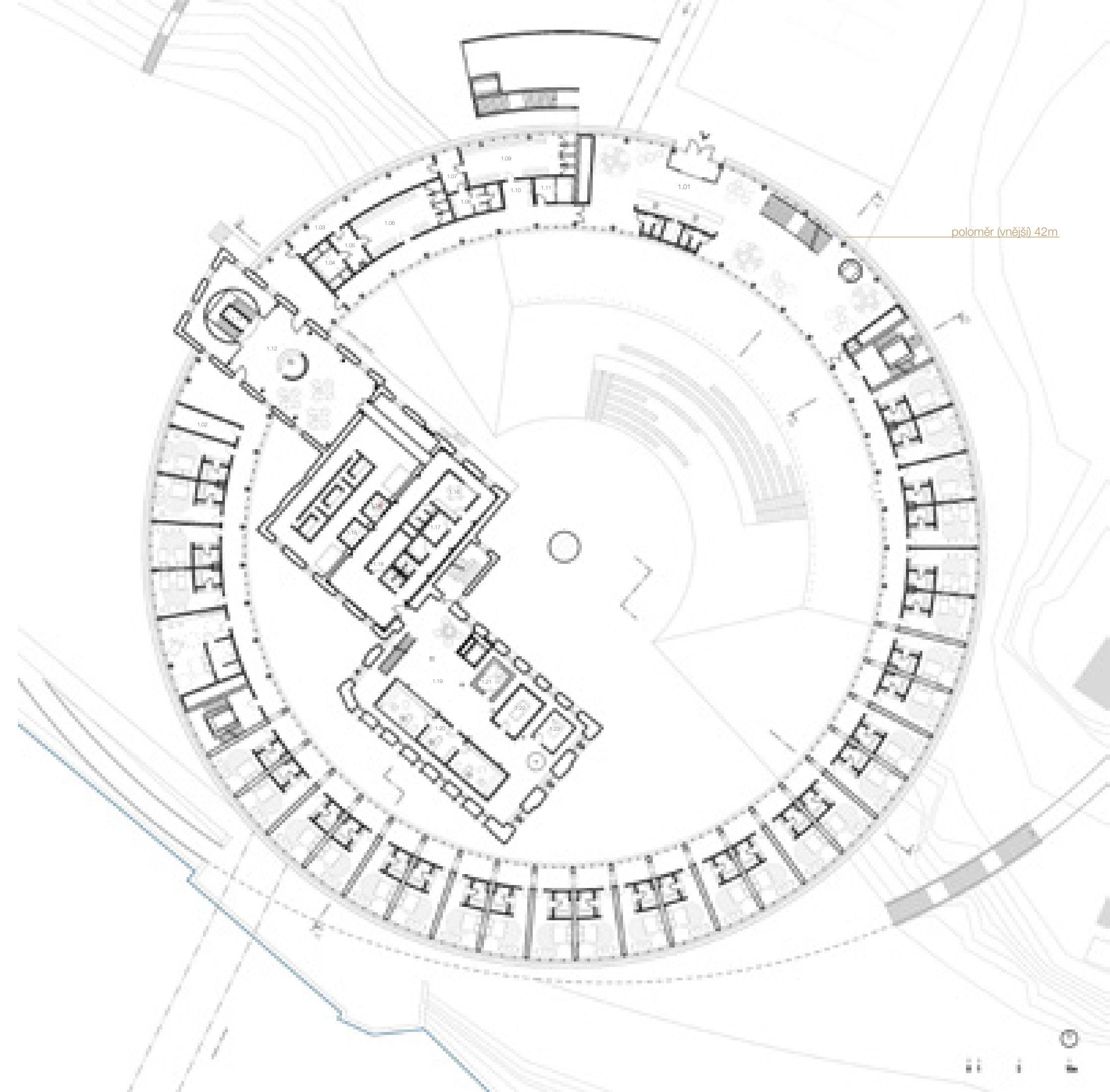
restaurace jako atrakce
při cestě přes řeku, ale
také s tím nejkrásnějším
výhledem na město a
kostel sv. Bartoloměje

- 2.01 hlavní prostor restaurace
- 2.02 příprava
- 2.03 zázemí zaměstnanců
- 2.04 prostor pro kreativní a skupinové terapie (variabilní)

1.NP

- 1.01 vstupní hala
- 1.02 úklid
- 1.03 čistá chodba
- 1.04 umývárna muži
- 1.05 chodba
- 1.06 šatna muži
- 1.07 chodba
- 1.08 umývárna ženy
- 1.09 šatna ženy
- 1.10 úprava
- 1.11 převlékácí místnost s toaletou pro invalidu

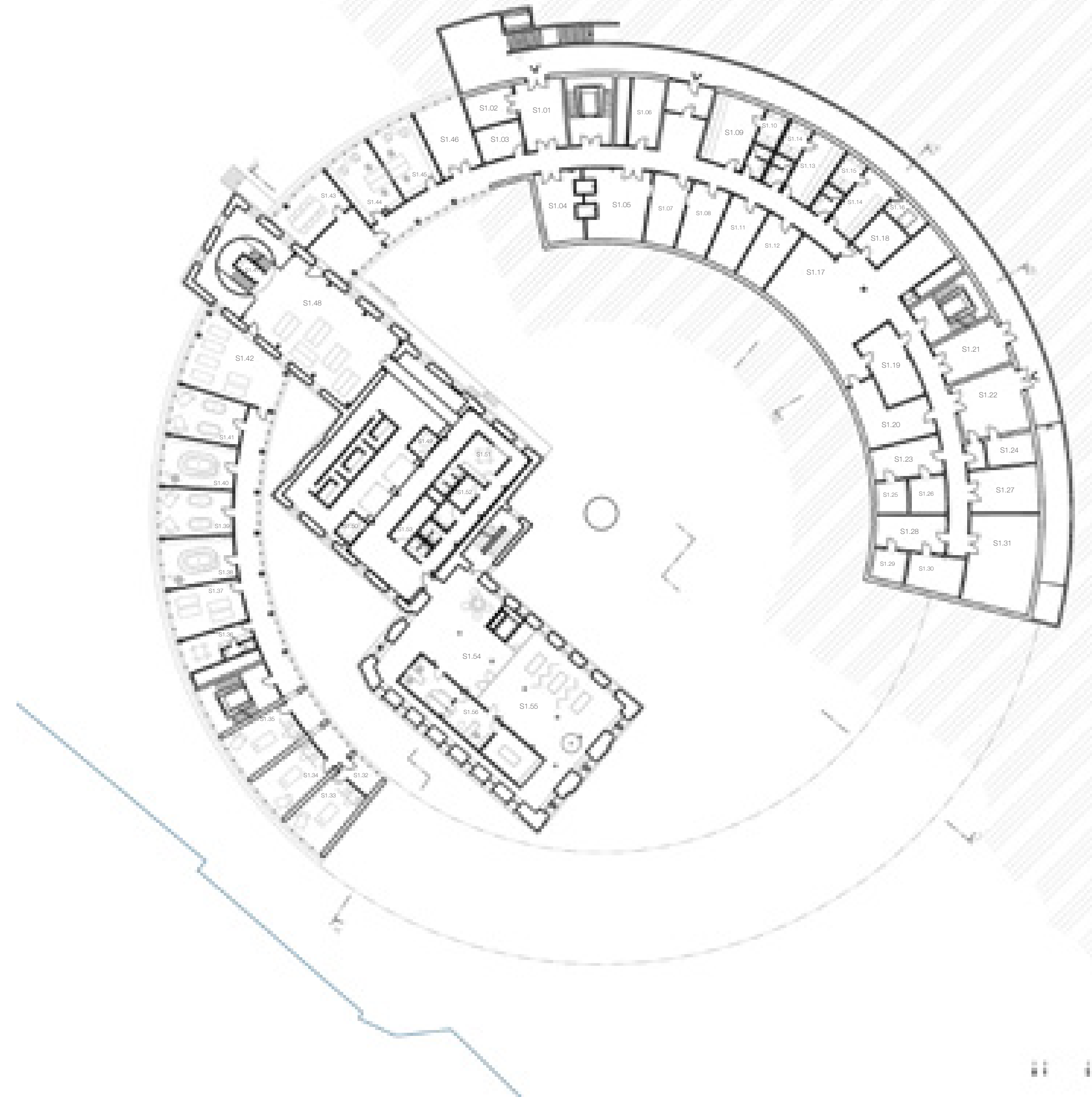
- 1.12 minirecepce lázní
- 1.13 schodiště návštěvníci
- 1.14 černá komora (lehátko + buben)
- 1.15 černá komora (lehátko + buben)
- 1.16 zázemí zaměstnanců
- 1.17 úklid
- 1.18 sklad pomůcek
- 1.19 prostor psychosomatických lékařů
- 1.20 box ordinací a sestry
- 1.21 individuální muzikoterapie
- 1.22 bicom
- 1.23 bicom

1.PP

S1.01 manipulace
 S1.02 sklad
 S1.03 sklad
 S1.04 praní prádla
 S1.05 čisté prádlo
 S1.06 VZT CHÚC
 S1.07 žehlení
 S1.08 sklad čisté prádlo
 S1.09 šatna
 S1.10 umývárna
 S1.11 sklad
 S1.12 sklad
 S1.13 šatna
 S1.14 umývárna
 S1.15 černá komora (lehátko + buben)
 S1.16 technická místnost výtahu
 S1.17 vana
 S1.18 mytí černé nádobí
 S1.19 mytí bílé nádobí
 S1.20 denní sklad
 S1.21 odpady
 S1.22 manipulace
 S1.23 příprava masa
 S1.24 obaly
 S1.25 mrazicí místnost
 S1.26 chladicí místnost
 S1.27 sklad nápojů
 S1.28 příprava zeleniny aj.
 S1.29 mrazicí místnost
 S1.30 chladicí místnost
 S1.31 sklad potravin
 S1.32 příprava parafínu
 S1.33 parafín
 S1.34 masáž
 S1.35 masáž
 S1.36 zázemí zaměstnanců
 S1.37 oxy
 S1.38 hydromasáž
 S1.39 výluhy
 S1.40 hydromasáž
 S1.41 výluhy
 S1.42 odpočívárna
 S1.43 administrativa

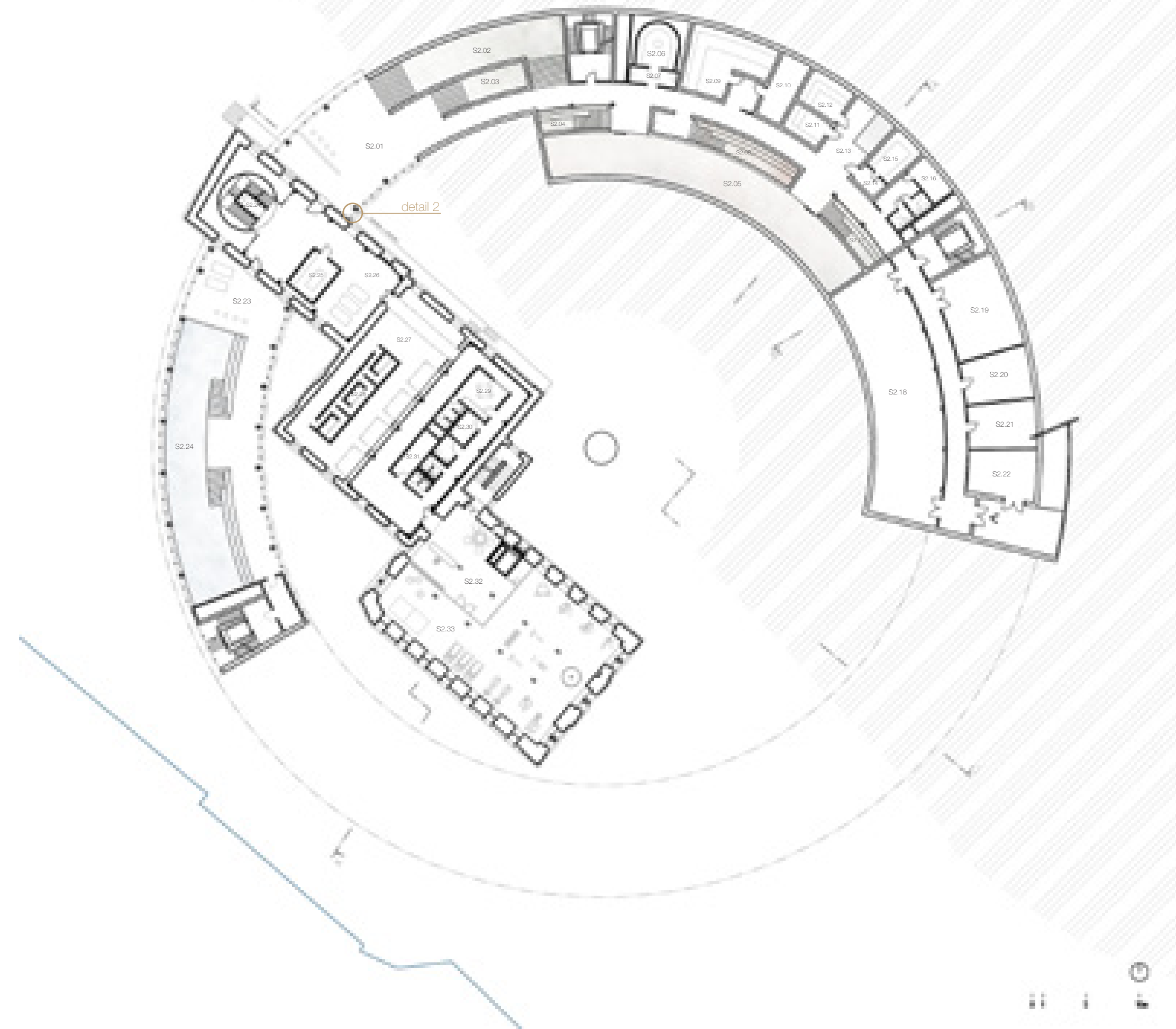
S1.44 administrativa
 S1.45 administrativa
 S1.46 sklad
 S1.47 schodiště návštěvníků
 S1.48 odpočívárna (stany)
 S1.49 černá komora (lehátko + buben)
 S1.50 černá komora (lehátko + buben)
 S1.51 zázemí zaměstnanců
 S1.52 úklid
 S1.53 sklad pomůcek
 S1.54 prostor osteopatie
 S1.55 terapeutická část - lehátka/ léčebný tělocvik
 S1.56 box osteopata

2.PP

- S2.01 temná bazénová část
- S2.02 jeskyně
- S2.03 bublinkový bazén
- S2.04 ledový bazén
- S2.05 barevný bazén
- S2.06 rapsul
- S2.07 očista
- S2.08 květinový bazén
- S2.09 laconium
- S2.10 technická místnost
- S2.11 solná pára
- S2.12 bylinná pára
- S2.13 ochlazení
- S2.14 příprava sauna
- S2.15 sauna
- S2.16 úklid
- S2.17 horký bazén
- S2.18 VZT
- S2.19 předávání tepla
- S2.20 rozvodna SLP
- S2.21 rozvodna NN
- S2.22 náhradní zdroj
- S2.23 světla bazénová část

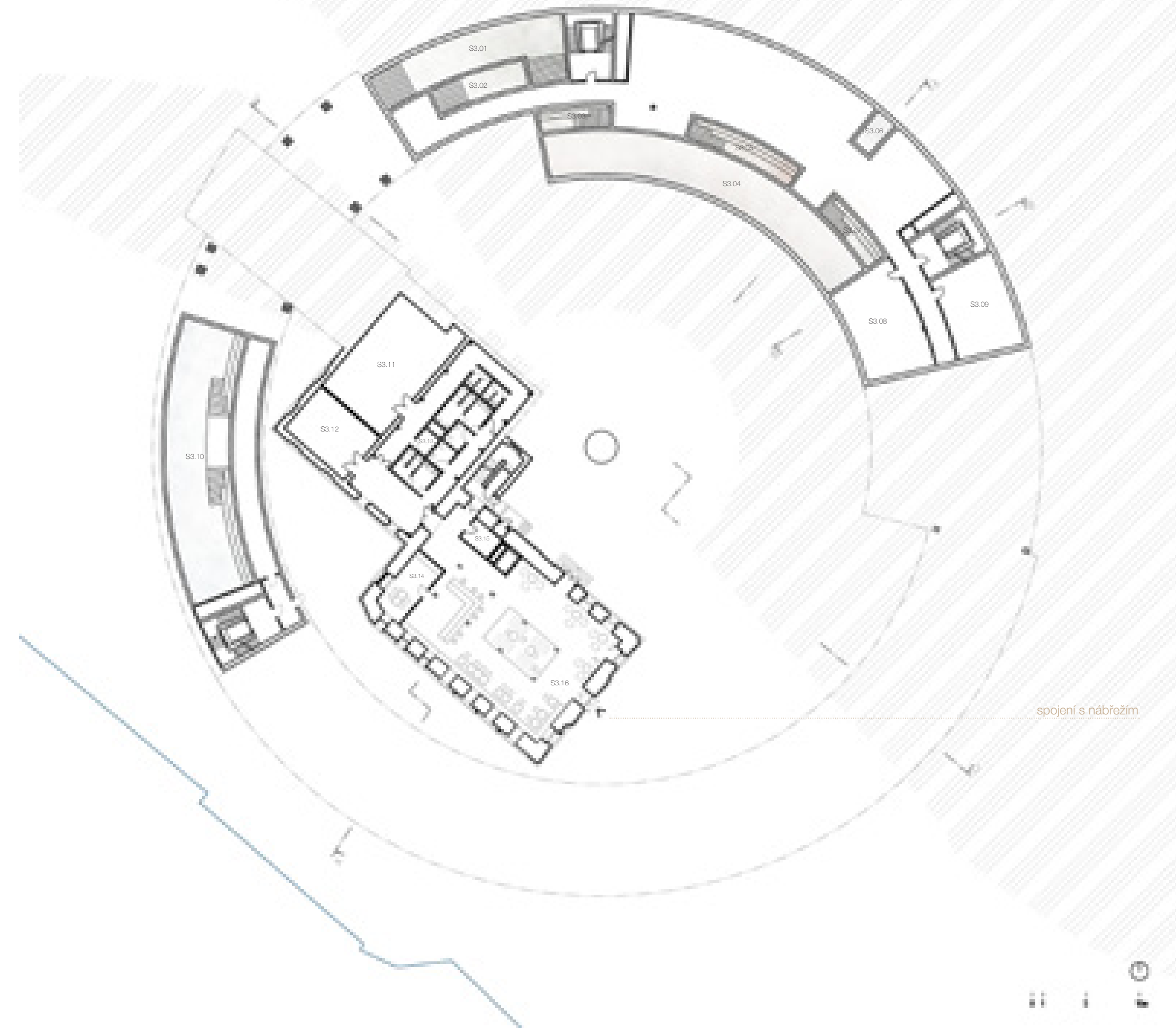
- S2.24 schodiště návštěvníků
- S2.25 první pomoc
- S2.26 odpočívárna
- S2.27 atrium
- S2.28 zlatý komín (bolest, uklidnění, nová síla)
- S2.29 zázemí zaměstnanců
- S2.30 úklid
- S2.31 sklad pomůcek
- S2.32 recepce fitness
- S2.33 fitness

3.PP

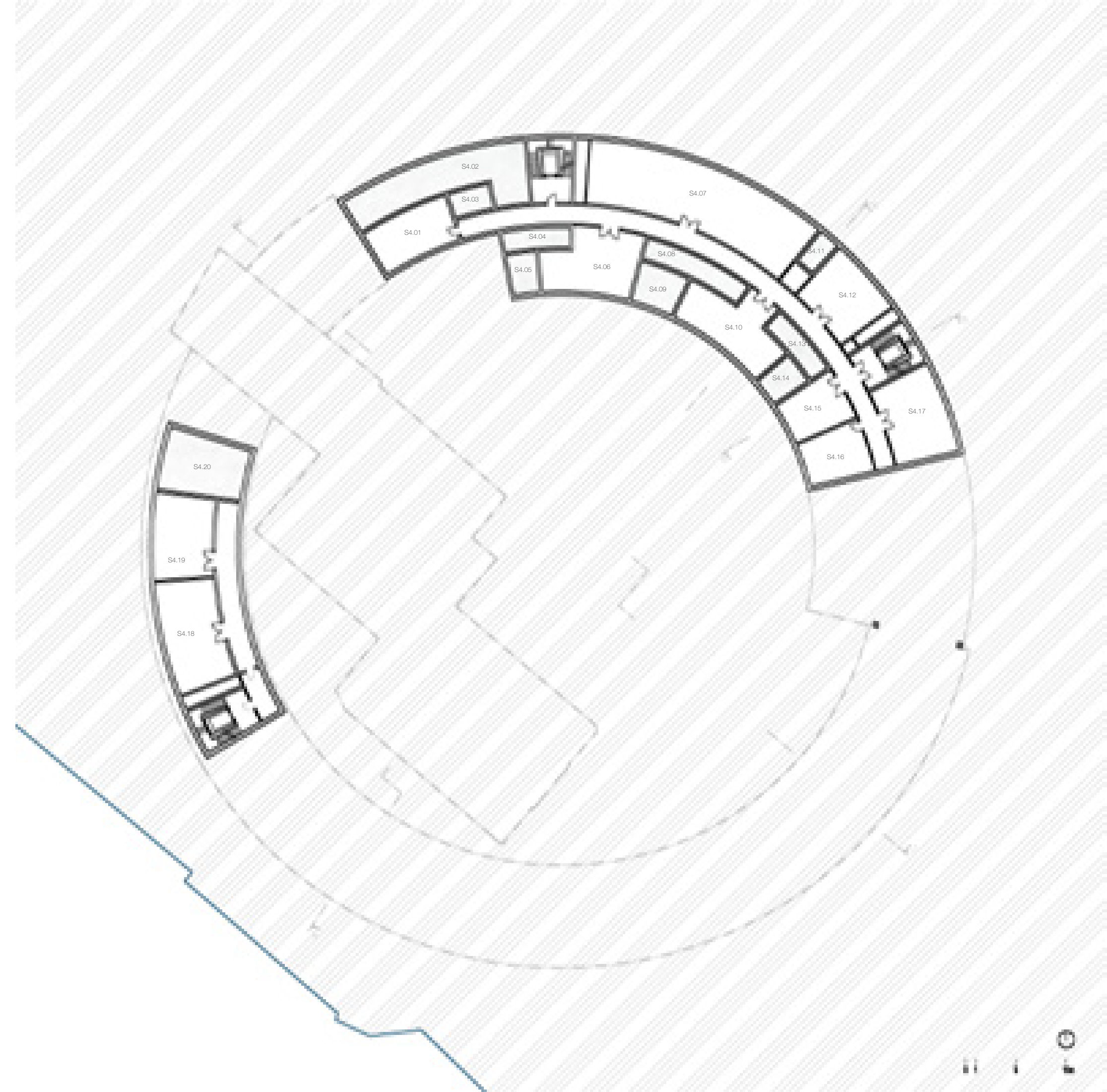
S3.01 dno bazénu
 S3.02 dno bazénu
 S3.03 dno bazénu
 S3.04 dno bazénu
 S3.05 dno bazénu
 S3.06 dno bazénu
 S3.07 dno bazénu
 S3.08 VZT
 S3.09 sklad
 S3.10 dno bazénu

S3.11 TZB mlýna
 S3.12 sklad
 S3.13 úklid
 S3.14 zázemí zaměstnanců
 S3.15 sklad
 S3.16 kavárna

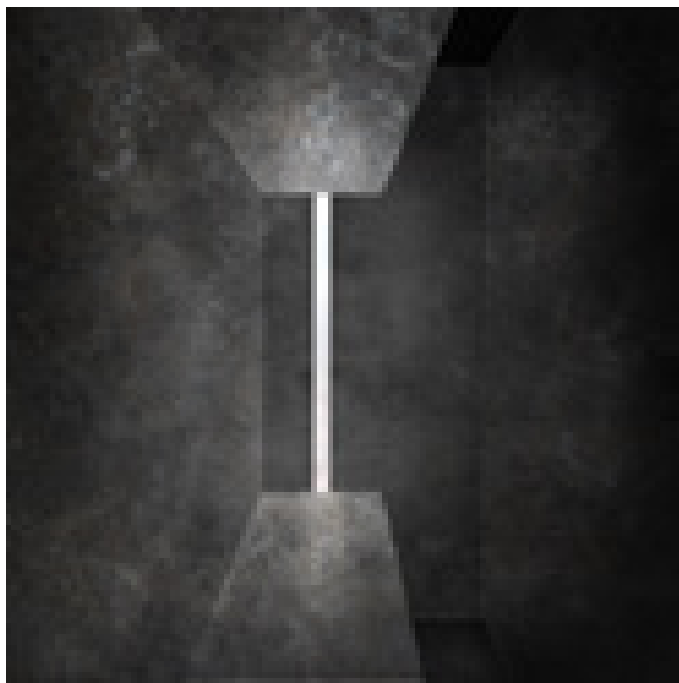
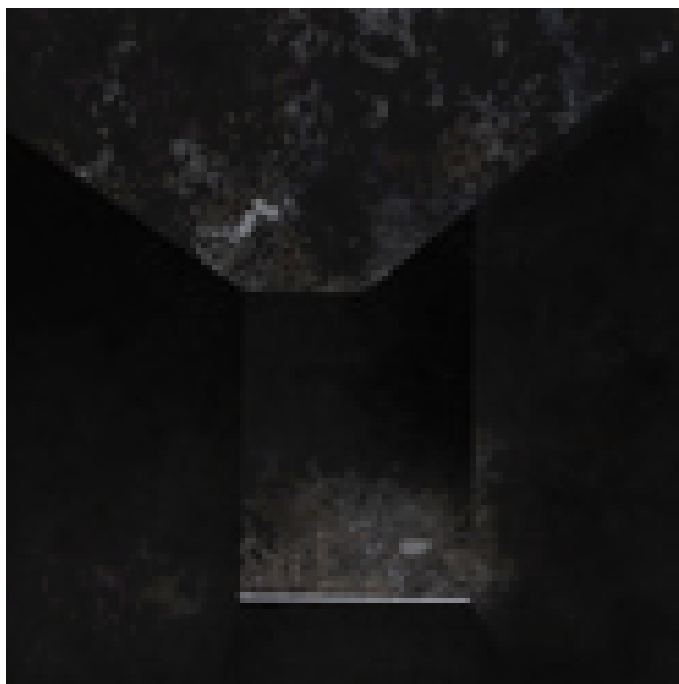
4.PP

- S4.01 úprava vody
- S4.02 akumulční nádrž
- S4.03 akumulční nádrž
- S4.04 akumulční nádrž
- S4.05 akumulční nádrž
- S4.06 úprava vody
- S4.07 VZT
- S4.08 akumulční nádrž
- S4.09 akumulční nádrž
- S4.10 úprava vody
- S4.11 akumulční nádrž
- S4.12 VZT
- S4.13 akumulční nádrž
- S4.14 akumulční nádrž
- S4.15 sklad
- S4.16 údržba
- S4.17 chlazení
- S4.18 VZT
- S4.19 úprava vody
- S4.20 akumulční nádrž

v hlavním objektu mýna navrhuji pouze nezbytné opravy a prostor nechávám ve své kráse
ilustrační obrázek z fitness

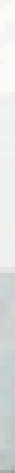

historické centrum města

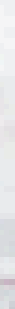
mezinárodní železniční trať

Formánskovský mlýn

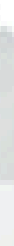
navrhovaná lávka (od mlýna k mlýnu) o
délce 92m ve výšce 25m nad hladinou
Labe

navrhovaná hmota - v této části hotelové
pokoje mající rozostřený výhled na město
a kostel sv. Bartoloměje

Podskalský mlýn

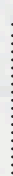

< směr vlakové nádraží

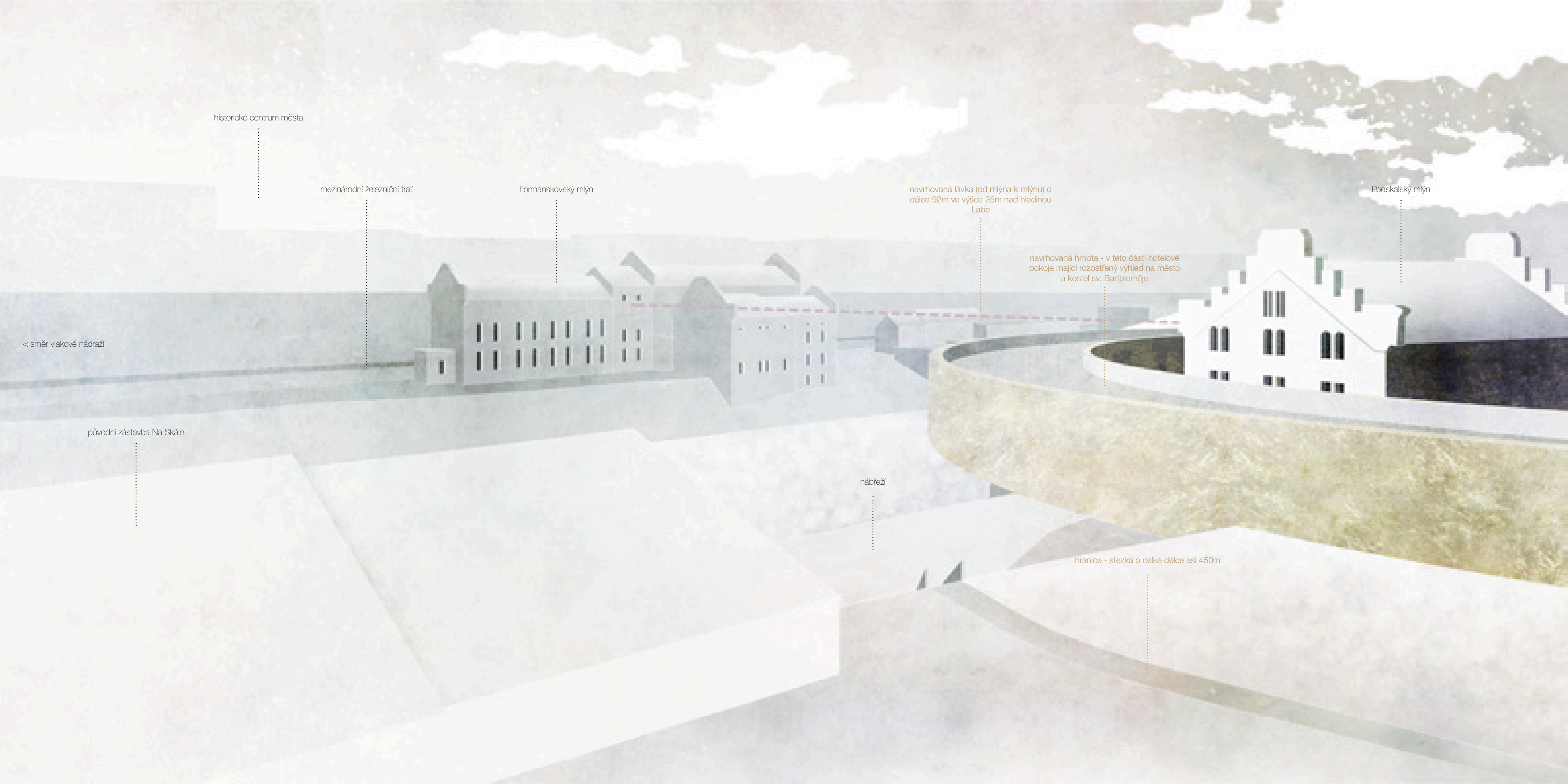
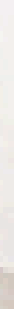
původní zástavba Na Skále

nábřeží

hranice - stezka o celkové délce asi 450m

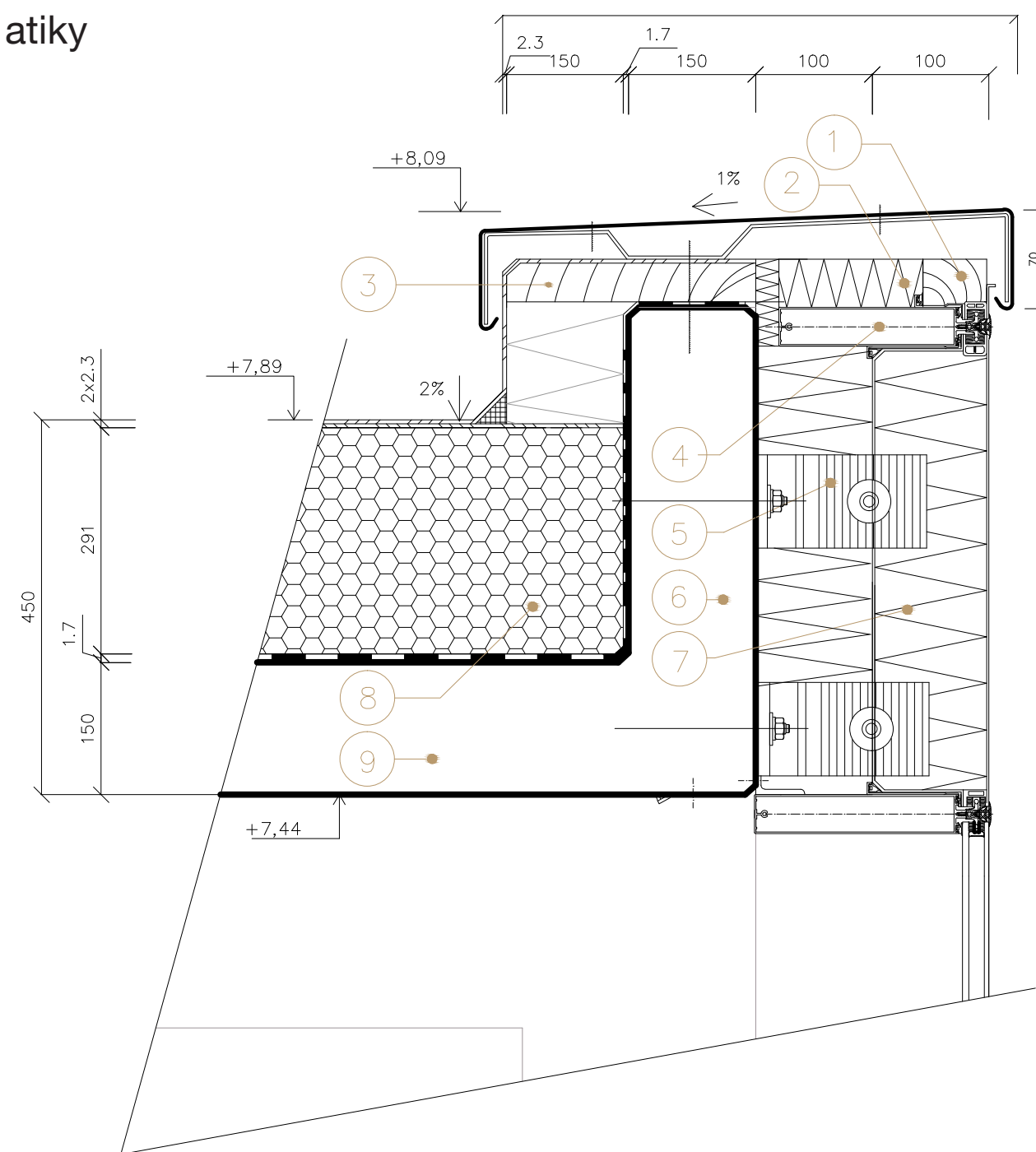

náplň objektu

			počet	os.	
hotel	lobby		1		
	pokoje		31	62	
lázně	lékaři	psychosomatik	2	2	
		osteopat	1	2	
	skupinové terapie	kreativní terapie	1	10	
		skupinový tělocvik	1	6	
	individuální terapie	parafín	1	1	
		oxy	1	4	
		masáže	2	2	
		výluhy	2	4	
		hydromasáž	2	2	
		muzikoterapie	1	1	
		bicom	2	2	
		vodní lázně	bílý bazén	1	25
			černý bazén	1	25
			jeskyně	1	8
	vířivý bazén		1	4	
	ledový bazén		1	2	
	květinový bazén		1	4	
	horký bazén		1	2	
	sportovní aktivity zákoutí	rapsul	1		
		laconium	1		
		bylinné páry	1		
		solné páry	1		
		sauna	1		
		fitness	1	14	
		černá místnost	4		
		zlatý komín	1		
		stany	5		
čítárna		1			
			120		
restaurace	kavárna			42	
parkování	bar		počet	os.	
	vnitřní		1	6	
	venkovní		1	80	
			1	?	
				86	
				40	

detail 1 - detail atiky

M 1:8

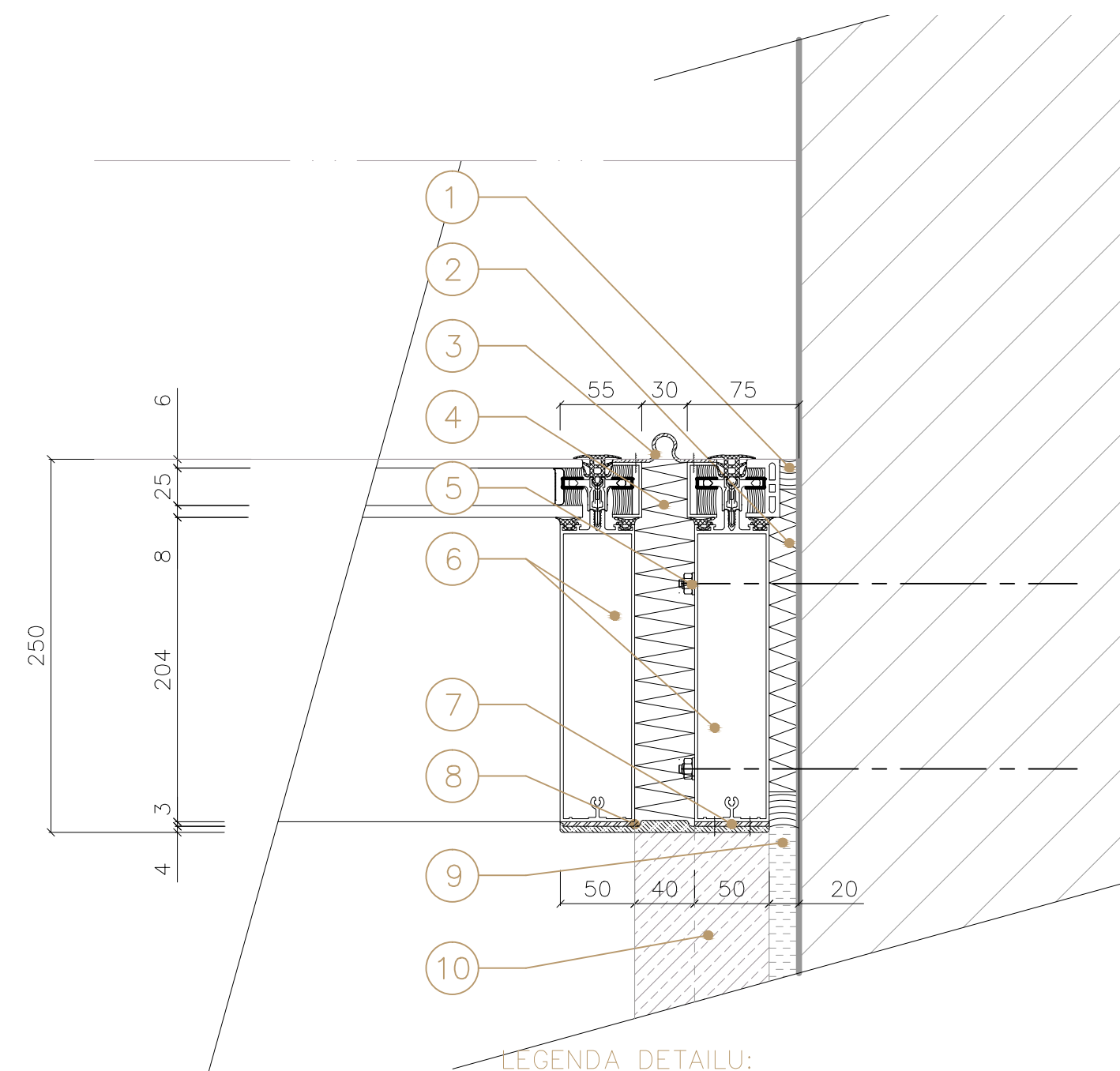

LEGENDA DETAILU:

1. DŘEVĚNÝ PRVEK
2. TI VLOŽKA
3. KRYTÍ ATIKY-DŘEVĚNÁ DESKA
4. SCHŮCO STRUKTURÁLNÍ RÁM
5. SCHŮCO KOTEVNÍ PROFIL "U"
6. NOSNÁ KOSTRUKCE ATIKY
7. SENDIČOVÝ PRVEK S LÍCOVOU VRŠVOU Z NEPRŮHLEDNÉHO SKLA VYPLNĚNÍ TEPELNOU IZOLACÍ
8. ZATEPLENÍ ATIKY - PU TL.150MM
9. ŽB DESKA

detail 2 - napojení nového objektu ke starému v 2.PP

M 1:4

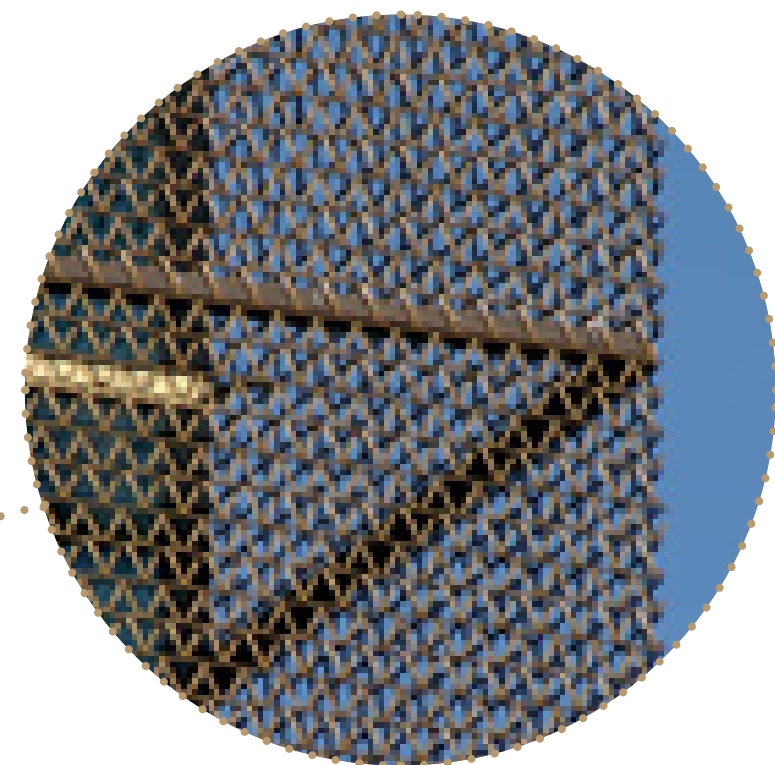
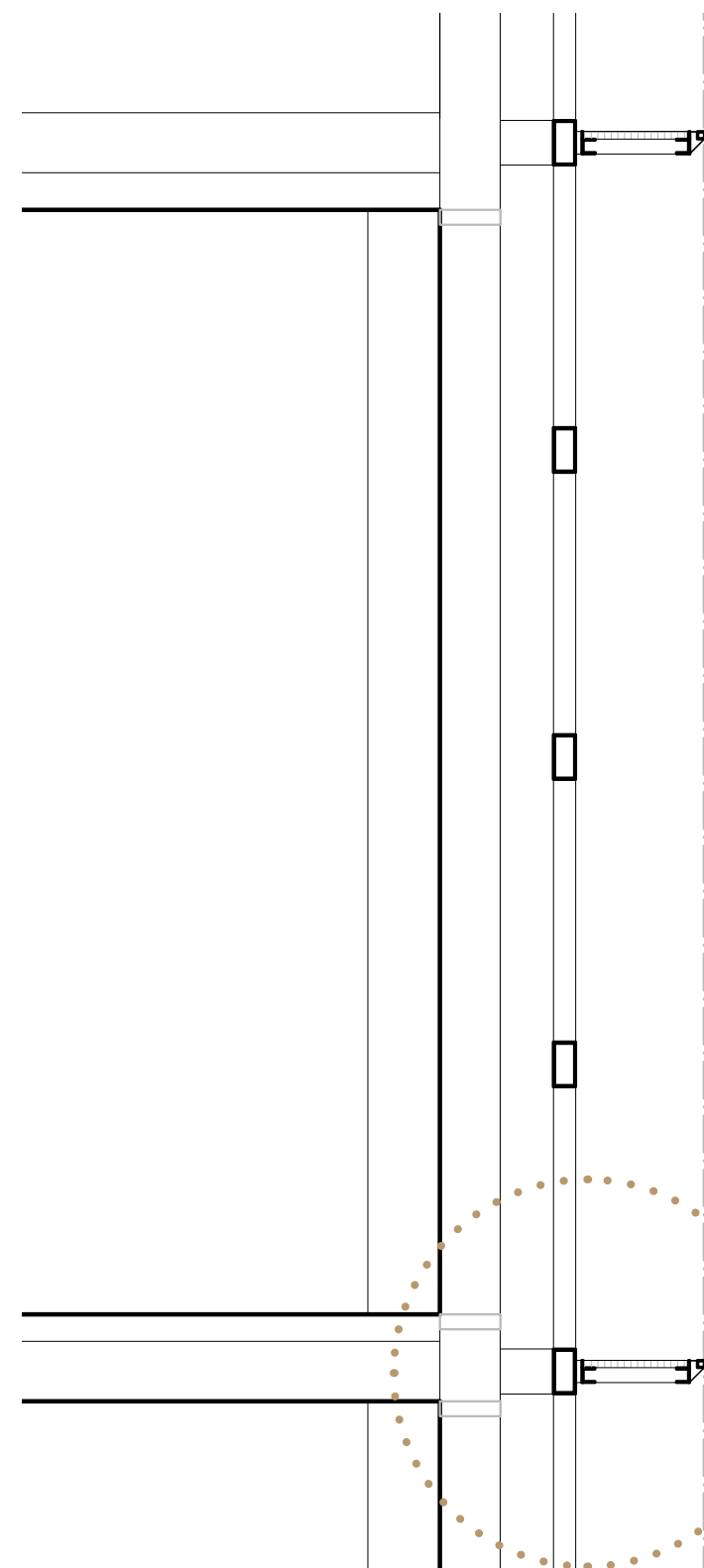

LEGENDA DETAILU:

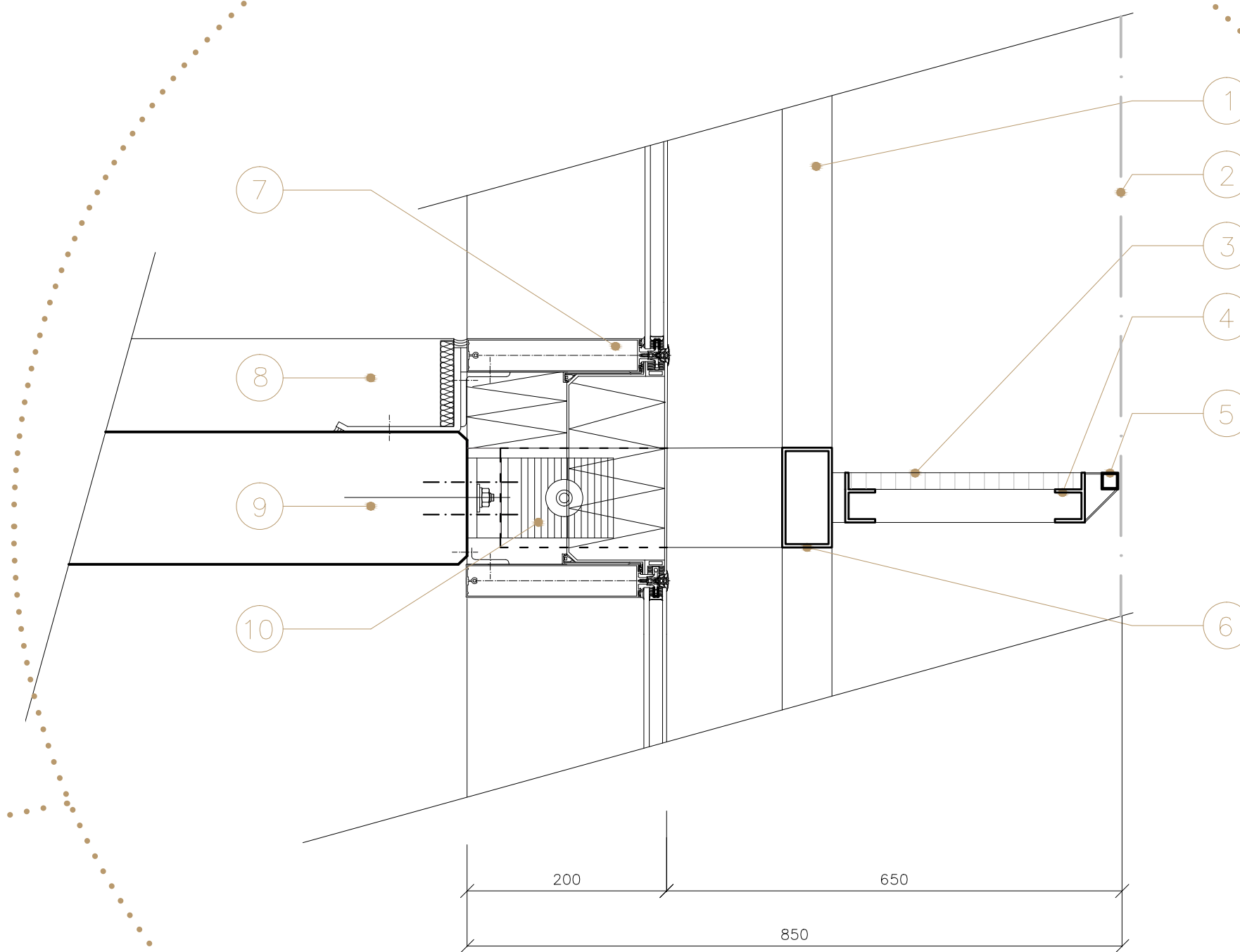
1. ZATMELENÍ STRUKTURÁLNÍM TMELEM
2. PRUŽNÁ VLOŽKA
3. KRYCÍ PLECHOVÝ PROFIL UMOŽŇUJÍCÍ POHYB VE VŠECH SMĚRECH
4. PRUŽNÁ VÝPLŇ MEZERY MEZI PROFILY TL. 40MM
5. KOTEVNÍ ŠROUB
6. SCHŮCO STRUKTURÁLNÍ RÁM
7. PRUŽNÁ PODLOŽKA
8. KRYCÍ HLÍNKOVÝ PROFIL KOTVENÝ POUZE K JEDNOMU RÁMU
9. PRUŽNÁ VLOŽKA
10. PŘECHODOVÝ PÁSEK UMOŽŇUJÍCÍ POHYB VE VŠECH SMĚRECH KRYTÝ NÁŠLAPNOU VRŠTOU PODLAHY

detail 3 - architektonický detail fasády

M 1:25, M 1:8

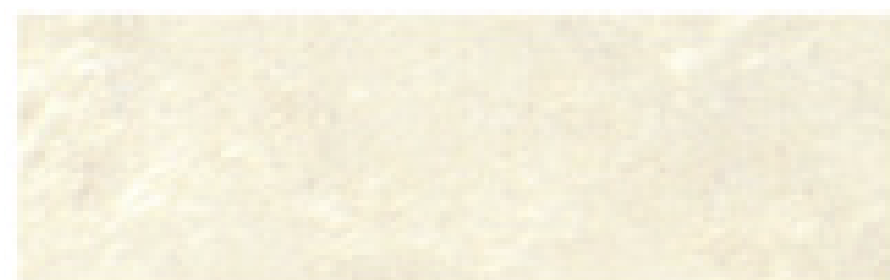
Fasádu otevírající se ven navrhují jako dvojitou, potaženou zlatavou metalickou síťovinou se stejným systémem proplétání jako nosná příhradová konstrukce (reference má odlišné než navrhované proplétání). A to hned ze dvou důvodů – 1. myslím si, že hranice, oddělení se od vnějšího světa by mělo být zřetelné, ale průhledné. Síťovina je jakýmsi zlatavým závojem. Návštěvník má pocit, že je uvnitř. 2. důvodem je zdůraznění a jednoduše megalomanského kruhu, který díky tomuto plášti vystupuje a potlačuje zbytek prosklené hmoty.

LEGENDA DETAILU:

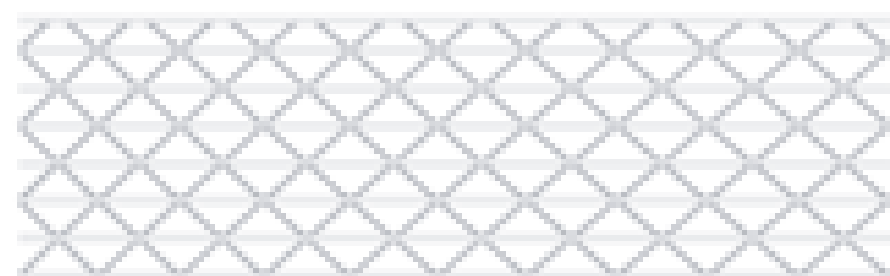
1. PŘIHRADOVÁ KCE
2. METALICKÁ SÍŤ
3. PROVOZNI ROŠT
4. NOSNÝ PROFIL PROVOZNIHO ROŠTU
5. POMOČNÝ KOTEVNÍ PROFIL SÍŤE
6. PŘIHRADOVÁ KCE V ŘEZU
7. SCHŮCO STRUKTURÁLNÍ RÁM
8. KONSTRUKCE PODLAHY
9. ŽB DESKA
10. KOTEVNÍ U PROFIL KOTVÍCÍ SLOUPKY LOP

schéma vrstvení obvodového pláště nového objektu

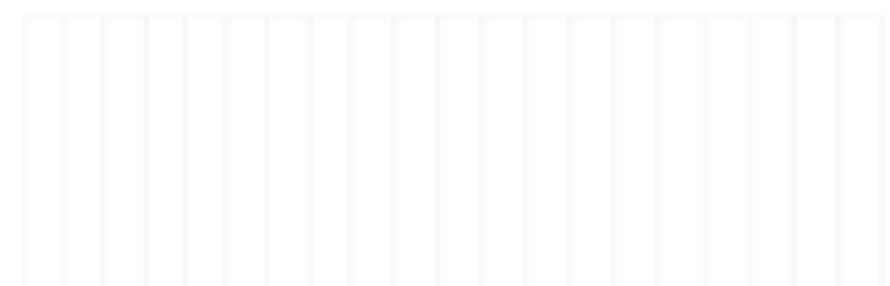
metalická síť

+

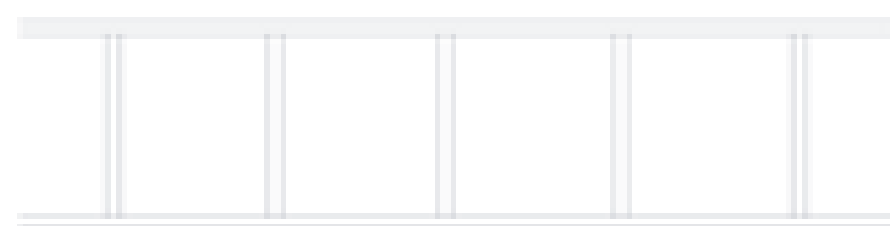
příhradová konstrukce na výšku stěny
vynášející „levitující“ hmotu

+

zasklení

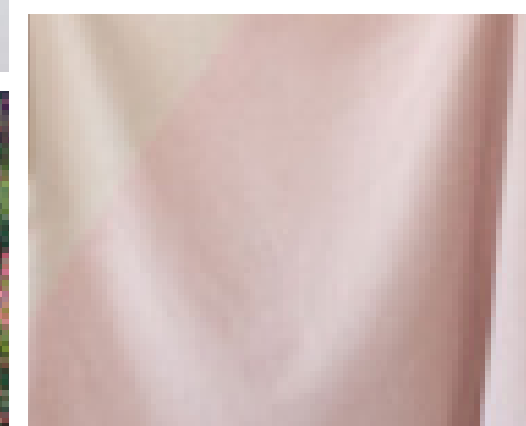
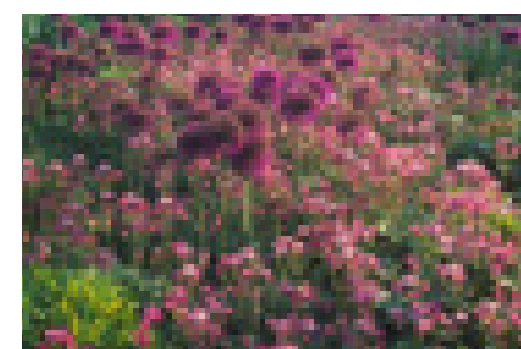
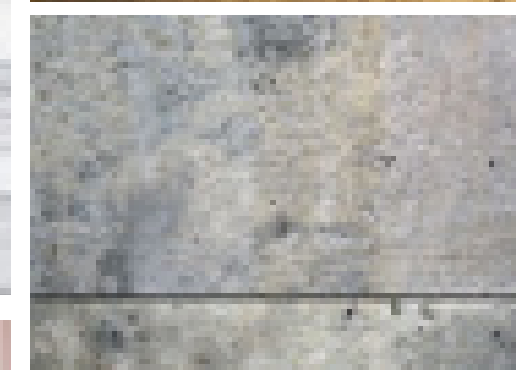
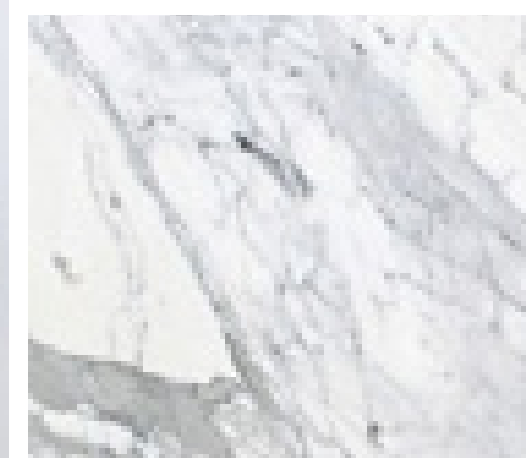
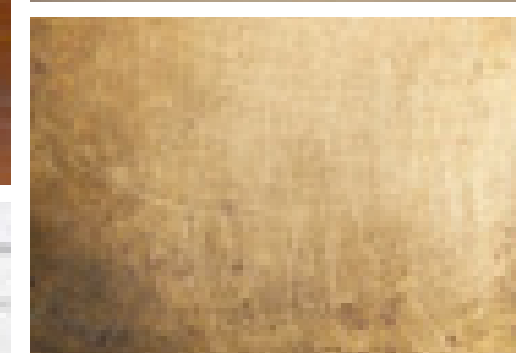
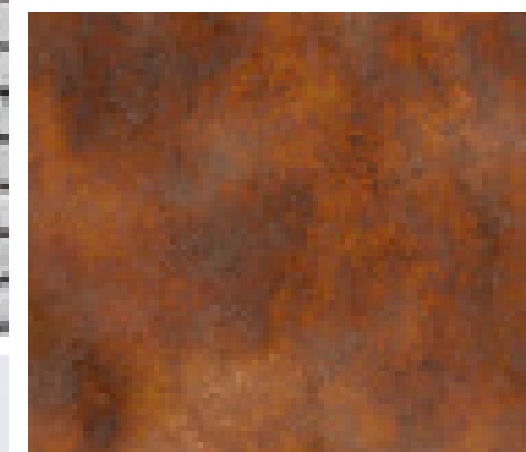
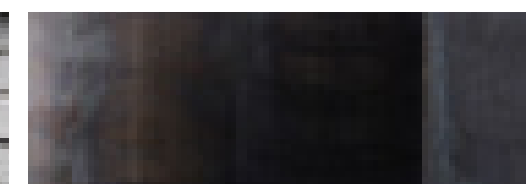
+

základní nosná konstrukce
(sloupy/ztužující stěny - zabraňují kroucení)

základní barevnost, materiály, nálada interiéru

na motivy neustále opakujícího se konceptu tvrdosti a měkkosti

XS_střed

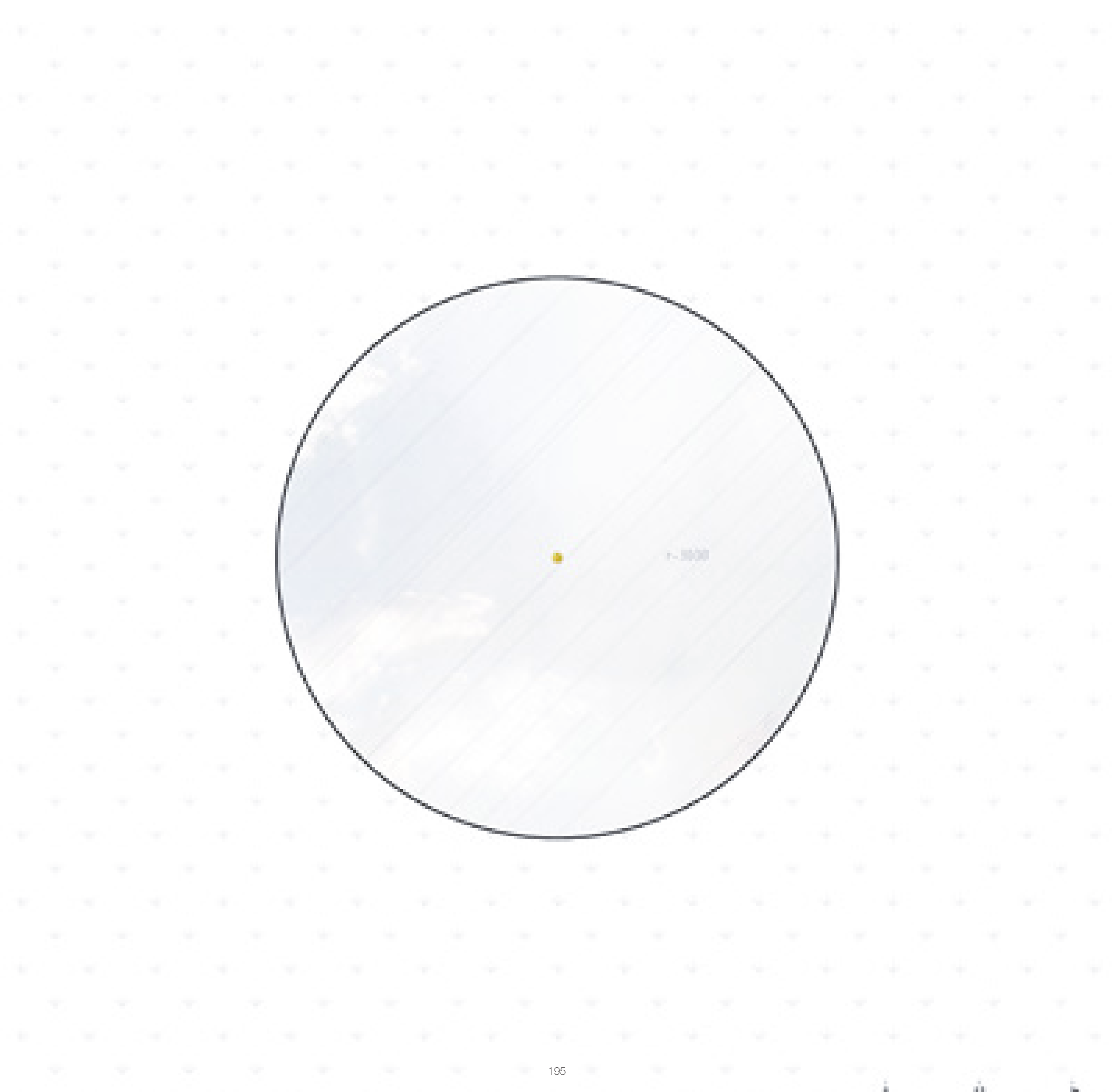
Vy víte, kde je Váš střed? Je to srdce? Hlava? Třetí oko? Klín?
Jak lze najít rovnováha?

Středu je dána neotřesitelná významnost od pradávna ve všech
měřících – od zakládání etruských měst až po mongolské jurty.
Střed, totem, ohniště, rovnováha, klid.

Dlouho jsem přemýšlela, jaký by měl být. Uzavřený? Kaple?
Monument? Nebo jen bod? Jak bych se sama chtěla cítit, když
dojdu středu? Nadpozemsky...

Nakonec jsem se rozhodla nevystavovat střed na první pohled a
přisuzuji mu další rituál – jeho najít.
Středem se nakonec stává horizontální kruhové zrcadlo, v němž
návštěvník vidí odraz nebe a sebe, protože vše je ve Vás, Vy
sami musíte v sebe věřit, abyste se mohli i po opuštění středu
cítit jako v něm - nebi.

06| závěrem

Ano, můj projekt očividně není klasickým projektem. Je to spíše objekt či koncept, je to příběh, musí se číst, vše nese nějaký význam, smysl a má nějak působit.

Stojím si za doplněním chybějícího spojení s městem. Nápad hranice v jejím hlavním slova smyslu i v sekundárním - jako stezku - považuji za zajímavou a hlavně důležitou více než by se na první pohled mohlo zdát. Myslím si, že základní koncept znakovosti, příběhu, uzavření a symboliky je správný. Je to opravdu jiný svět. Svět, který má zabavit, zaujmout, možná až paralyzovat, otupět sebou samým návštěvníka, aby alespoň na chvíli mohl, nebo byl donucen, přestat myslet.

Musím se přiznat, že v tomto projektu jsem váhala asi nejvíce za celou dobu studia, hlavně o postoji k historické budově. Pomohl mi však koncept a náplň budovy, která opodstatnila tyto zásahy.

Samozřejmě a bez pochyb uznávám, že na provedení by se dalo mnoho zlepšovat, doladovat a hlavně zelegantňovat, ale v jistou chvíli bylo potřeba studii uzavřít...

Za svou největší chybu považuji, že se mi nepodařilo udržet dostavovanou kružnici v čisté konceptuální rovině - tudíž jednopatrový - a nechala jsem hmotu neohrabaně spadnout na zem.

Tento projekt opravdu zásadně zasáhl do mého nitra a na oplátku dostal kus mě. Byl to projekt nejbolestnější, který mi připomenul, že není jen jedna cesta, že není každý den posvícení, že pochybovat je lidské, ale že architekt musí umět rozhodnout a hlavně říct, proč každá jeho čára má smysl, a že je stále co vylepšovat a hlavně se učit.

konzultanti

doc. Ing. arch. Roman Koucký
Ing. arch. Edita Lisecová

Ing. arch. Jan Pešta, FA ČVUT
Ing. arch. Tomáš Efler, FA ČVUT
Ing. arch. Alena Rákosníková, NPÚ
Rudolf Šimek, vodní mlýny.cz

Ing. Martin Pospíšil, Ph.D., FA ČVUT
Ing. Radmila Fingerová, FA ČVUT

MUDr. Vratislav Matějka

literatura

DE BOTTON, Alain. *Architektura štěstí*. Přel. E. Dejmková. 1.vydání. Zlín: Kniha Zlín, 2010. 265s. ISBN 978-80-97162-64-4

ZUMTHOR, Peter. *Atmosféry*. Přel. M. Štulcová. 1.vydání. Zlín: Archa, 2013. 73s. ISBN 978-80-87545-22-5

PALLASMAA, Juhani. *Oči kůže*. Přel. M. Janata. 1.vydání. Zlín: Archa, 2012. 96s. ISBN 978-80-87545-10-2

HNÍZDIL, Jan. *Mým marodům*. 1.vydání. Praha: NLN, 2010. 232s. ISBN 978-80-7422-067-8

DE SAINT-EXUPÉRY, Antoine. *Malý princ*. Přel. Z. Stavínková. 4.vydání. Praha: Albatros, 1977. 100 s. ISBN 13-654-KMČ-77

GELLNER, František. *Radosti života*. 5.vydání. Praha: Odeon, 1981. 124s. ISBN 601 22 855

PEJŠA, Jaroslav. *Technické památky města Kolína*. 1.vydání. Kolín: Město Kolín, 2015. 80s. ISBN 978-80-905985-1-5

VÁVRA, Josef. *Dějiny královského města Kolína nad Labem*. 1.vydání. Kolín, 1888.

JOUZA, Ladislav. PEJŠA, Jaroslav. *Moje město Kolín*. 2. Vydání. Kolín: Regionální museum v Kolíně, 2011. 48s. ISBN 978-80-86403-22-9

KAMARÝT, Jan. KAMARÝT, Ladislav. *Zmizelý Kolín*. 1.vydání. Kolín: Ladislav Kamarýt vlastním nákladem, 1998. 331 s. ISBN 8023832336

KOLÁŘ, Jiří. *Kdo byl kdo v meziválečném Československu*

1918-1938. 1.vydání. Praha: Pražská edice, 2004. 304 s. ISBN: 80-901509-8-5

Václav Radimský. 1. Vydání. Kutná Hora: Galerie Felixe Jeneweina města Kutné Hory, 2005. 64s.

KAMARÝT, Jan. KAMARÝT, Ladislav. *Město Kolín*. 2.vydání. Kolín: ZÓNA, L.P., 2000. 104 s.

KŘÍŽEK, Vladimír. *Obrazy z dějin lázeňství*. 2.vyd., Litomyšl: Libri, 2002.

další zdroje

Státní oblastní archiv, pobočka Kolín
Exkurze Kolín, ateliér Cikán

<http://www.lecebne-lazne.cz/cs/lazne/ceska-republika>
<http://www.mukolin.cz/o-meste/>
<https://cs.wikipedia.org/wiki/Kol%C3%ADn>
<https://www.czso.cz/>
<http://www.pla.cz/planet/webportal/internet/default.aspx>
<http://www.infocentrum-kolin.cz/historie>
<http://www.mukolin.cz/cz/o-meste/zakladni-informace/historie/>
<https://cs.wikipedia.org/wiki/Kol%C3%ADn#D.C4.9Bjiny>
<http://www.fotohistorie.cz/Stredoocesky/Kolin/Kolin/Default.aspx>
<http://www.kolinaokoli.wz.cz/urbanismus.html>
<http://www.fotohistorie.cz/FullFoto.aspx?photoID=4878>
http://archivnimapy.cuzk.cz/coc/3283-1/3283-1-006_index.html
http://archivnimapy.cuzk.cz/topo3v25/3954/3954-008_index.html
<http://mapy.geogr.muni.cz/mr.html?id=717610>
http://archivnimapy.cuzk.cz/smo5_1vyd/KOL/KOL58_index.html
http://archivnimapy.cuzk.cz/topos52/005k/M_33_67_231_index.html
<http://lms.cuzk.cz/>
http://archivnimapy.cuzk.cz/uazk/pohledy/am_main_102067_17.html
<http://mapy2.natur.cuni.cz:8080/geonetwork/srv/eng/catalog.search#/search?any=kol%C3%ADn>
<http://mapy.geogr.muni.cz/index.html>
<http://www.oldmapsonline.org/map/huav/5237>
<http://www.oldmapsonline.org/map/cuni/1127235>
<http://www.fotokoln.cz/historicke-snimky-ii-/zalabi/#!>
<http://gis.izscr.cz/map2/>
<http://psychosomatictherapy.com.au/>
<http://www.privatepsychiatristpractice.co.uk/psychosomatic-disorder.php>
<https://de.wikipedia.org/wiki/Psychosomatik>
<https://www.palverlag.de/Psychosomatik.html>
<https://www.rehazentrum-bb.de/klinik/psychosomatik.html>
<http://www.rehakliniken.de/rehakliniken/schnellsuche>
<http://www.kur-atlas.de/blog/2009/01/30/psychosomatische-kur-hilfe-fur-korper-und-seele/>
https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/4/4b/Marine_Fog_Pattern_1_crop.jpg
<http://oudolf.com/>

PODĚKOVÁNÍ

Mamince a tatínkovi za všechno.
Romanu Kouckému za pevné a jedinečné vedení.
Editě Lisecové za cenné rady a nekonečnou podporu.
A Martinovi za to, že je.

